

Bistriški Odmevi

glasilo Občine Ilirska Bistrica | avgust-september 2022 | št. 104 | 5300 izvodov | brezplačno

MAJA RIBIČ JE
PREMAGALA RAKA

DEGRADIRANO OBMOČJE BIVŠE
TOVARNE TOK KMALU
STANOVANJSKA SOSESKA

BISTRIŠKA TRŽNICA –
PRILOŽNOST POVEZOVANJA

V tokratni številki vam predstavljamo načrt za ureditev degradiranega območja bivše tovarne organskih kislin, kjer bo zrasel prvi stanovanjski blok. Težko pričakovana stanovanja na lokaciji, kjer je vse dobesedno na doseg roke, bodo razveselila mlade pare, družine z otroki in upokojence.

Kako napreduje izgradnja vodovoda, ki bo Bistričankam in Bistričanom zagotavljal čisto pitno vodo do vseh gospodinjstev v občini? Na vaše vprašanje odgovarja prispevek na strani 3.

V rubriki *Aktualno* poročamo o dogodku poletja, ki je na grad Prem pripeljal srednjeveško plemstvo, v članku o Bistriški tržnici pa si lahko preberete, kaj nam je TIC Ilirska Bistrica pripravil za to jesen.

S prvim septembrom so se naši šolarji znova usedli v šolske klopi. Letos smo obiskali Osnovno šolo Rudija Mahniča – Brkinca in videli, kako je potekal prvi šolski dan v Brkinih.

Ste vedeli, da si ortopedске pripomočke lahko izposodite tudi v Ilirski Bistrici? Odslej je to možno tudi pri Mikulinovih.

Oboževalci motociklov si bodo lahko prebrali, kaj vse so počeli v Tomos klubu Brkini. Klub čistilcev Tomosovih motociklov je pripravil Tomosijado, nato pa se je del njegovih članov odpravil še na potep v Goriška brda.

Zakaj sta kastracija in sterilizacija mačk tako pomembni? Če želimo preprečiti številne bolezni, pojav nezaželenih legel in poskrbeti, da imajo naši hišni ljubljenci zdravo, dolgo in kakovostno življenje, je operacija najboljša izbira.

Demenca je vse pogostejša pri starejših, neredko pa prizadene tudi mlajše osebe. V rubriki *Socialno varstvo in zdravje* pišemo o prvih znakih, ki so značilni za pojav te bolezni.

V Pavlovčevi galeriji se je zvrstilo že lepo število umetnikov. V tokratnih zapisih si preberite, kaj so čistilcem likovne umetnosti ponudili tokrat.

Drage občanke in občani, še veliko tem vas čaka v tokratni izdaji, zato lepo vabljeni k branju!

Tjaša Kaluža,

odgovorna urednica Bistriških odmevov

AKTUALNO

Pregled del na povezovalnem vodovodu Ilirska Bistrica-Rodik na Bistriškem do avgusta 2022	3
Degradirano območje bivše tovarne TOK kmalu stanovanjska soseska	6
V dveh tožbah glede mostu čez Dolenjski potok sodišče pritrdilo Občini Ilirska Bistrica	8
Popoln srednjeveški dan na gradu Prem	10
Bistriška tržnica – priložnost povezovanja	12

ODMEVI IZ NAŠIH KRAJEV

V Ilirski Bistrici spet odlična dirka, najbolj zadovoljna pa Christian Merli in Milan Bubnič	20
Dan varnosti v prometu	23
»ZŠAM Ilirska Bistrica« tudi v tem letu poskrbel za varnost šolarjev	26
Prvi šolski dan na Osnovni šoli Rudija Mahniča-Brkinca na Pregarjah	28
Praznovanje 750-letnice prve znane omembe Župnije Ilirska Bistrica	30
Izposoja ortopedskih pripomočkov tudi v Ilirski Bistrici	37

SOCIALNO VARSTVO IN ZDRAVJE

Maja Ribič je premagala raka	40
Prvi znaki demence	42
Na tekmovanju prvih posredovalcev med najuspešnejšimi tudi ekipa iz Ilirske Bistrice	44
Društvo upokojencev Ilirska Bistrica vabi v svoje vrste	50

KULTURA

Utrinki likovne kolonije	53
Zdenka Vinšek očarala z akvareli	54
Bistriška umetnica Andreja Kranjec ustvarjala na Češkem	55

ŠOLSTVO IN ŠPORT

»Erasmus+« projekti na Osnovni šoli Rudolfa Ukoviča Podgrad včeraj, danes in jutri	60
Dublin	62
»Tačja olimpijada«	64

RAZVEDRILO

Nagradna križanka Bistriških odmevov	76

Vaše prispevke za novo številko ali geslo nagradne križanke pričakujemo najpozneje do 25. oktobra na elektronski naslov: odmevi@ilirska-bistrica.si.

Bistriški odmevi – glasilo Občine Ilirska Bistrica

Izdajatelj: Občina Ilirska Bistrica, Bazoviška cesta 14, 6250 Ilirska Bistrica | **Odgovorna urednica:** Tjaša Kaluža | **Uredniški odbor:** Boštjan Primc, Maja Uljan, Milivoj Kaluža, Tadej Primc, Kaja Božič, Mia Valenčič, Petar Bacio | **Sedež uredništva:** Bazoviška cesta 14, 6250 Ilirska Bistrica | **E-naslov:** odmevi@ilirska-bistrica.si | **Lektoriranje:** Tamara Rojc razen oglasnih vsebin | **Oblikovanje:** Ida Demšar, Design Demšar d.o.o. | **Grafična priprava in tisk:** PRESENT d.o.o., Dolenjska cesta 43, 1000 Ljubljana | **Naklada:** 5300 izvodov | **ISSN** 2536-2917 | Glasilo brezplačno prejmejo vsa gospodinjstva v Občini Ilirska Bistrica. | Uredništvo si pridružuje pravico krajšanja prispevkov in spremembe naslovov. Avtorica nepodpisanih člankov je odgovorna urednica. Prispevkov ne honoriramo. | **Fotografije:** Gedoma, d. o. o., Mateja Maraž, Foto atelje Maraž, Občina Ilirska Bistrica, Aneja Rože, Kristina Šlosar, Petar Nikolič, Danica Kirn, Andrej Vrh, Andrej Udovič, arhiv P. Butique studia, arhiv Denisa Puglja, arhiv Maje Ribič, arhiv Ane Tomažič, arhiv Emanuela Delalića, arhiv Tea Čekade, arhiv Andreje Kranjec, Tjaša Kaluža, Visit Ilirska Bistrica, Tic Ilirska Bistrica, DU Ilirska Bistrica, Koronarno društvo Ilirska Bistrica, Tomos klub Brkini, ZD Ilirska Bistrica, DI Ilirska Bistrica, Šolske sestre de Notre Dame, Vrtec Antonina, OŠ Podgrad, OŠ Knežak, OŠ DK, OŠ AŽ, OŠ Podgora Kuteževo, OŠ Pregarje, Gimnazija Ilirska Bistrica. | **Fotografija na naslovnici:** Genoma, d. o. o.

PREGLED DEL NA POVEZOVALNEM VODOVODU ILIRSKA BISTRICA–RODIK NA BISTRIŠKEM DO AVGUSTA 2022

Največji projekt v ilirskobistriški občini v zadnjih treh desetletjih je težak več kot 17 milijonov EUR z DDV. Dela potekajo po načrtih in zaključek vseh del je predviden v drugi polovici leta 2023.

VODARNA ILIRSKA BISTRICA

V Vodarni Ilirska Bistrica se je demonstrirala vsa oprema v prizidku, ki se ga je nato porušilo. Uskladilo se je izvedbo tlačnega in povratnega voda, tako da se

je spremenilo traso in globine izkopov.

Projekt se je dopolnilo z usklajeno izvedbo cevni instalacij Vodohrana Gradina, narejen je bil by-pass VH Gradina in sedaj je vse pripravljeno na prespo-

jitev. Dela so bila ustavljena 26. julija 2022 zaradi suše in posledično zelo nizkega vodostaja na vodnem viru.

VODOVOD NA ODSEKU ILIRSKA BISTRICA–HARIJE

Na Vodovodu na odseku Ilirska Bistrica–Harije je bilo izvedenih največ del. V 141 dnevih se je položilo 3966 metrov cevi premera 200 mm, kar je v povprečju 28 metrov na dan.

Sklop 2 c

Na sklopu 2 c Vodovod Ilirska Bistrica–Harije, **odsek F-38-3 Ilirska Bistrica – črpališče Dobropolje**, se je izkopalo in položilo cevi DN 200, nato pa je bil izveden zasip s kamnitim drobljencem med točkami 17–46. Izdelali so se vodovodni jaški in novi hišni priključki, nov pa je tudi odcep za prevezavo na obstoječi razdelilni vodovod. Po narejenem planumu je sledilo asfaltiranje vozišča.

Na **odseku F-38-4 črpališče Dobropolje–Harije in F-38-11-1** se je izkopalo in položilo cevi DN 200 in DN 125, nato pa je bil izveden zasip s kamnitim drobljencem med točkami 1–56 in 70–142. Na **povratnem vodu Dobropolje**, ki se gradi sočasno med točkama 5–25 in 37–49, se bo sočasno položilo kabelsko kanalizacijo za elektro povezavo med črpališčem in VH 2. Po pripravi zgornjega ustroja se je asfaltiralo vozišče skozi naselje Dobropolje. Izvedena je bila tudi toplotna izolacija

cevovoda, obešenega na konstrukciji preko reke Reke.

Na **Črpališču Dobropolje** se je izkopalo gradbeno jamo za temelje, izdelalo se je tamponsko blazino, položilo se je podložni beton pod temelji, opaz in izdelala se je armatura temeljev. Po opažanju, armiranju in betoniranju točkovnih temeljev za postavitev črpalk so bile postavljene kinete za vhode vodovodnih cevi in talne plošče, montirali pa so se tudi okvirji za rešetke.

Sklop 2 a

Na sklopu 2 a **Levstikova ulica** se je izkopalo in položilo kanalizacijske in vodovodne cevi med točkami 21–24. Dela se trenutno ne izvajajo, nadaljevala pa se bodo takoj, ko bo izveden tlačno povratni vod na Gradino.

VODOVOD VODOHRAN VELIKO BRDO–VODOHRAN JELŠANE

Na *Vodovodu VH Veliko Brdo–VH Jelšane* se je v 120 dnevih položilo 3071 m

cevi premera 125 mm, kar v povprečju znaša 26 m na dan.

Na *Vodovodu VH Veliko Brdo–VH Jelšane* se je izkopalo in zasulo cevi na državni cesti v dolžini 515 m in na gozdni cesti v dolžini 2.558 m. Državna cesta se je asfaltirala, uredile so se bankine in narisale črte.

POVEZOVALNI VODOVOD ZA NASELJA KOSEZE, DOLJNI ZEMON IN ZEMONSKA VAGA

Na območju *Povezovalnega vodovoda za naselja Koseze, Dolnji Zemon in Zemska Vaga* se je v 104 dnevih položilo 1851 m cevi premera 150 mm, povprečno 18 m na dan.

Na trasi **Vodovod F-34-2 Dolnji Zemon** se je izkopalo, montiralo in zasulo vodovodne cevi DN 150 na celotnem odseku. Po izdelavi spodnjega ustroja se je asfaltiralo cesto. Med profili V88 do V105 je bilo izvedeno planiranje in tamponiranje poljske poti. Po izvedenem planiranju humusa je sledilo vračilo v prvotno stanje.

Na trasi **F-34-1 v smeri Koseze** se je prav tako izkopalo, montiralo in zasulo vodovodne cevi DN 150. Po montaži jaška in delnem planiranju humusa je sledilo vračilo v prvotno stanje.

Na trasi **F-34-1 Zemska Vaga** se je o izkopalo, montiralo in zasulo vodovodne cevi DN 150 od točke VJ2 do točke

FINANČNA KONSTRUKCIJA

V29 v dolžni 145 m, od točke V38 do točke V48 v dolžini 257 m in od točke V4 do J4 v dolžini 112 m. Delno so bila izvedena zemeljska in strojna dela za izvedbo vodovodnih priključkov.

Projekt je financiran s sredstvi za izvajanje evropske kohezijske politike, državnega proračuna Ministrstva za okolje in prostor, Sklada za vode RS in z občinskim denarjem. Javno naročilo za sklop 1 *Vodarna Ilirska Bistrica* je

oddano podjetju Kolektor Sisteh, d. o. o., za ceno 3.520.474,27 EUR z DDV; za sklop 2 *Vodovod na odseku Ilirska Bistrica–Harije* je oddano podjetju CPK, d. d., in GP Krk za ceno 3.645.145,38 EUR z DDV; sklop 8 *Vodovod VH Veliko Brdo–VH Jelšane* je oddano podjetju Kolektor Koling, d. o. o., za ceno 1.842.478,93 EUR z DDV in sklop 9 *Povezovalni vodovod za naselja Koseze, Dolnji Zemon in Zemonska Vaga* je oddano ponudniku Grafist, d. o. o., za ceno 679.529,90 EUR z DDV.

Za sklop 3 *Vodovod na odseku Harije–Pregarje* in sklop 4 *Vodovod na odseku Pregarje–Rjavče* je izbran izvajalec Kolektor Koling, d. o. o., po podpisu pogodbe v vrednosti 7.899.618,49 EUR z DDV pa bo sledil uvod v delo.

Do sedaj se je za sklop 2 *Vodovod na odseku Ilirska Bistrica–Harije* podjetjema CPK, d. d., in GP Krk plačalo 941.615,97 EUR brez DDV; za sklop 8 *Vodovod VH Veliko Brdo–VH Jelšane* je bilo podjetju Kolektor Koling, d. o. o., plačanih 356.536,91 EUR brez DDV; za sklop 9 *Povezovalni vodovod za naselja Koseze, Dolnji Zemon in Zemonska Vaga* pa je bilo podjetju Grafist, d. o. o., plačanih 242.599,95 EUR brez DDV. ●

DEGRADIRANO OBMOČJE BIVŠE TOVARNE TOK KMALU STANOVANJSKA SOSESKA

Če bo šlo vse po načrtih, bo investitor Gedoma, d. o. o., iz Postojne v dogovoru z Občino Ilirska Bistrica pričel s pripravo projektne dokumentacije za gradnjo prvega večstanovanjskega objekta na velikem območju pod Hribom svobode v Trnovem.

V trinadstropnem stanovanjskem bloku je predvidenih 14 stanovanjskih enot v treh velikostih: dvosobno stanovanje z okrog 40 m², trisobno stanovanje z 68 m² in štirisobno stanovanje z 88 m².

Predvidene so tri stanovanjske enote v pritličju z lastniško zelenico oz. atrijem ob stanovanju v velikosti od približno 14 do 55 m², stanovalce v nadstropjih pa bodo razveselili prostorni balkoni.

Objekt bo imel dvigalo, ki bo olajšalo dostop do bivanjskih prostorov gibalno oviranim osebam. Vsaki enoti bosta pripadala shramba in eno do dve parkirni mesti ob objektu. Parkirna mesta bodo

imela možnost postavitve nadstreškov za avtomobile.

Zasteklitev objekta bo izvedena s troslojnimi PVC okni, vsaka stanovanjska enota pa bi imela tudi protivlomna vhodna vrata. Ogrevanje je predvideno s toplotnimi črpalkami, na ravni strehi pa bi bila postavljena sončna elektrarna, ki bo delno ali v celoti pokrila potrebe stavbe po električni energiji. Stavba je zasnovana z idejo čim večje samooskrbe z električno energijo, kar pomeni manjše tekoče stroške električne energije in manjše stroške ogrevanja za stanovalce, predvsem pa neodvisnost od sprememb cen energentov.

Stanovalci soseske Pod hribom bodo imeli vse dejavnosti na doseg roke – od šole, zdravstvenega doma, lekarne, upravnega in kulturnega središča Doma na Vidmu, živilskih trgovin, bližine želez-

niške in avtobusne postaje ter zelenih površin na Hribu svobode do pošte, banke, pekarn, kavarne in gostilne. Lokacija je idealna za vse rekreative, saj je odlično izhodišče za hojo in kolesarjenje v službo ter po opravkih.

Večstanovanjski objekt v soseski Pod hribom bo s svojo moderno in atrak-

tivno zasnovo, parkirnimi površinami ter odlično lokacijo nudil vse potrebno udobje bivanja. Zelene travnate površine in na novo zasajena drevesa ter grmovnice pa bodo zaokrožile videz idilične in mirne soseske za mlade pare in družine z otroki ter upokojece. ●

V DVEH TOŽBAH GLEDE MOSTU ČEZ DOLENJSKI POTOK SODIŠČE PRITRDILO OBČINI ILIRSKA BISTRICA

Tožeča stranka MAP-TRADE iz Slovenske Bistrice, ki je Občino Ilirska Bistrica v prvi tožbi tožila za plačilo 125.623,51 evrov in v drugi za 23.282,42 evrov, je v omenjenih gospodarskih sporih potegnila krajši konec. Sodišče je tožeči stranki kot izvajalcu zavrnilo zahtevek za plačilo 125.623,51 evrov za izvedena dela in mu naložilo plačilo 125.623,51 evrov kot odškodnino občini zaradi njegovih ravnanj. Občini je pritrdilo, da je bilo vnovčenje garancije za zavarovanje dobre izvedbe pogodbenih obveznosti v vrednosti 23.282,42 zakonito.

Izvajalec MAP-TRADE in Občina Ilirska Bistrica sta 18. septembra 2019 sklenila gradbeno pogodbo za sanacijo mostu čez Dolenjski potok. Skladno z določbo 10. člena pogodbe se je tožeča stranka kot izvajalec zavezala projekt dokončati do 30. novembra 2019, ker je Občina Ilirska Bistrica z Ministrstvom za okolje in prostor sklenila Pogodbo za dodelitev sredstev za plačilo obnovi-

tvenih del pri odpravi posledic neurja z močnim vetrom in poplavami med 29. in 30. oktobrom 2018. Dela pa so bila dejansko zaključena šele sredi marca 2020, torej je prišlo do zamude z deli v trajanju vsaj okoli 4 mesece.

Uvedba v delo je bila izvedena 23. septembra 2019, tožeča stranka pa bi morala skladno z določbo iz prve točke drugega odstavka 10. člena pogodbe z

deli pričeti najpozneje v roku 5 dni po uvedbi v delo, torej 28. septembra 2019. Tožeča stranka pa je z deli pričela šele 8. novembra 2019, skoraj mesec in pol po uvedbi v delo, ter dan po tem, ko je prejela dovoljenje DRSI za postavitev začasnih prometne signalizacije. Direktor tožeče stranke Matjaž Pečovnik je bil še pred podpisom pogodbe seznanjen, da bo Občina Ilirska Bistrica z Ministrstvom za okolje in prostor v kratkem podpisala pogodbo za dodelitev sredstev za sanacijo mostu čez Dolenjski potok ter da bo rok za predložitev zahtevkov za plačilo sredstev najpozneje do 20. novembra 2019, kar pomeni, da bi morala biti vsa dela po gradbeni pogodbi zaključena do 30. novembra 2019, saj občina v nasprotnem primeru ne bi prejela državnih sredstev. Tožnik je bil na operativnem sestanku z dopisom in elektronskim sporočilom večkrat opozorjen, da naj nemudoma prične z deli in nadoknadi zamujeno, da bo dela zaključil v skladu s pogodbo, pa tega ni storil.

Izvajalec MAP-TRADE svojih obveznosti po pogodbi do dogovorjenega roka ni izpolnil, zato je Občina Ilirska Bistrica od Republike Slovenije prejela le 17.817,92 evrov, kar ustreza vrednosti gradbenih del, ki so bila izvedena do 20. novembra 2019. Občina Ilirska Bistrica je zato 17. decembra 2019 pri Zavarovalnici Triglav, d. d., unovčila Garancijo

za zavarovanje dobre izvedbe pogodbenih obveznosti v višini 23.282,42 evrov – navedeno predstavlja znesek pogodbene kazni zaradi zamude. Občina je z bremepisi z dne 21. januarja 2020, 13. februarja 2020, 4. marca 2020 in 29. aprila 2020 v pobot uveljavljala preostanek nastale škode v višini 125.623,51 evrov, ki je nastala zaradi zamude rokov za predložitev zahtevkov po pogodbi, sklenjeni z RS.

Tožeča stranka bi namreč lahko takoj po uvedbi v delo pričela z deli, v kolikor bi imela na razpolago delovno silo, strokovni kader in mehanizacijo, kar je 23. septembra 2019 potrdil tudi odgovorni vodja del Davorin Čmak. Tožnik je namreč istočasno delal na mostovih Posrtvica in Dolenjski potok in ni pravilno organiziral del, s čimer bi lahko ujeli pogodbeni rok. Pri obeh projektih je bil rok izvedbe del do 30. novembra 2019 določen izključno z namenom financiranja.

Izvajalec se je izgovarjal na zamude pri pridobivanju vseh potrebnih soglasij za postavitev prometne signalizacije na državni cesti zaradi zapore lokalne ceste zaradi sanacije mostu. Pridobivanje potrebnih soglasij za izvedbo del namreč sodi med naloge izvajalca, ki jih mora v skladu z načelom dobrega gospodarstvenika poznati in predvidevati brez posebnih pogodbenih določil.

Veliko oviro naj bi mu predstavljale tudi slabe vremenske razmere, a je sodišče ocenilo, da petdnevni zaostanek ni mogel vplivati na zamudo, saj bi do nje prišlo tudi brez slabega vremena.

V nadaljevanju je izvajalec zanikal, da bi vedel za pogodbo med občino in državo, vendar iz dokaznega postopka izhaja, da je bil tožnik seznanjen, da bo toženec projekt financiral iz državnih sredstev in da je upoštevanje roka izpolnitve pogodbe s pravočasno izvedbo del pogoj za vložitev popolne dokumentacije in pridobitev sredstev.

Tožnik je kot razlog za zamudo navedel tudi potrebo po izvedbi dodatnih del, ki so zajemala nadvišanje obstoječega vodovodnega jaška na zahtevo JP Komunala, d. o. o., Ilirska Bistrica in prevezavo obstoječega kabla na zahtevo druž-

be Telekom Slovenije, d. d. Ker so bila dodatna dela naročena po 25. januarju 2020, je bilo potrjeno, da na tožnikovo zamudo dodatna dela sploh niso vplivala.

Tožeča stranka je ravnala protipravno, ker ni pravočasno pričela z deli in dela ni dokončala v pogodbeno dogovorjenem roku, zaradi česar občina RS ni mogla posredovati popolne dokumentacije in posledično ni prejela denarnih sredstev za sanacijo mostu v Dolenjskem potoku.

Občina Ilirska Bistrica bi bila upravičena do državnih sredstev v višini 182.175,70 evrov, vendar je zaradi zamude izvajalca prejela le 17.817,92 evrov. Ker je vrednost izvedenih del na objektu znašala 166.723,86 evrov in je prejela le znesek 17.817,92 evrov, ji je bila povzročena škoda v višini 148.905,93 evrov. Glede na to, da je občina unovčila garancijo za

zavarovanje dobre izvedbe pogodbenih obveznosti v vrednosti 23.282,42 evrov, je občina upravičena do povračila škode v vrednosti 125.623,51 evrov.

Sodišče je zaključilo, da je okoliščina izostanka soglasij DRSI znotraj sfere tožnika in je prišlo do zamujanja s pričetkom del po krivdi tožnika. Ker je za zamudo odgovoren tožnik, je škoda, ki je zaradi zamude nastala, tožniku predvidljiva.

Sodišče je izvajalcu zavrnilo njegov zahtevek za plačilo 125.623,51 evrov in mu naložilo plačilo 125.623,51 evrov odškodnine občini z vsemi stroški tožene stranke iz vseh sodnih postopkov, v drugi sodbi pa je ravno tako pritrdilo občini in razsodilo, da je unovčenje garancije za zavarovanje dobre izvedbe pogodbenih obveznosti v vrednosti 23.282,42 evrov zakonito in upravičeno. ●

POPOLN SREDNJEVEŠKI DAN NA GRADU PREM

Višek poletja na Premskem gradu je pričaralo gostovanje »Kulturno-umetniškega društva Galiarda«, ki je obiskovalce popeljalo v zgodovino. Glasba, ples, predstave in kostumi iz takratnega obdobja so uspešno pričarali utrinek preteklosti in poskrbeli za navdušenje med številnimi obiskovalci.

srednjeveško kulinariko orisala Barbara Suša, ki v predstavi upodobi Barbaro Celjsko.

»V začetku smo bili le plesna renesančna skupina, ki obuja ples iz 14., 15. in 16. stoletja, ki so jih običajno plesali na italijanskih, francoskih in angleških dvorih. Plešemo avtentične plesne, ki smo se jih naučili v tujini – v Krakovu na Poljskem. Ime »galiarda« namreč izhaja iz italijanskega jezika in pomeni plesni korak,« začetke in poimenovanje skupine Kulturno-umetniško društvo Galiarda predstavi gonilna sila društva Barbara Suša, ki pove, da skupina trenira vsak teden po dve uri brez izjem.

»Celje ima lepo predstavitev žive zgodovine na Celjskem gradu in tam ne moreš ljudem ponuditi le plesa, temveč jim je treba ponuditi kaj več, še kakšno drugo doživetje. Ker morajo ljudje jesti, smo usposobili kuhinjo. S kuharjem, ki je obenem tudi naš učitelj plesa, sva se udeležila srednjeveških delavnic, da imamo avtentično kuhinjo in vse, kar sodi zraven. Na Premu smo obiskovalcem za degustacijo ponudili grajski lonec, kruh z drožmi in medenjake,« je

Posebnost skupine so njihova oblačila, ki gledalce popeljejo v srednjeveško obdobje. Kot nam zaupa predsednica Suša, je kostume zelo težko dobiti. »Moja kolegica nosi kostum, ki je star častitljivih 20 let. Nekatere kostime smo dobili v ljubljanski operi. Materiali in kroji so nekaj posebnega in težko najdemo šiviljo, ki bi nam sešila kostum. Potrebno je znanje. Kostumi so iz naravnih materialov, poleti na soncu pa malce potrpijo. To vzamemo v zakup.«

Kulturno-umetniško društvo Galiarda je kljub epidemiji koronavirusa v lanskem letu imelo kar 40 nastopov. Srednjeveška umetniška skupina, ki je sestavljena iz 26 članov, v starostnem razponu od 16 do 60 let, prihaja iz Celja in okolice. Stalni gosti so na prireditvah v Celju, gostujejo pa tudi po ostalih slovenskih gradovih in uličnih prireditvah v Velenju ter Kopru. Radi nastopijo kot posebno presenečenje tudi na rojstnodnevnih zabavah. Julijski nastop na Premskem gradu je bil njihov 16. nastop letos.

»Kot nadgradnja našega programa, bi dodali še kakšne igre, kot je na primer met s sekiro, ki je zelo zanimiv za naše občinstvo in ni preveč zahteven. Naše predstave pa bi želeli nadgraditi s kostumi,« je načrte za popestritev njihovih predstav izdala Barbara Suša.

GRAJSKE IGRE

TIC Ilirska Bistrica je obiskovalkam in obiskovalcem pripravil nepozabno popoldne v srednjeveški družbi. Nastopajoči gostje s Celjskega so pripravili pravo spektakularno plesno predstavo. Srednjeveški ples pa so odlično dopolnjevala tudi srednjeveška oblačila, ki so gledalce ponesla v resnično čarobnost in skrivnost tistega obdobja.

KUD Galiarda je za publiko pripravilo pravo presenečenje, saj so se predstavili z napetim obračunom v mečevanju in avtentično prikazali bojni spopad dvojic za princesino naklonjenost. Nastopajoči so se predstavili tudi z umetno pisavo in obiskovalci so se lahko preizkusili v lepopisu. Kaligrafija, ki posnema stare pisave na različnih vabilih, čestitkah, priznanjih, listinah

in okrasnih predmetih, je privabila številne obiskovalce, ki so s posebnim kovinskim peresom s prirezano konico ustvarjali unikatne črke.

Vešči streljanja so se pomerili v napevanju loka in streljanju, gostujoči pa so prikazali tudi met sekir v tarčo. Za mlajši del publike je bila izjemno atraktivna hoja s hoduljami, ki izboljšuje koordinacijo rok, nog in ravnotežja. Mladi nadobudneži pa so popoldan preživeli tudi ob igranju starih družabnih iger.

Zgodovinski dan v osrčju Brkinov je poskrbel tudi za razgibavanje možganskih krivulj, saj je sodelujoče čakala posebna uganka. S sosledjem pravih odgovorov so le uspeli razrešiti zahtevno zagonetko in grajska princesa je bila končno osvobojena vseh okovov.

Vse dogajanje pa je za bogato obloženo mizo budno spremljala hči celjskega grofa Hermana II., kraljica Barbara Celjska, ki si je z zanimanjem ogledala nastopajoče. Za konec druženja z društvom iz Knežjega mesta, ki letos obeležuje že 21 let obstoja, pa je prelepa kraljica dvema najpogumnejšima izkazala veliko čast in jima podelila *Priznanje zmajevega reda*.

TIC Ilirska Bistrica je s prikazom žive zgodovine vse obiskovalce uspešno popeljal v srednjeveški čas, ki bo zagotovo privabil na grad Prem tudi v naslednji sezoni. ●

BISTRIŠKA TRŽNICA – PRILOŽNOST POVEZOVANJA

TIC Ilirska Bistrica je v sodelovanju z Občino Ilirska Bistrica po dveh letih zatišja zaradi koronavirusa znova pripravil dvodnevni dogodek, ki je odlična priložnost za promocije in trženje lokalnih proizvodov. Bistriška tržnica je bila letos v znamenju povezovanja med lokalnimi pridelovalci hrane, obrtniki, zavodi in društvi v povezavi s turistično promocijo kraja.

»Želimo povezati čisto vse, ki nekaj počnejo. Letos smo poleg lokalnih pridelovalcev hrane povezali tudi obrtnike in rokodelce, gostince, kulturne zavode in športna društva. Z razstavo Društva brkinskih sadjarjev na gradu Prem in turističnimi kmetijami, ki so pripravile odlične jedi iz doma pridelanih sestavin, smo poskrbeli tudi za povezavo turizma in kmetijstva,«

je na sobotni otvoritvi vse zbrane nagovorila direktorica TIC-a Ilirska Bistrica Maja Uljan.

»Z občino Matulji smo pobratena občina, zato bomo v torek skupaj praznovali svetovni dan turizma, saj so nas povabili na novinarsko konferenco, mi pa se bomo tja pripeljali z električnimi kolesi. Čas je, da znova povežemo obe regiji, ki sta bili nekoč tesno povezani in skupaj pokažemo, da je prihodnost v povezovanju,« je ključ do dobrih medsosredskih odnosov za razvoj obeh obetavnih turističnih destinacij predstavila direktorica Uljan.

Zadnji konec tedna v septembru je že tradicionalno rezerviran za bistriške obrtnike in ponudnike lokalno pridelane hrane, ki obiskovalcem predstavijo svoje izdelke. Po dveh letih prepovedi organizacije prireditev zaradi grožnje s koronavirusom se je v letošnjem letu tradicionalni dogodek znova odvil na preverjeni lokaciji.

Na stojnicah so obiskovalci lahko izbirali med številnimi dobrotami in izdelki domačih kmetij in ostalimi izdelki, ki so popestrili lokalno ponudbo. Bogata ponudba lokalno pridelane hrane, številni

rokodelski izdelki in zanimiv glasbeni program so tudi letos na pokrite površine ob igrišču osnovne šole Antona Žnideršiča privabile številne obiskovalce.

Dvodnevna prireditev, ki združuje domače proizvajalce in ponudnike iz bližnjih občin, je tudi letos postregla s številnimi aktivnostmi. V soboto so obiskovalci lahko prisluhnili predstavitvi projekta Maje Pečar *Spletni ekovrtiček*, ogledali pa so si lahko tudi razstavo kmečkih strojev in prikaz starih obrti ter varne rabe pasu na traktorju.

Srednja gozdarska in lesarska šola Postojna je predstavila rezultate projekta *Pilotiramo spravilo lesa z izboljšano mobilno gozdarsko žičnico in inoviramo nov način izdelave lesenih objektov iz manjvrednega lesa* ter demonstrirala izdelavo malega lesenega objekta. Za glasbeno popestritev so poskrbeli harmonikarji, *Pihalni orkester Ilirska Bistrica* in *Ansambl Snežnik*, ki letos praznuje 40-letnico obstoja. Za otroke so bile rezervirane ustvarjalne delavnice, ringelšpil in otroška igrala, pozornost obiskovalcev pa so pritegnili tudi traktorji, ki so opravili tradicionalno povorko do Placa, kjer je sledil blagoslov, ki ga je opravil župnik Stanko Fajdiga. Osemdesetletni traktorist s Topolca Anton Barbiš je zbranim demonstriral ribanje zelja na starem ribežnu iz leta 1940, nato pa so se traktoristi povzpeli še na Medenov hrib, kjer so pozdravili

stanovalce Doma starejših Občanov Ilirska Bistrica in skupaj z njimi obujali spomine na spravilo pridelkov in delo na kmetiji. V nedeljo je bil sejemski pro-

stor rezerviran za Orkester Nika Polesa, Folklorno skupino KPD Bazovica z Reke in ustvarjalne delavnice malih umetnikov. ●

RAZSTAVA »RAZVOJ MOBILNOSTI SKOZI ČAS«

V okviru *Evropskega tedna mobilnosti* so v Ilirski Bistrici otvorili razstavo z naslovom *Razvoj mobilnosti skozi čas* in obiskovalcem ponudi celostno retrospektivo človeka v gibanju – od avstralopitekov, različnih prevoznih sredstev, ki so človeka naredila mobilnega, do vračanja k osnovam, kot so hoja, kolesarjenje in javni potniški promet. Razstava avtorice Aneje Rože je bila obiskovalcem Žnidaršičeve dvorane Doma na Vidmu na ogled do petka, 23. septembra 2022.

Pričujoča razstava daje pregled razvoja mobilnosti začevši od avstralopitekov, ki so prvi začeli dvonožno hoditi, pa vse do prvih prevoznih sredstev, ki so jih izumili naši predniki v prazgodovini – izpostavljena sta deblaka z Ljubljanskega barja in iz Hotize v Prekmurju ter eno najstarejših koles na svetu (če ne najstarejše), ravno tako z Ljubljanskega barja.

Rimske ceste so predstavljale glavno cestno infrastrukturo v srednjem veku. Današnje slovensko ozemlje je prečila pomembna tranzitna cesta, ki je prek Varaždina, Ptuja, Celja, Ljubljane in Gorice povezovala Budim z Benetkami ter drugimi italijanskimi mesti.

Po utrditvi Habsburžanov v 14. stoletju (pridobitev Trsta 1382) se ji je pridruži-

la še cesta, ki je povezovala Dunaj preko Gradca, Maribora in Ljubljane s Trstom. Tretja pomembna povezava pa je bila z Ogrskega preko Maribora ob Dravi na Koroško, od tam pa čez alpske prelaze v Salzburg. O poteku teh poti govorijo mitnice – ena od pomembnih je bila v Šembijah, od koder domnevno izhajajo kamniti prometni znaki z Bilčeve ulice.

Z zgodnjim kapitalizmom na Slovenskem so se začeli v trgovino na dolge razdalje vključevati tudi kmetje in s svojim trgovanjem presegli meščansko trgovino. Zanje so se začele vzpostavljati t. i. furmanske gostilne, kakršna je bila pri Cucku v Knežaku. Cestno omrežje je bilo vse do začetka merkantilizma v sredini 18. stoletja zanemarjeno, poto-

vanja niso bila preprosta in včasih tudi nevarna. Monopol nad prevozom ljudi in blaga je imela civilna pošta. V Ilirski Bistrici se je poštna postaja vzpostavila šele v času Napoleonovih Ilirskih provinc kot vmesna postaja med tistima v Zagorju pri Sv. Petru, današnji Pivki, in Lipi, danes na Hrvaškem.

Nesluten razmah industrije in prometa je v 19. stoletju prinesel izboljšanje parnega stroja. V prvih letih 19. stoletja je bil parni stroj namreč že tako izpopolnjen, da ga je bilo mogoče umestiti na tirna vozila in plovila, sprva pa so ga namestili na avtomobile, nekateri tudi na letala (na primer Clément Ader).

Prva železniška proga na današnjem slovenskem ozemlju je povezovala Dunaj in Trst. Dokončno je bila zgrajena leta 1857. Leta 1873 je zasebna družba Južna železnica zgradila železniško progo med Sv. Petrom, današnjo Pivko, in Reko. Proga, ki poteka čez ozemlje današnje občine Ilirska Bistrica, je v uporabi še danes.

Glavno prevozno sredstvo za potovanja Slovencev na druge celine, zlasti v obljubljeni deželo Ameriko, so bili parniki.

V 19. stoletju pa se je začel razvijati tudi letalski promet, pri čemer velja izpostaviti prvega slovenskega letalca Edvarda Rusjana.

Pospešeno se je razvijala tudi avtomobilska industrija, na primer če se le spomnimo na znameniti Benz Patent-Motorwagen in Fordov model T. Prvi avtomobil, ki je zapeljal po slovenskih cestah, je bil v lasti barona Antona Codellija, ki je povzročil tudi prvo avtomobilsko nesrečo na Slovenskem v okolici Trojan. Pionir avtomobilizma na Slovenskem je bil tudi Janez Puh.

19. stoletje je bilo tudi stoletje izuma dvokolesa, čigar predhodnik je bila drezina ali poganjalec. Napredek v avtomobilski industriji na evropskih tleh je upočasnila prva svetovna vojna. Avtomobilska industrija si je opomogla šele nekje po dobrem desetletju. Na Slovenskem je v času Kraljevine Jugoslavije v podjetju Avtomontaža nastal prvi slovenski avto, imenovan Triglav. Kljub temu si je z razliko od Združenih držav Amerike avtomobil v Evropi lahko privoščil le malokdo. Eden izmed takih je bil na primer Bruno Zuccolini, takratni lastnik premskega gradu.

Eno od množičnih prevoznih sredstev kmečkega prebivalstva so postala kolesa.

Morija druge svetovne vojne je prinesla uničenje precejšnjega dela prometne infrastrukture (na primer razstrelitev železniške proge v Kilovčah) in upad razvoja civilnega prometa, naglo pa so

se razvijala vojaška prevozna in bojna sredstva.

Leta 1944 je bilo v nemškem rajhu razvito prvo reaktivno letalo, imenovano Messerschmitt Me 262 Schwalbe.

Moriji druge svetovne vojne in osamosvojitvi slovenskega etničnega ozemlja so sledila leta pomanjkanja, v 60. letih prejšnjega stoletja pa je v socialistični Jugoslaviji zaradi načrtnega gospodarstva nastopila gospodarska kriza. Nova oblast je gradila veliko tovarn, med katerimi so bile tudi tiste, ki so izdelovale avtomobile. Zlasti starejši se spominjajo na primer fičota, stoenke in katrce. Višja stopnja motorizacije je prinesla potrebo po novi in boljši cestni infrastrukturi.

V 50. in 60. letih prejšnjega stoletja je bilo zgrajenih več kot 3600 km novih cest, vse bolj pa se je kazala tudi potreba po sodobnih, za motorna vozila rezerviranih cestah. Kmalu po koncu druge svetovne vojne se je začela graditi cesta Bratstva in enotnosti, prva avtocesta na Slovenskem pa je bila zgrajena med letoma 1970 in 1972 med Vrhniko in Postojno.

Pomembno vlogo v vsakdanjem prometu je imel tudi javni potniški promet tako železniški kot avtobusni, saj si vsak še ni mogel privoščiti avtomobila. Nekateri pa so kot prevozno sredstvo uporabljali motorna kolesa, kot je na primer razstavljen Tomosov moped, model 58. Naraščanje števila motoriziranega prometa in vse manj zelenih površin pa je prineslo tudi negativne posledice, ki so jih znanstveniki opazili že v 60. letih prejšnjega stoletja. Postopoma je bil v idejo o trajnostnem razvoju vključen tudi koncept trajnostne mobilnosti, s katero si prizadevamo za več hoje in kolesarjenja, večjo uporabo javnega potniškega prometa ter souporabo avtomobilov.

Ob tem pregledu razstava vabi k iskanju navdihov preteklih praks mobilnosti, kot so bili na primer mošje, ki so z vlakom pozno jeseni odhajali na sezonsko delo v oddaljene dele Avstro-Ogrske monarhije in se vračali običajno za veliko noč. Tako dajmo tudi mi, če je le možno, odhajati na delo z vlakom.

RAZSTAVNI EKSPONATI SO NOSTALGIČEN UTRINEK MOBILNOSTI V PRETEKLOSTI

Na razstavi so si obiskovalci lahko ogledali usnjene čevlje iz sredine 20. stoletja, katerih lastnica je bila ena od premožnih meščank Trsta, danes pa so v lasti Vojaškega muzeja Tabor Lokev. Prvo cestno kolo znamke Iride Special je v lasti Roberta Jenka in poni, znamke Rog, prvo kolo Aneje Rože, sta navdušila vse kolesarje. Moped Tomos Colibri 03 letnik 1958, ki je v lasti Simona Jenka, ni pustil ravnodušnega nobenega ljubitelja motociklov, učne pripomočke za prometno vzgojo in kartonaste prometne znake pa so izdelali učenci nekdanje premske osnovne šole.

TRAJNOSTNA MOBILNOST NA BISTRIŠKEM

V občini Ilirska Bistrica je bilo izvedenih že več ukrepov v smeri trajnostne mobilnosti. Leta 2015 je bila zgrajena obvoznica, ki pomembno pripomore k prometni razbremenitvi mesta. Naslednje leto je Občina skupaj s strokovnjaki s tega področja pripravila *Celotno prometno strategijo*, ki postavlja smernice prometnih ukrepov v bistriški občini. Krožišča so povečala pretočnost in umirila hitrost prometa. Voznike na primer no hitrost na cesti opozarjajo merilniki hitrosti, v skladu s povečanjem števila električnih avtomobilov pa so v Ilirski Bistrici na voljo tudi polnilnice. Glede na števce kolesarjev, ki je postavljen na Brinškovem klancu, postaja kolesarstvo vedno bolj priljubljen šport v naših krajih, nedvomno pa je k temu pripomogel tudi kolesarski pas, ki omogoča varno kolesarjenje skozi mesto. Za daljše ture do Sviščakov, Mašuna ali Brkinov pa so na voljo električna kolesa, ki tako domačinom kot turistom omogočajo daljše in lažje premagovanje razdalj. V Kindlerjevem parku se lahko obiskovalci sprehodijo po urejenih potkah med grmovnicami in krošnjami dreves, ki jih je v zaključeno celoto povezal botanik Viljam Kindler, slepim in slabovidnim občankam ter občanom pa pri prečkanju cestišča pomagajo taktilne oznake, ki so nameščene na prehodih za pešce po mestu. ●

TRAJNOSTNO POVEZANI V ILIRSKI BISTRICI

Mobilnost je zmožnost premikanja ljudi in blaga. Odvisna je od razpoložljivih potovalnih načinov. Od sedemdesetih let prejšnjega stoletja prevladujejo potovanja z avtomobili, kar pa prinaša negativne posledice tako za nas same kot tudi za okolje, v katerem živimo. Letošnji Evropski teden mobilnosti poteka pod sloganom »trajnostno povezani«. Tako kot lani smo tudi letos v občini Ilirski Bistrica priredili aktivnosti, s katerimi želimo pozvati občane in občanke k spremembi potovalnih navad.

Devetega septembra smo v Žnideršičevi dvorani Doma na Vidmu v Ilirski Bistrici otvorili razstavo *V preteklosti lahko najdemo navdih za boljši jutri: razvoj mobilnosti skozi čas* avtorice Aneje Rože, ki

je bila odprta po urniku vodstev do 23. septembra letos.

V petek, 16. septembra 2022, smo na Placu v Ilirski Bistrici priredili dogodek *Aktivno po starem mestnem jedru*. Plac, ki

običajno služi kot parkirišče in cesta, se je kljub oblačnemu vremenu za polovico dneva spremenil v živahno mestno središče. Občani so se srečevali, šli na kavo v bližnje lokale in se ustavljali ob stojnicah. Posebej smo pripravili tudi stojnici za osveščanje in spodbujanje trajnostne mobilnosti. Občani so lahko izpolnjevali ankete o trajnostni mobilnosti, vzeli so lahko delovne liste z ročnim kalkulatorjem stroškov avtomobila, evidenco štetja korakov, koristni kolesarja in informacijami javnega potniškega prometa. Predstavljali smo tudi Interregova projekta SABRINA in D-CARE. Občani so imeli tudi možnost testne vožnje z e-kolesi, ki so na izposojajo na TIC-u Ilirska Bistrica, okrepčali pa so se lahko z zdravimi prigrizki Kmetije Slavec, Turistične kmetije Peternelj, Sadjarske kmetije Renko Slivje, Ekološke kmetije Oblak, Mojce Ficic in Franca Kocjana.

Dogodka so se udeležili tudi predšolski otroci in šolarji, ki so se pod vodstvom sprehodili po starem mestnem jedru. Mateja Kakež iz Pokrajinskega muzeja Koper jim je predstavila čevljarsko zbirko Ludvika Peršeta. Nekateri od njih so se podali tudi do Doma na Vidmu, kjer so si pod vodstvom Aneje Rože ogledali razstavo o razvoju mobilnosti skozi čas.

V Ilirski Bistrici in na Premu je bila živahna tudi nedelja, 18. septembra, ko so bili organizirani tek, pohod in kole-

sarjenje po Kettejevi poti od Ilirske Bistrice do Prema. Pred odhodom so si udeleženci dogodka lahko ogledali razstavo o razvoju mobilnosti, nato pa so

se podali po 9-kilometrski poti v rojstni kraj največjega ilirskobistriškega pesnika, kjer so si lahko ogledali stalno razstavo *Ne bom se vdal: življenje Dragotina Ketteja* v Kettejevi spominski sobi in premški grad, ob 13. uri pa sta sledili še otvoritev razstave sadja in degustacija, ki ju je pripravilo Društvo brkinskih sadjarjev. Vse prisotne je pozdravila Maja Uljan, direktorica TIC-a Ilirska Bistrica. Društvo brkinskih sadjarjev je predstavil Matjaž Miše, Danijela Volk pa je predstavila gostujočo razstavo. Milena Štolfa (KGZ Nova Gorica, izpostava Sežana) je ob koncu programa podelila tudi nagrade zaslužnim sadjarjem, program pa so popestrile Klara Miše s harmoniko in »Premke« (ŽPZ

Prem). Za vse pohodnike je bil organiziran tudi prevoz na izhodiščno mesto. ●

Aneja Rože

SOFINANCIRANJE OBRESTI PODJETNIŠKIH KREDITOV NA OBMOČJU PRIMORSKO-NOTRANJSKE REGIJE 2022

RRA Zeleni kras, d.o.o., tudi v letu 2022 v sodelovanju z občinami Primorsko-notranjske regije objavlja Povabilo za Sofinanciranje obresti podjetniških kreditov 2022 na območju Primorsko-notranjske regije. Razpis je namenjen pospeševanju razvoja malega gospodarstva z namenom preprečevanja finančne izključenosti pri financiranju in omogočanju lažjega dostopa do finančnih virov.

Na razpis se lahko prijavijo mikro in mala podjetja, samostojni podjetniki po Zakonu o gospodarskih družbah in socialna podjetja, ki so registrirana v skladu z veljavnim Zakonom o socialnem podjetništvu ter imajo sedež v eni izmed naslednjih občin: občina Bloke, občina Cerknica, občina Ilirska Bistrica, občina Loška dolina, občina Pivka ali občina Postojna.

Upravičeni stroški do sofinanciranja po razpisu so nastale in plačane obresti posameznega podjetniškega kredita od **1. oktobra 2021 do 30. septembra 2022**. Skupna višina odobrenih sredstev za posamezen podjetniški kredit ne sme znašati manj kot 100,00 EUR in ne več kot 1.600,00 EUR oz. 75 % vseh plačanih obresti upravičenega obdobja za posamezen kredit. Vsak upravičenec lahko odda največ tri vloge. Povabi-

lo, vloga in priloge so objavljene na spletni strani RRA Zeleni kras, d.o.o., <https://www.rra-zk.si/>.

Rok za oddajo vlog je **petek, 14. oktober 2022, do 24. ure**. Naslov za pošiljanje vloge oz. za fizično dostavo vloge je:

RRA Zeleni kras, d.o.o.

Prečna ulica 1, 6257 Pivka

(za: Tjaša Fajdiga) s pripisom »Vloga – sofinanciranje obresti podjetniških kreditov 2022«

ali čitljivo skenirana po e-pošti na naslov tjasa@rra-zk.si.

Dodatne informacije dobite na:

- elektronskem naslovu: tjasa@rra-zk.si ali na info@rra-zk.si,
- telefonski številki: 05/721 22 48 (Tjaša Fajdiga),
- sedežu RRA Zeleni kras, d.o.o., Prečna ulica 1, 6257 Pivka ali
- na spletni strani <https://www.rra-zk.si/>, kjer poleg vseh informacij v povezavi z javnim razpisom najdete tudi Povabilo, vlogo in priloge za sodelovanje na razpisu.

Vabimo vas, da se prijavite na razpis! ●

OBVESTILO

Občina Ilirska Bistrica obvešča, da je na občinski strani objavljen

JAVNI RAZPIS ZA KADROVSKE ŠTIPENDIJE OBČINE ILIRSKA BISTRICA ZA ŠTUDIJSKO LETO 2022/2023

Občina Ilirska Bistrica razpisuje kadrovske štipendije za študijsko leto 2022/2023 za naslednje programe in smeri izobraževanja:

5 štipendij za program doktor medicine

(Po končanem študiju opravljena specializacija iz:

- družinske medicine: 2 specialista družinske medicine,
- urgentne medicine: 1 specialist urgentne medicine,
- pediatrije: 1 specialist pediatrije,
- medicine dela, prometa in športa: 1 specialist medicine dela, prometa in športa.)

Rok za oddajo prijav je 28. 10. 2022 do 10. ure.

Podrobnejše informacije so na voljo pri Eriki Vrh, tel. 05 7112 333.

KADROVSKE ŠTIPENDIJE 2022/2023

DIJAKI IN ŠTUDENTI VABLJENI!

**V Plami-pur nudimo za šolsko leto 2022 /2023
KADROVSKE ŠTIPENDIJE za programe:**

- KEMIJSKI TEHNIK
- STROJNI TEHNIK
- ELEKTROTEHNIK
- TEHNIK MEHATRONIKE
- univerzitetni ali magistrski študijski program
KEMIJSKO INŽENIRSTVO

Prednosti za štipendiste:

- ❖ mesečna štipendija
- ❖ opravljanje obvezne šolske prakse in mentorstvo
- ❖ zagotovljena zaposlitev po končanem šolanju
- ❖ pridobivanje delovnih izkušenj
- ❖ delo v okolju, ki vlaga v znanje in nove tehnologije
- ❖ delo v dinamičnem okolju

Zainteresirani dijaki in študentje, pošljite svojo kratko predstavitev z osebniimi podatki in življenjepisom najkasneje do **14.10.2022** po e-pošti na naslov: vlozisce@plama-pur.si. Za dodatne informacije lahko pokličete kadrovsko službo, na telefon 05 71 49 242 ali 05 71 49 243.

Plama-pur d.o.o.
Industrijska cona Plama, Hrušica 104, SI - 6244 Podgrad
<https://www.plama-pur.si>

V Plami-pur proizvodimo in predelujemo mehko poliuretansko peno že več kot 60 let. Svoje izdelke tržimo po Evropi in po svetu.

Največ izdelkov prodajamo avtomobilski industriji, pomembni odjemalci pa so še proizvajalci oblaženega pohištva in ležišč, gradbena industrija, čevlarska industrija, industrija embalaže in industrija izdelkov za široko porabo.

V ILIRSKI BISTRICI SPET ODLIČNA DIRKA, NAJBOLJ ZADOVOLJNA PA CHRISTIAN MERLI IN MILAN BUBNIČ

Letos je prvi konec tedna v septembru na 5010 m dolgi progi med Ilirsko Bistrico in Šembijami potekala že 28. mednarodna gorsko hitrostna avtomobilska dirka Petrol Q Max Ilirska Bistrica 2022. Tudi letos so veljala za Evropsko prvenstvo FIA v gorsko hitrostnem avtomobilizmu in državna prvenstva Slovenije, Hrvaške in Avstrije. Zbralo se je 199 voznikov in voznikov, ki so prišli iz 15 različnih držav. Med njimi so bili tudi vsi najboljši, ki so se borili za visoke uvrstitve in naslove v vseh razpisanih prvenstvih. V nedeljo pozno popoldan je slavil Italijan Christian Merli, med Slovenci pa se je najbolj smejalo domačinu Milanu Bubniču.

V soboto so bili na sporedu trije uradni treningi, a je organizatorjem uspelo izpeljati le dva. Izjemno veliko število nastopajočih in številne prekinitve zaradi okvar in nesreč so botrovale zamudam, ki so preprečile varno izvedbo tretjega treninga.

Najhitrejši je bil prvi favorit dirke Christian Merli. Italijan je s svojim športnim prototipom Osella FA30 pustil za sabo vse tekmece in se močno približal tudi rekordu proge. V konkurenci državnega

prvenstva Slovenije, v okviru katerega je nastopalo več kot 60 voznikov in voznikov, je bil razred zase Milan Bubnič. Domačin je s svojo Lancia Delto Integrale Evo naskakoval peto letošnjo zmago, s katero bi potrdil svoj jubilejni, 10. naslov državnega prvaka. To mu je tudi uspelo, čeprav je nedelja s spremenljivim vremenom obdržala tradicijo naše največje avtomobilske dirke. Dež je ponovno začel dogajanje na tekmovalni progi, svoje pa so dodali ostri boji za vsako stotinko sekunde. To pa je pomenilo več

trčenj, k sreči brez posledic za voznike, in daljše trajanje vsake od dveh dirk. Na koncu je organizatorjem vendarle uspelo tudi letos izpeljati nedeljski program v celoti in že v temi je bila na vrsti podelitev pokalov in nagrad.

Najbolj glasni so bili navijači Milana Bubniča, ki sta mu na zmagovalnem odru v domači konkurenci delala družbo še drugi Aleš Prek (Honda Civic typeR) in tretji Janko Čebren (Mitsubishi Lancer Evo9). V posameznih PF skupinah

DP Slovenije so na najvišjo stopničko stopili še Dejan Mašera v PF1, Bubnič v PF2, Čebtron v PF3, domačin Emanuel Delalič s svojo prvo zmago v PF4, Prek v PF5A in Jan Pivk v PF5B. Med voznici mi je presenetljivo že na svoji prvi dirki slavila Ana Trček (Ford Fiesta rally4), med mladimi vozniki do 23 let starosti je bil tudi tokrat najboljši Anže Dovjak (Peugeot 208 rally4), v konkurenci starodobnih vozil pa je zmagal Matjaž Korosec (BMW 325i E30).

Absolutno najhitrejši med Slovenci je bil Vladimir Stankovič, ki tekmuje s formulo Lola B09. Skupno je bil na 17. mestu, v svojem razredu pa je zmagal. Najhitrejši na letošnji dirki je bil Christian Merli, ki je drugega Petra Trnko (Norma M20FC) iz Češke ugnal za več kot 14 sekund. Tretje mesto je osvojil Nemec Alexander Hin (Osella FA30), Italijan pa je z zmago potrdil svoj četrti naslov najhitrejšega v Evropi. Ob slovesu so vsi pohvalili izvedbo tekmovanja in obljubili, da se vrnejo tudi prihodnje leto. ●

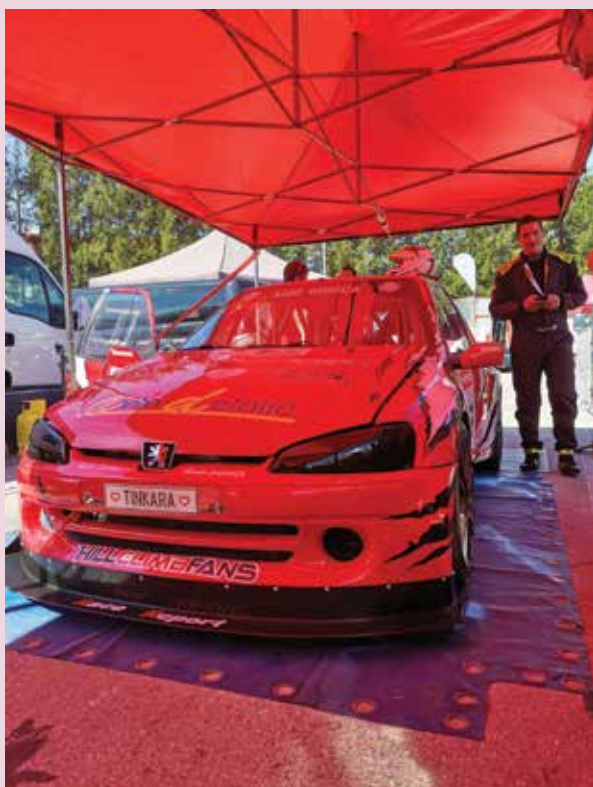
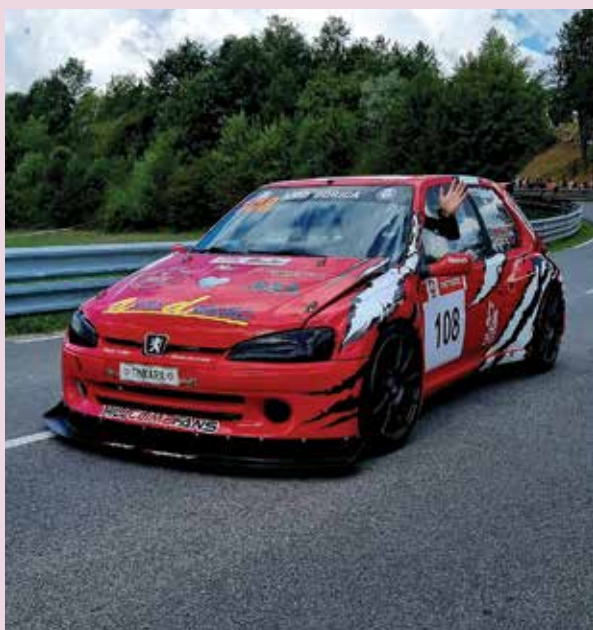
VK

Foto: Andrej Vrh

EMANUEL DELALIČ, 1. MESTO

»Po dolgem premoru smo končno nastopili na domači dirki v Ilirski Bistrici. Kljub velikim težavam in z malo sreče smo osvojili 1. mesto. Za to se zahvaljujem moji ekipi: David Rolih, Tine Vrh, Marko Primc, Aleksander Ludvik, Erik Rolih, Blaž Črv, Nejc Šircelj in Aleš Dovgan. Velika zahvala gre tudi Alešu Ostanku in celotni ekipi Enigme, ki so si vzeli čas in pomagali odpraviti težave na avtu.

Najlepša hvala vsem navijačem, prijateljem in domačinom za podporo ter navijanje na dirki in hvala vsem sponzorjem!« ●

TEO ČEKADA, 3. MESTO

»Ekipa Čekada racing team je kljub predhodnim težavam uspešno zaključila letošnjo domačo dirko. Nedeljska vožnja po prvi dirki nam je obetala uvrstitev na prvo mesto, a se je pri drugi vožnji zataknilo. Zaradi mokrega cestišča in naliva se naš 'škodilak' pri prvi šikani ni hotel ustaviti, kar se je končalo s 45 sekundami pri-bitka. Kljub nevšečnosti smo se uvrstili na tretje mesto, na kar smo zelo ponosni.

Še enkrat hvala vsem sponzorjem, prijateljem in znancem, ki nam stojijo ob strani, posebna zahvala pa gre tudi zvestim navijačem iz Dolenjske! Hvala!« ●

»DAN VARNOSTI V PROMETU«

ZŠAM Ilirska Bistrica je pripravil celodnevni dogodek, ki je obiskovalcem predstavil spoštovanje cestnoprometnih predpisov v praksi. Sodelujoči so prikazali odgovorno ravnanje in varno vožnjo različnih vozil ter koles, ki sta lahko za zgled vsem voznikom in ostalim udeležencem v prometu.

»Zelo sem se razveselil, ko so me kontaktirali člani Združenja šoferjev in avtomehnikov Ilirska Bistrica in mi povedali, da organizirajo Dan varnosti v prometu. Nesreča nikoli ne počiva, zato je takšna prireditev dobrodošla za vse nas. Otroci bodo demonstrirali varno vožnjo na kolesih, ogledali pa si bomo tudi varno vožnjo z motornimi kolesi,« je na jutranji otvoritvi dogodka za uvod povedal župan Občine Ilirska Bistrica Emil Rojc.

»Kako pomembna je varna vožnja in varnost vseh udeležencev v prometu se posebej spomnimo ob prvih šolskih dnevih, ko člani ZŠAM Ilirska Bistrica poskrbijo za varen prihod in odhod šolarjev v šolo in domov. Otroci so naš najdragocenejši zaklad, zato je pomembno, da jim že v rosnih letih predstavimo zakonitosti varnega in odgovornega vključevanja v promet. Kot pešci, kolesarji, mladi na rolki, kotalkah ali skiroju se morajo obnašati odgovorno in poskrbeti

zase ter ostale udeležence v prometu. Starejši pa jim moramo biti za zgled, saj mladi nadebudneži neredko posnemajo odrasle.

Naši otroci se morajo naučiti, kako varno prečkati cesto, hoditi po cestišču, kadar ni pločnika, in kako se v promet vključiti kot kolesarji. Ne govorimo zastoj, da kar se Janezek nauči, to Janezek zna. Z učenjem najmlajših vlagamo v njihovo prihodnost in zmanjšujemo možnosti za nesreče v prihodnje,« je pomen varne udeležbe v prometu poudaril bistriški župan Emil Rojc in pohvalil delovanje domačega združenja na osveščanju občanov in občanov o tej problematiki: »Člani ZŠAM Ilirska Bistrica s spremljanjem šolarjev ob prvih šolskih dnevih poskrbijo za varnost v okolici vseh sedmih osnovnih šol v občini. V tem tednu osvestijo starše, babice in dedke ter ostale spremljevalce, kako naučiti otroka, da postane varen udeleženec v prometu. Člani združenja so s svojo dejavnostjo pozitiven zgled vsem občankam

in občanom, zato izjemno cenim njihovo zavzetost in profesionalnost.«

Kako želijo v združenju vplivati na miselnost naših občanov in občanov je pojasnil predsednik ZŠAM Ilirska Bistrica Franc Pugelj: »Naša naloga je, da najmlajšim in njihovim staršem ter ostalim odraslim predstavimo, kako z odgovornim ravnanjem skrbimo za dobrobit vseh udeležencev v prometu. V prvih šolskih dneh male nadebudneže poučimo, kako se pravilno prečka cesta in kako se obnaša kot pešec. Voznike opozarjamo, da je uporaba mobilnega telefona med vožnjo nedopustna, saj se med telefoniranjem občutno zmanjša koncentracija. Dosledna uporaba varnostnega pasu zmanjša verjetnost nesreče s smrtnim izidom kar za polovico, zato je njegova uporaba obvezna za vse potnike v vozilu. Med večje dejavnike tveganja za težje prometne nesreče sodita tudi neprilagojena hitrost in alkohol. V našem združenju se zavzemamo za čim boljšo osveščenost ljudi za varnost v prometu in z različnimi akcijami skrbimo za preventi-

na pot krenili s prizorišča na parkirišču podjetja TIB storitve in pot nadaljevali po glavni ulici skozi mesto do krožišča pri Spetiču, nato so svoja vozila pokazali na bistrškem placu in se vrnili na prizorišče. Po zglednem parkiranju vseh vozil so se pričele posamezne predstavitve udeležencev.

Prvi so se predstavili učenci iz Osnovne šole Toneta Tomšiča Knežak, ki so pod mentorstvom učitelja telovadbe Uroša Jenka prikazali varno vožnjo s kolesom in spretnostne veščine kolesarjenja med stožci na poligonu. Predstavitev osnovnošolskih kolesarskih izpitov je potekala pod budnimi očmi članov ZŠAM

vo in vzgojo. Šolarje redno ocenjujemo na kolesarskih izpitih in tekmovanjih, kjer se mladi kolesarji učijo, kako se obnašati na cesti in biti prepoznaven ter predvidljiv za hitrejši udeležence v prometu.«

Kot je v zaključku svojega nagovora dejal župan Rojc, je v lanskem letu ZŠAM Ilirska Bistrica skrbel za regulacijo prometa na vseh cestah, ki vodijo proti meji s Hrvaško: »Med glavno turistično sezono člani združenja kljubujejo visokim poletnim temperaturam in vse turiste, ki bi drugače ubrali bližnjice in lokalne ceste, uspešno usmerjajo na glavno cesto Ilirska Bistrica–Jelšane. Mednarodni mejni prehod Jelšane je tako rezerviran za tujce, stranske poti in ceste pa so na voljo domačinom. Spremenjen prometni režim v poletnih mesecih tako domačinom občutno olajša prihode in odhode v službo ter domov. Z omenjeno prometno ureditvijo se je promet normaliziral, saj ni bilo več zastojev, ki bi pomenili večkilometrsko kolono v obe smeri, temveč je promet potekal kar se da tekoče. Lanska dobra praksa urejanja prometa pa se je udeležila tudi v letošnji turistični sezoni.«

POVORKA, PREDSTAVITVE UČENCEV IN KLUBOV TER GOKART

V mimohodu vozil po bistrških ulicah so sodelovala gospodarska vozila, starodobna gospodarska vozila, gasilska in policijska vozila, vozilo občinskega redarstva, starodobna vozila, motorji Motokluba Feistritz in mopedi društva Tomos klub Brkini. Udeleženci povorke so

Ilirska Bistrica, ki so šolarjem pomagali in jih opozarjali na storjene napake.

Motoristi iz *Motokluba Feistritz* so občinstvu predstavili pomen motorike pri obvladovanju motocikla. Le z natančnim poznavanjem lastnega motocikla se motorist lahko izogne poškodbam v nevarnih situacijah. Primeren nagib motorja in usklajenost gibov sta zelo pomembna pri uspešnem obvladovanju motorja. Pri predstavitvi je z domačim klubom sodeloval tudi predstavnik Prometne policije na motorju.

Svoje motocikle so predstavili tudi člani *Tomos kluba Brkini Pregarje*, ki so posebej za to priložnost pripravili prikaz voženj. Ljubitelji motorjev, ki prisegajo izključno na domačo znamko motociklov, so izdali, da se z veseljem udeležujejo srečanj in izletov z ljubitelji te znamke motorjev po celi Sloveniji, radi pa se odpravijo tudi na hrvaško obalo.

Na prizorišču so si obiskovalci lahko ogledali tudi vozila z vozniki, ki so dobro poznani bistriški publiki, saj sodelujejo na *Gorsko-hitrostni dirki Ilirska Bistrica*.

Predstavili so se štirje dirkači s svojimi ekipami – Emanuel Delalič, ki tekmuje s Peugeotom 106 Maxi, Teo Čekada, ki vozi Škodo Octavio Cup, Boštjan Baša, ki sedi za volanom Renaulta Clio RS, in Matej Mikuletič z Renaultom Clio Cup.

Vse prisotne so očarala tudi starodobna vozila, ki so jih lastniki ponosno pokazali in predstavili publiki. Veliko zanimanje pa so poželi tudi gasilci iz *Prostovoljnega gasilskega društva Ilirska Bistrica*, ki so se predstavili z gasilskimi lestvami. Kdor je želel, so ga s pomočjo lestev dvignili v višine in dogajanje je lahko spremljal s ptičje perspektive.

Popoldanski del dogajanja je bil rezerviran za gokart. Po predstavljanju legend bistriškega gokarta, kot so Valter Smrdelj starejši, Bogdan Rome in Bernard Oblak, je sledila poslastica dirkanja. Na posebej za to priložnost postavljeni pisti so se predstavili Primož Gardelin, Sebastijan Rome in njegov 13-letni sin Lovro, sedemletna Taja Kovačič in Valter Smrdelj mlajši z 19-letnim sinom Žigo ter hčerko Lili.

Dan varnosti v prometu je dokazal, da znamo tudi v Ilirski Bistrici pripraviti odmeven dogodek, ki je v ponos ZŠAM-u Ilirska Bistrica, in na eno mesto pripeljati toliko različnih odgovornih udeležencev, ki spoštujejo varnost v prometu in si prizadevajo za dobrobit vseh občanov in občanov. ●

»ZŠAM ILIRSKA BISTRICA« TUDI V TEM LETU POSKRBEL ZA VARNOST ŠOLARJEV

Člani »Združenja šoferjev in avtomekanikov Ilirska Bistrica« so tudi letos budno nadzirali šolarje, starše in stare starše pri upoštevanju cestnoprometnih predpisov. Na vseh sedmih osnovnih šolah v ilirskobistriški občini so v bližnji okolici šolskih poslopij nadzirali promet med 1. in 9. septembrom 2022.

Člani Združenja šoferjev in avtomekanikov Ilirska Bistrica, ki so se jim na nekaterih lokacijah pridružili tudi policisti in občinski redar, so v prvih sedmih šolskih dneh budno spremljali šolarje in njihove starše ter stare starše, ki so male nadobudneže pospremili v vzgojno-izobraževalne ustanove in jih ob koncu pouka pospremili domov.

Otroke so podučili, kako se varno prečeka cestišče, in sicer: ustavimo se na pločniku pred preходом za pešce, pogledamo levo in desno in ko se prepričamo, da vozili na obeh straneh stojita, prečkamo cestišče. Člani združenja so pri voznikih opazili tudi nekaj kršitev predpisov, kot so neuporaba varnostnega pasu, upora-

ba mobilnega telefona med vožnjo in vožnja v nasprotno smer od predpisane smeri na parkirišču ob šoli. Odrasle so opomnili, da morajo sami biti za zgled njihovim najmlajšim, saj otroci posnemajo njihovo vedenje. Če se starši pravočasno odpravijo od doma in upoštevajo cestnoprometne predpise, bo tudi njihov otrok prevzel in ponotranjil njihove vzorce obnašanja. Cilj vseh občank in občanov je namreč uspešno sobivanje v prometu in da bi bil ta cilj dosežen, mora vsak od udeležencev v prometu prispevati svoj košček v mozaik varnosti. Z odgovornim ravnanjem pa lahko vsi skupaj preprečimo neljube dogodke in prometne nesreče.

Po sedemdnevem varovanju otrok pa se člani združenja tradicionalno odpravijo na obisk ene od šol v občini. Letos je ta čast doletela osnovno šolo in vrtec v Brkinih. Na Osnovni šoli Rudija Mahniča – Brkinca na Pregarjah jih je pričakala ravnateljica Mateja Maljevac z učenci, ki so obiskovalcem pripravili posebno dobrodošlico. Petje šolskega zborčka in zgodovina nastajanja osnovne šole v verzih sta navdušila člane združenja, ki so učence z veseljem povabili

na skupinsko fotografiranje. Člani združenja so skupino otrok varno pospremili čez prehod za pešce, po ogledu šole pa so se ilirskobistriški šoferji in avtomehaniki odpravili še na ogled vaškega doma, kjer imajo šolarji urejeno telovadnico. Obnovljena stavba v središču vasi služi tudi krajevni skupnosti, gostovanju različnih dogodkov, v poletnih mesecih pa je bila središče letnega tabora domačega košarkarskega kluba Plama-pur. Zgodovino Pregarij je zbranim orisal domačin Alojz Bubnič.

Na Pregarjah so tudi veliki častilci domačih motociklov. Njihov Tomos klub Brkini je članom združenja predstavil Aljaž Zadnik. Po zaključku predstavitve ponosa slovenskih motociklov je člane društva vodila pot še do Partizanske bolnice Zalesje, kjer so izvedeli vse o

kratkem a uspešnem delovanju domače bolnišnice. V Šmagurjevi dolini so si ogledali kuhinjo, zemljanko z operacijsko mizo in barako za ranjence, ki so nastale po zamisli zdravnika sovjetske frontne kirurgije dr. Magomeda Gadžijeva, ki je kot major Rdeče armade iz

nemškega ujetništva pobegnil k partizanom in poskrbel za uspešno zdravljenje kar 202 ranjencev. Po ogledu rekonstruirane bolnice pa so člani Zšam letošnjo ekskurzijo zaključili v Spominski sobi na Ostrožnem Brdu, kjer so si ogledali še predstavitveni videoposnetek o uspešnem delovanju domače partizanske bolnišnice.

V ilirskobistriškem združenju šoferjev in avtomekanikov se s predsednikom združenja Francem Pugljem zavedajo, da sta poleg aktivnosti v cestnem prometu za dobro delovanje društva pomembna tudi druženje in kvalitetno preživljanje prostega časa. Osnovno delovanje društva tako redno popestrijo z vsebinsko obarvanimi dogodki, ki povezujejo članice in člane ter bogatijo samo združenje. Ekskurzije po domači občini, ki je mimogrede druga največja občina v Sloveniji, služijo za odkrivanje bogate kulturne dediščine in pestre zgodovine domačih ljudi ter vasi. ●

ZŠAM Ilirska Bistrica

PRVI ŠOLSKI DAN NA OSNOVNI ŠOLI RUDIJA MAHNIČA – BRKINCA NA PREGARJAH

Letos smo se na prvi šolski dan odpravili v Brkine. Osnovna šola Rudija Mahniča - Brkinca nas je očarala s svojo skromnostjo, domačnostjo in igrivostjo. V letošnjem letu imajo kar štiri prvošolčke, ki so z veseljem sedli v šolske klopi, njihov vstop v svet znanja pa so spremljali ponosni starši, ki so njihove otroke pospremili k pouku.

»Vsi smo srečni in nasmejani, ker je ponovno prišel težko pričakovani prvi šolski dan! Doma ste si odpočili in si nabrali novih moči za šolsko leto, ki je pred nami.

Med nami pozdravljamo naše prvošolčke. Letos imamo namreč štiri učence prvega razreda, dobili pa smo tudi tri nove učence – dva v sedmi razred in enega v peti

razred. Učence in zaposlene lepo pozdravljam in vam želim uspešno šolsko leto. Učiti se moramo sproti, da ne bo težav ob zaključevanju. Med seboj se bomo lepo razumeli in pridno ter vztrajno delali,« je učence na uvodnem srečanju pozdravila ravnateljica Osnovne šole Rudija Mahniča - Brkinca ga. Mateja Maljevac.

»Glede samotestiranja vam povem, da se boste testirali doma, če boste imeli kakšne bolezenske znake ali ste bili v stiku z okuženim. Mask in mehurčkov zaenkrat ni. Jutranje varstvo bo v tej učilnici, kjer smo zdaj. Ko zazvonijo, pa se odpravite v vaše učilnice. Malice bodo zaenkrat še po učilnicah, dežurni učenci pa bodo poskrbeli za čistočo v razredu. Podaljšano bivanje bo v učilnici 1, kosilo pa bomo imeli vsi skupaj in upam, da bo tako ostalo vse do konca šolskega leta,« je aktualna pojasnila glede ravnanj za preprečevanje širjenja koronavirusa podala ravnateljica Maljevac.

Za prvi in drugi razred je na pregarski šoli zadolžena učiteljica Danica Benigar, nad tretjim in četrtnim razredom bdi učiteljica Lucija Poklar, peti in šesti razred ima Dolores Zadel, v zadnji triadi pa svoje znanje na učence prenaša Tanja Šuštar.

Po skupni šolski uri so se učenke in učenci s svojimi razredničarkami odpravili v svoje matične učilnice. V pritličju šolskega poslopja smo se najprej pridružili prvošolčkom, ki so skupaj z drugošolci in učiteljico veselo prepevali. Po glasbenem uvodu pa je sledilo spoznavanje učencev, ki so veselo trdili, da so komaj dočakali prvi dan šole, saj jih čaka nekaj novega in zanimivega. Nato

gled snovi, ki jo bodo morali obdelati v tem šolskem letu.

Ko je ura odbila enajst, so se zbrali starši prvošolcev in skupaj s svojimi nadobudneži prisluhnili razredničarki Danici Benigar. Po uvodnem nagovoru ravnateljice Mateje Maljevac je sledila tista prava dobrodošlica – podelitev rutk prvošolčkom. Drugošolci so šestletnikom predstavili, kako poteka pouk in kako se morajo obnašati v šoli. Po uradnem delu pa je sledilo še sladkanje z odlično torto, ki so jo otroci pospravili v trenutku. Spomin na prvi šolski dan bo tako ponosnim staršem kot malim učenjakom za vedno ostal v spominu kot nekaj posebnega in zanimivega, devetletno šolanje pa jim bo dalo čvrste temelje za nadaljnje izobraževanje in vedenje. ●

smo se povzpeli v drugo nadstropje, kjer smo najprej pokukali k učencem tretjega in četrtega razreda, ki so svoji učiteljici pripovedovali, kaj vse so počeli med počitnicami. Tudi njim je poletje hitro minilo in so bili izjemno veseli, da so spet v šolskih klopih. Trdili so, da sošolcev niso pogrešali, saj so se redno videli in igrali skupaj, ko so bili doma. Petošolci in šestošolci so se pogovarjali, kaj so se naučili v prejšnjem šolskem letu in pridno obnavljali svoje osvojeno znanje, medtem ko so učenci zadnje triade povedali, da je prvi september znova prišel prehitro in da šole niso preveč pogrešali. Sedmošolci, osmošolci in devetošolci so imeli razredno uro in pre-

PRAZNOVANJE 750-LETNICE PRVE ZNANE OMEMBE ŽUPNIJE ILIRSKA BISTRICA

Osrednje praznovanje jubileja je bilo v soboto, 27. avgusta 2022, ob 17. uri v župnijski cerkvi sv. Petra v Ilirski Bistrici (t. i. trnovska cerkev). Sveto mašo je daroval škof msgr. dr. Jurij Bizjak z dekanijskimi duhovniki in duhovniki, ki so delovali v tej župniji.

Župnija je zadnjo soboto v avgustu pred dvema letoma blagoslovila prenovljeno župnijsko cerkev, v lanskem letu smo na ta dan blagoslovili nove orgle, v tem letu pa na zadnji avgustovski konec tedna ponosno obeležujemo častljivo 750-letnico župnije – vse z željo, da ohranimo kulturno dediščino našega kraja.

»Prva znana omemba te župnije je iz leta 1272,« razkriva župnik Stanko Fajdiga. »Najverjetneje pa je še starejša. Uvršča se med tako imenovane prafare. Za osrednjo nit tega praznovanja smo izbrali geslo »Praznujmo skupaj«, ki nas vabi k povezovanju in tudi hvaležnosti za vse, kar je bilo in spodbuja za vse, kar še nastaja.«

Ob tej priložnosti je Župnija Ilirska Bistrica izdala novo knjigo – *Kroniko fare*

Trnovske. To je v drugi polovici 19. in v začetku 20. stoletja pisal pisatelj in pesnik, prevajalec in avtor številnih topisnih, zgodovinskih in biografskih člankov – duhovnik gospod Janez Bilc (rojen leta 1839, umrl 11. 7. 1906). Nova knjiga *Kronika fare Trnovske na Notranjskem* je izdana in predstavljena v avtorjevi domači župniji, kjer je se je rodil, odrasel, deloval in bil tudi pokopan. Zapisi nam tako odstirajo pogled v preteklost njegovega domačega kraja – prazupnije Ilirska Bistrica, a tudi v tedanje širše razmere časa in kraja. »Treba je upoštevati, da gre za čas, ko se je prebujala narodna in verska zavest ter pripadnost slovenskemu narodu (prelomno leto 1848), to je čas ljudskih taborov, tudi čas, ko se je širila od zunaj prinesena ločitev duhov (Češka), pa tudi čas, ko je slovenski

človek in kristjan iskal oporne stebre za svojo narodnostno in versko istovetnost v novih družbenih razmerah,« v spremni besedi knjige izpostavlja rojak, teolog in univerzitetni profesor, duhovnik dr. Rafko Valenčič.

V Bilčevih zapiskih lahko preberemo, da je župnišče leta 1702 prizadel požar, zato je žal veliko dokumentov izgubljenih. Prav zato so omenjeni zapiski za to župnijo s tako bogato kulturno in duhovno tradicijo še posebej pomembni.

Knjiga nam postreže še s preko 500 zgodovinskimi opombami, ki sta jih zbrali Martina Petek Gojak in Sonja Škrli Počkaj. Naslovnico je oblikoval Romeo Volk, za tisk jo je pripravil Primož Rojc. Rokopisna verzija se hrani v arhivu župnije Trnovo.

Na dan slovesnega praznovanja so bile na razpolago tudi priložnostne razglednice z župnijsko cerkvijo sv. Petra, ki jih je založilo Primorsko numizmatično društvo Ilirska Bistrica (predsednik Vili Gombač). Ob tej priložnosti sta bila izdana tudi poštni žig z rdečo nitjo jubileja in znamka z motivom stare razglednice Trnovega na Kranjskem.

Župnija Ilirska Bistrica obeležuje jubilej že vse leto, in sicer z različnimi dejavnostmi:

- V goste smo povabili nekatere nekdanje duhovnike, ki v župnijski cerkvi mašujejo ob nedeljah enkrat mesečno.
- Marca smo organizirali sklop treh predavanj za starše, ki so potekala

iznajmo skupaj!

prek ZOOM-a tri srede zvečer. Vodil jih je nekdanji kaplan in sedanji generalni vikar naše škofije, gospod Slavko Rebec. Namenjena so bila predvsem staršem osnovnošolskih otrok, še posebej staršem prvoobhajancev in birmancev.

- Z željo, da bi nas praznovanje povezovalo, smo v prazničnem letu pod sloganom »Gremo skupaj na pot« organizirali tudi skupne pohode po podružnicah župnije. Župnija ima namreč kar 25 podružničnih cerkva,

s čimer izstopa tudi v slovenskem merilu. Prvi pohod po podružnicah je bil v začetku maja, zadnji je načrtovan konec oktobra. Doslej je bilo organiziranih šest tovrstnih dogodkov, jeseni pa sledijo nove poti. Cilj je obiskati vse vasi in cerkve župnije. Pohodi so namenjeni odkrivanju naravnih in kulturnih znamenitosti ter medsebojnemu srečevanju, saj je

naše bogastvo v skupnosti in povezanosti. Fotografije dogodkov so objavljene na Facebook strani Župnije. ●

*Župnijski pastoralni svet
Župnije Ilirska Bistrica
Foto: Foto atelje Maraž*

PODROBNEJE O KRONIKI

Kroniko fare trnovske na Notranjskem je spisal naš rojak, duhovnik Janez Bilc, ki se je rodil leta 1839 in je večji del svojega odraslega življenja ter s tem duhovniškega poslanstva opravil v domači trnovski župniji. V Kroniki je zelo nazorno in večplastno zapisano dogajanje v župniji v obdobju 2. polovice 19. stoletja in začetka 20. stoletja, ki jih je gospod Janez Bilc spremljal od blizu. V Kroniki lahko veliko preberemo tako o delovanju duhovnikov, ki so službovali v župniji, kot tudi o življenju ljudi (kmetov, delavcev), njihovih lepih prigodah in težkih preizkušnjah, ki so jih pogosto doletele in o prizadevanjih številnih posameznikov za bolj razvito pristno krščansko skupnost. Omenjena so tudi širša dogajanja in osebnosti, ki

so imela pomemben vpliv na življenje tukajšnjih ljudi. Ta kronika ima veliko zgodovinsko vrednost tudi zato, ker nas pisec kronike, gospod Janez Bilc, v uvodnih poglavjih popelje v obdobje zgodnjega krščanstva na današnjem slovenskem prostoru in nam v nadaljevanju slikovito predstavi takrat znano vedenje o ustanovitvi in zgodovini trnovske fare vse do sredine 19. stoletja. Za lažje razumevanje prebranega je besedilo Kronike opremljeno z opombami in razlagami: podrobneje so razloženi zgodovinski dogodki, glavni poudarki iz življenja in dela pomembnejših zgodovinskih osebnosti, razlage manj znanih liturgičnih pojmov in zastarelih besed, v opombah so tudi prevodi vseh latinskih in nemških zapisov. Sami Kroniki je dodan tudi Uvod

v kroniko, ki ga je napisal gospod dr. Rafko Valenčič, letošnji bisero-mašnik; dodana sta še podrobnejša predstavitev življenja in dela pisca kronike, gospoda Janeza Bilca, in slikovno gradivo, ki še dodatno odseva duh časa ter zgodovinskega dogajanja, ki ga predstavlja kronika. Knjiga *Kronika fare trnovske na Notranjskem* je bila izdana predvsem z namenom, da ta zgodovinski dokument velike vrednosti predstavimo širši javnosti in na ta način tudi v prihodnje krepimo našo lokalno identiteto ter pripadnost krščanski skupnosti. Izdaja te knjige med drugim predstavlja tudi spoštljivo zahvalo našim prednikom, ki so pomembno sooblikovali skupnost, v kateri sedaj živimo.

Martina Petek Gojak

ORATORIJ 2022

Animatorji Župnije Ilirska Bistrica vsako leto pripravljamo oratorij za otroke, stare od 5 do 13 let. Različne aktivnosti potekajo od ponedeljka do petka, od 9.00 do 16.00.

Letos je oratorij potekal med 22. in 26. avgustom. Udeležilo se ga je 88 otrok. Zanje je skrbelo 38 mladih in nadobudnih animatorjev. Tema letošnjega oratorija je bil vitez in svetnik Ignacij Lojolski, ki je tudi zavetnik mladih. Med tednom smo skozi zgodbo, ki smo jo uprizorili animatorji, spoznali njegovo življenje in delo.

Dan smo začeli z molitvijo, zapeli oratorijsko himno, dvignili zastavo in se po starostnih skupinah pogovarjali o različnih simbolih in vrednotah, ki so bili pomembni za Ignacija. Sledile so kemijske, kuharske in ustvarjale delavnice. Za odlično kosilo so poskrbele pridne kuharice, ki so vsak dan pripravile topel obrok. Po prostem času so potekale raznovrstne velike igre. Dan smo utrujeni od aktivnosti zaključili z molitvijo in spustom zastave.

V sredo smo se z avtobusi odpravili na izlet na Mašun, kjer smo oratorijski dan izvedli v objemu neokrnjene narave in svežega zraka. V četrtek so nas obiskali reševalci, gasilci in policist s svojimi in-

tervencijskimi vozili. Pokazali so nam opremo in nas seznanili z njihovimi nalogami.

Zadnji dan smo si popestrili z vodnimi igrami, vrhunec pa je bil vodni tobogan in zabava z vodnimi balončki. Oratorij 2022 smo zaključili v nedeljo pri sv. maši, ki smo jo obarvali s čudovitimi otroškimi glasovi in glasbo.

Animatorji smo hvaležni vsakemu, ki je kakorkoli pripomogel k izvedbi letošnjega oratorija. Upamo, da se kmalu spet vidimo :) ●

Animatorji

PREDSTAVITEV REZULTATOV PROJEKTA »VISOKODEBELNI PAŠNI SADOVNJAK KOT NOVA KMETIJSKA PRAKSA«

Projekt »Visokodebelni pašni sadovnjak«, v katerem sodeluje šest partnerjev (Izobraževanje Tamara Urbančič, s. p., Zavod Jabolko iz Semiča, kmetija Volk iz Suhorja, kmetija Pečar iz Prešnice, kmetija Slavec iz Knežaka in kmetija Jernejevi iz Slavinj), se zaključuje. Projekt je sofinanciran od Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja in Republike Slovenije v okviru »Programa razvoja podeželja 2014–2020«. V dveletnem obdobju izvajanja projekta so nastali rezultati, uporabni tako za manjše kmetije kot kmetije z raznimi dopolnilnimi dejavnostmi in strokovnjake s področja kmetijstva ter naravovarstva.

Splošni cilj projekta je oživljanje in ohranjanje visokodebelnih pašnih sadovnjakov na manjših kmetijah. Z razvojem intenzivnega sadjarstva se ekstenzivni proizvodnji sadja, med katere sodijo tudi visokodebelni sadovnjaki, ni posvečalo dovolj pozornosti, ker niso bili ekonomsko zanimivi. Posledica tega je, da se sadovnjakov ni vzdrževalo in obnavljalo. Dodatno so k temu prispevale tudi podnebne spremembe, bolezni in ekstremne vremenske razmere.

Vse štiri vključene kmetije so pristopile k projektu z namenom oživitve oziroma vzpostavitve visokodebelnih pašnih sadovnjakov. Kmetije so različne tako po dejavnostih in interesih kot tudi klimatskih in pedoloških razmerah, ki pogojujejo gojenje sadja. Vse to se je med potekom projekta preverilo, pripravilo načrt zasaditve, jih tudi izvedlo in v naslednjem letu spremljalo ter izvajalo gojitvena dela.

Na kmetiji Slavec iz Knežaka so se odločili za zasaditev visokodebelnega sadovnjaka na pašniku ob cesti Šembije–Knežak. Na tej lokaciji v preteklosti sicer niso sadili sadnega drevja zaradi neugodne klime. Podnebne spremembe omogočajo toplejšo klimo, zato se je Gregor odločil poskusiti. Na pašniku je v jeseni 2021 posadil ekološke sadike jablan (Bobovec, Gorenjska voščenska, Carjevič, Krivopecelj, Baumanova reneta, Pisani kardinal, Damasonski kosmač, Goriška sevka), hrušk (Junijska lepota, Viljamovka, Konferans) in češenj (Burlat, Lapins). Ker je kmetija Slavec ekološka kmetija, so vse sadi-

ke ekološke. Hkrati pa so pri izboru sadnih vrst upoštevali, da so manj zahtevne za oskrbo, kar pomeni, da so odpornejše na podnebne spremembe, bolezni in škodljivce. Ker se na pašniku pase govedo in divjad, je Gregor sadike tudi zaščitil. Posajene sadike je spomladi nekoliko prikrajšal do vitalnega listnega brsta in odrezal vse stranske predčasne poganjke. Ker je bila letos suša, je poskrbel tudi za izdatno zalivanje posajenih sadik.

Na kmetiji Volk iz Suhorja so se odločili za oživitev visokodebelnega pašnega sadovnjaka in na predelih, ki so bila brez drevov, zasadili ekološke sadike jablan in hrušk ter jih ustrezno zaščitili proti objedanju domačih (drobnica) in divjih živali. Na kmetiji Pečar in kmetiji Jernejevi so se odločili za zasaditev pašnega sadovnjaka v kombinaciji s pašo perutnine.

Vse štiri kmetije so oživitve in zasaditve opravile po postopku, ki ga je vodil strokovnjak Janez Gačnik iz Zavoda Jabolko. Najprej so bili pod njegovim vodstvom izdelani načrti zasaditev, ki upoštevajo tako klimatske kot pedološke razmere, kmetije pa so opravile tudi analizo zemlje. Janez je svetoval glede izbora vrst in sort sadja glede na potrebe kmetije in ekološke oskrbe. Predlagal je zasaditev najodpornejših sort in določil optimalno lego. Tamara je svetovala glede zaščite pred divjimi in domačimi živalmi.

Tabela 1: Sorte jablan, primerne za visokodebelni sadovnjak

Avtohtone sorte jablan	Odpornejše tradicionalne sorte jablan	Sorte jablan, ki zahtevajo boljše sadjarske lege in več oskrbe
Goriška sevka, Gorenjska in Dolenjska voščenska	Bobovec, Krivopecelj, Carjevič, Damasonski kosmač, Boskopski kosmač, Kanadska reneta, Baumanova reneta, Šampanjska reneta, Harbertova reneta, Zeleni štetinec, Pisani kardinal in Štajerski moščancelj	Zlata parmena, Koksova oranžna reneta, Jonatan, Lepocvetka, Ontario, Londonski peping, Beli zimski kalvil, Ananasova reneta

Rezultati projekta so štirje vzpostavljeni pašni sadovnjaki, izdelani načrti za štiri kmetije in priročnik za vzpostavitev in vzdrževanje visokodebelnega pašnega sadovnjaka. V okviru projekta je nastal tudi audio-video posnetek z rezultati in izkušnjami sodelujočih v projektu. Vabljeni k ogledu in uporabi dokumentov, ki so objavljeni na spletni strani vodilnega partnerja www.tamarakmetijski.si. Zanimiv je predvsem priročnik, ki vsebuje številne praktične nasvete za vse, ki bi želeli na novo zasaditi ali pa oživiti visokodebelni sadovnjak. ●

Tamara Urbančič, Zdenka Žakelj

TOMOSOVI MOPEDI ZAVZELI BRKINE

Na Pregarjah se je na osmi Tomosijadi zbralo kar 170 ljubiteljev domače blagovne znamke mopedov. Panoramska vožnja jim je odkrila skrite brkinske lepote, prijaznost gostiteljev in domača kulinarika pa sta jih iskreno navdušili.

»Zato, ker smo ljubitelji tomosa in ker radi ohranjamo to našo znamko motorjev. No, morda tudi zato, ker se spominjamo, kako lepo nam je bilo, ko smo z mopedi hodili od plesa do plesa vsak vikend. Ampak zberemo se predstavniki vseh generacij, tako da ima na tomos vsak svoj spomin,« nam je bistvo srečanja voznikov tomosovih motociklov predstavil predsednik Tomos kluba Brkini Matjaž Bubnič s Pregarij.

Predzadnjo soboto v avgustu se je na Pregarjah zbralo kar 170 ljubiteljev tomosovih mopedov. Največ udeležencev je bilo iz okolice Ilirske Bistrice, veliko jih je prišlo s Škofij, Kopra, Obale in Sežane ter iz Renč na Goriškem. Gostili so tudi mopediste iz okolice Pivke in Grosupljega ter Škocjana na Dolenjskem.

Ljubitelji tomosovih mopedov so se zbrali na Pregarjah, od koder so se odpravili na kar 90 kilometrov dolgo krožno panoramsko vožnjo. Najprej so se spustili po slemenski cesti navzdol do Harij in Velike Bukovice. Za prvi postanek so si izbrali Ribiški dom ob Moli, kjer so jih lepo postregli, naslednji postanek pa je bil načrtovan pri Penzionu

Patrik v Hrušici. Iz Hrušice so se vozili po glavni cesti vse do Gradišča, se povzpeli na Orehek pri Materiji, od tam pa jih je pot vodila še do Artviž, kjer jih je lepo sprejel ljubitelj tomosov Dejan Cek. Po druženju na Artvižah so se spustili do Matavuna in Betanje, kjer je bilo na sporedu druženje na turistični kmetiji Pr Betanci. Po okrepčilu so se ustavili še v Famljah, kjer so se odžejali, kolona mopedov pa je nato nadaljevala pot po Vremski dolini do Ribnice in Dolnje Bitnje, kjer so se preko Prema, Čelj in Prelož znova vrnila na izhodišče.

169 voznikom je družbo delala tudi pripadnica nežnejšega spola s Krasa, veliko pa je bilo tudi družinskih navez, kot so oče in dva sinova ter oče in sin, saj tomos velja za družinski moped in ljubezen do njega se prenaša in roda v rod, iz generacije v generacijo.

Najstarejši moped, ki je premagoval hribe in doline na letošnji Tomosijadi je bil letnik 1967, najmlajši pa je bil letnik 1990. Med pisano paleto barv je bilo največ priljubljenih štirik (APN 6), opaziti pa je bilo tudi precej petnajstk, štirinajstk, avtomatikov in betejev.

Člani društva se iskreno zahvaljujejo vsem sponzorjem, ki so jim pomagali

izpeljati letošnjo Tomosijado, z mislimi pa so že pri naslednji, ko se bodo verjetno znova odločili za obisk domačih krajev. Na tehtnici so trenutno Mašun, Sviščaki in Kastavščina, zagotovo pa si želijo, da bo na 9. Tomosijadi, ki bo na sporedu 19. avgusta 2023, število udeležencev preseglo število 200.

ZAMETKI TOMOS KLUBA BRKINI

Na Pregarjah se je leta 2015 porodila ideja za enodnevno druženje s tomosi po Brkinih. Tako so se ljubitelji domače znamke motorjev zadnji vikend v avgustu podali na 1. Tomosijado do vasi Baroka. Prvega srečanja se je udeležilo nekaj čez 30 lastnikov tomosovih mopedov.

Tomosijade so bile vsako leto bolj obiskane in trasa je postajala vsako leto daljša. Leta 2019 se je porodila ideja po ustanovitvi kluba Tomos klub Brkini Pregarje. Spomladi leta 2020 so tako uradno ustanovili klub v želji, da bi se udeleževali drugih Tomosijad pod skupnim imenom, hkrati pa se je porodila ideja, da ne bi organizirali samo svoje Tomosijade, ampak da bi se kot klub odpravili na kakšen večdnevni izlet.

Skupina članov se je tako leta 2020 odpravila na dvodnevni izlet na Vršič, leto kasneje pa so obiskali otoka Cres in Lošinj.

Letošnjega maja se je 12 članov kluba odpravilo na izlet po Istri vse do Pule in nato v naslednjih dveh dneh ob Jadranski obali nazaj v Slovenijo.

Člani kluba so se v juniju udeležili prireditve Dan varnosti v prometu, ki jo je na parkirišču Tib storitev organiziralo Združenje šoferjev in avtomehanikov Ilirska Bistrica ter se zbranim predstavilo z atraktivno spretnostno vožnjo. ●

S TOMOSI V GORIŠKA BRDA

10. septembra so se člani Tomos kluba Brkini podali na dvodnevni izlet v Goriška brda. Po dobro organizirani že osmi domači Tomosijadi se je 18 članov pregarskega kluba odločilo za izlet v pravljično deželo zahodne Slovenije, na pol poti med Alpami in Jadranom.

V Goriških brdih so se povzpeli na 23 metrov visok Razgledni stolp Gonjače, s katerega se jim je odprl veličasten razgled na vse štiri strani neba: Brda, Julijske in Karnijske Alpe, Dolomite, Furlanijo, Tržaški zaliv, Kras, Vipavsko dolino in Trnovski gozd.

V Dobrovem je člane Tomos kluba Brkini sprejel hišni somelier Jernej Sirk in jim razkazal vinsko klet ter jim predstavil njihove vinske favorite, ki so nosilci številnih nagrad in priznanj na svetovni ravni. Na domačiji Zalatelovih v Hruševlju pa je bila priložnost za degustacijo

izbranih sort vin, ki so odlično ocenjena na domačem terenu.

Po napornem dnevu so si motoristi odpočili v Apartmajih Verderber, ki so v lasti Petre in Ivana Verderberja iz Hruševlja, ob povratku domov pa so se ustavili še v Šmartnem, slikoviti vasici s petimi stolpi, ki ji domačini rečejo tudi orlovsko gnezdo.

Člani društva so se polni vtisov zvečer vrnili v domačo vas, z mislimi pa so že pri naslednji Tomosijadi, ki se jo bodo na drugo soboto v oktobru udeležili v Marezigah. ●

V CENTRU ILIRSKE BISTRICE OD LETA 2021 DELUJE PRAV POSEBEN STUDIO – P.BOUTIQUE STUDIO

P.BOUTIQUE studio je prostor po meri posameznika, v katerem lahko najdemo nekaj zase in za svoje dobro počutje. Primarno je nastal zaradi ljubezni do pilatesa, kasneje pa je zaradi veselja do športa in dela z ljudmi Petra razširila svoje poslanstvo. Gre torej za butični prostor, kjer poučuje in deluje predana ekipa, ki želi poleg vadb z obogatitvenimi aktivnostmi, oplemenititi prosti čas, ki ga vadeči namenljajo športnim aktivnostim.

V studiu poleg omenjenih vadb ponujajo tudi različne delavnice in možnost najema studia za izvajanje vadb, delavnic, izobraževanj, terapij ali srečanj.

Petra, Teja in Urša vabijo prav vse, ne glede na starost in fizično pripravljenost, saj prednosti pilatesa, joge, funkcionalne vadbe in drugih vadb lahko koristimo prav vsi. Delo poteka v majhnih skupinah, saj želijo zagotoviti učinkovito in strokovno delo.

Vse dodatne informacije, kot so urnik, cenik in podrobnejša predstavitev vadb, lahko dobite na njihovi spletni strani www.pboutique-studio.com oziroma pišete na elektronski naslov petra@pboutique-studio.com. Z veseljem so vam na voljo za vsa dodatna vprašanja. ●

V studiu poučujejo Petra, ustanoviteljica in vodja studia, Teja, kineziologinja in inštruktorica joge, ter Urša, kineziologinja in vaditeljica skupinskih vadb. Petra je magistrica ekonomije, a sta jo želja in volja po delu z ljudmi vodili do tega, da je postala inštruktorica pilatesa.

V studiu so na voljo pilates, joga, funkcionalna vadba, poporodna vadba, letos pa so pričeli še s poučevanjem kineziološke vadbe in vadbe za starostnike. Strokovnjakinje so na razpolago tudi za individualne obravnave. Za te se odločamo iz različnih razlogov, kot so: pomanjkanje časa, saniranje poškodb, specifični problemi ali želja po večji pozornosti inštruktorja, usmerjenega na posameznika, in individualnega udejstvovanja v vadbenem prostoru.

Petra pravi: »Všeč so nam različne oblike vadb in stopnje intenzivnosti. To v našem butičnem studiu tudi ponujamo. Veliko je dobrih inštruktorjev, trenerjev, vaditeljev, učiteljev. Ker imajo vsake oči svojega malarja, je prav, da si izberemo tisto, kar nam je najbolj všeč, predvsem pa, kjer se dobro počutimo. V uvodni uri se lahko preizkusite in se nato vrnete ali pomahate v slovo. Zavedamo se, da je vsak individuum in kot takega ga sprejemamo. Naše delo je torej usmerjeno k posamezniku in individualnim ciljem, predvsem pa je to prostor, kjer poskušamo, da vsak lahko najde svoj košček v sestavljanju mozaika dobrega počutja. Kot v butiku.«

IZPOSOJA ORTOPEDSKIH PRIPOMOČKOV TUDI V ILIRSKI BISTRICI

Medicinsko-tehnični pripomočki na naročilnico so odslej na voljo tudi pri Fizioterapiji ter v trgovini z medicinskimi in ortopedskimi pripomočki Milena Mikulin, d. o. o., na Rozmanovi 1, kjer že tri desetletja skrbijo za zdravje, dobro počutje in kakovostno življenje Bistričanov.

Družinsko podjetje Mikulin v svoji trgovini po novem ponuja tudi medicinsko-tehnične pripomočke za izposajo. Z naročilnico ali komercialnim najemom lahko stranke pri njih prevzamejo hodulje, rolatorje, invalidske vozičke, trapeze, bergle, palice, križne pasove in ostale pripomočke, ki gibalno oviranim in nepokretnim ljudem olajšajo gibanje oziroma premikanje. Občankam in občanov tako ne bo več potrebno hoditi v druge občine, da bi si lahko izposodili

ortopedske pripomočke, saj bodo vse, kar potrebujejo, dobili v domačem mestu.

Trgovina Mikulin, ki ima v svojem prodajnem programu pester nabor medicinsko-tehničnih pripomočkov, opornic in pasov, ortopedske obutve in vložkov, kompresijskih nogavic, izdelkov za rehabilitacijo in merilnikov krvnega tlaka ter zavarovanim osebam izdaja tehnične pripomočke, kompresij-

ske nogavice in izdelke za inkontinenco, svojim strankam nudi celovito oskrbo in skrbi za njihovo zadovoljstvo.

Vse informacije dobite na telefonski številki 041 487 039. ●

Foto: Foto atelje Maraž

GRADBENO PODJETJE EURO MB PREVZELA BRATA SIMON IN DENIS PUGELJ

Domače gradbeno podjetje Euro MB, d. o. o., ki bo v naslednjem letu praznovalo 30-letnico delovanja, sta prevzela brata Pugelj. Podjetje želita modernizirati in utrditi njegov položaj na tržišču.

Po zasluženi upokojitvi lastnikov gradbenega podjetja Euro MB, d. o. o., Marjana Baše in Franca Puglja sta vajeti podjetja prevzela brata Simon in Denis Pugelj, ki želita nadgraditi delo svojih predhodnikov.

V podjetju, ki je specializirano za nizke gradnje in uspešno deluje že vse od leta 1993, je 11 zaposlenih. Podjetje se ukvarja z gradnjo in vzdrževanjem cestne infrastrukture, izkopi, asfaltiranjem in betoniranjem, gradnjo kamnitih zidov in s kamionskimi prevozi. V

zimskih mesecih skrbi za pluzenje in posipanje cestišč, v primeru poplav pa izvaja intervencijsko službo. Podjetje je skozi leta ustvarilo močno sodelovanje z lokalnimi kooperanti.

Brata Pugelj sta v letošnjem letu razširila strojni park z nakupom novega bagra, v začetku jeseni pa sta kupila novo strojno opremo za izvajanje zimске službe in novo merilno gradbeno opremo. V prihajajočem letu imata v načrtih obnovo preostanka strojnega parka in razširitev voznega parka.

S svežim pristopom si želita povečati konkurenčnost in področja delovanja podjetja razširiti na druge dejavnosti. ●

V TRNOVEM KRALJUJE MOGOČEN LIMONOVEC

»Na ribežnik postrgam lupino limone in jo dam v vrečko ter zamrznem. Ko jo potrebujem, jo odmrznem in uporabim pri peki peciva. Stisnjen limonin sok pa dam v posodo za led in tako imam svež limonin sok za v čaj na voljo vse do novembra. Tako smo z vitaminom C preskrbljeni za celo jesen. Poskrbimo za naš imunski sistem, da se pozimi lažje spopadamo s prehladnimi obolenji,« nam je zaupala gospodinja iz Maistrove ulice, ki je zelo ponosna na domače limone, ki vsako leto poskrbijo za zdravje vseh v družinski hiši.

Kot nam v nadaljevanju pojasni gospa, ki ne želi biti imenovana, je njihov mogočni limonovec star približno 13 let in je doma pridelan. »V zemljo smo položili peške in je kar hitro vzkli. Ko je steblo sadike debelo približno tako kot svinčnik, se ga cepi in lepo raste. Ponosni smo, da je naš limonovec vzgojen doma.«

Ker je drevo občutljivo na nizke temperature, ki vladajo na Bistriškem v jesenskem, zimskem in tudi spomladan-

skem obdobju, je nujno, da je na varnem v garaži, kjer je klima bolj prijazna in ni izpostavljen raznim vremenskim nepravilnostim.

Za konec nam je ponosna lastnica zaupala, da ko cveti, omamno lepo diši. Mogočni limonovec izjemno bogato obrodi, saj z njega poberejo tudi do 150 limon, ki s svojimi učinkovinami uspešno varujejo zdravje in skrbijo za dobro počutje vseh družinskih članov v hladnih mesecih. ●

ZAKAJ STA KASTRACIJA IN STERILIZACIJA TAKO POMEMBNI?

Mačke in mačkoni spolno dozori med šestim in osmim mesecem starosti, posamezne mačke pa so lahko breje že pri petih mesecih.

S spolno zrelostjo se pokažejo tudi razlike v telesni zgradbi mačkonov in mačk. Mačkoni so močnejše postave, imajo močnejši vrat in večjo glavo. Mačke so vitkejše in imajo ozko glavo.

Tudi njihovo obnašanje je različno. Mačkoni so bolj teritorialni in svoje ozemlje označujejo z značilnim markiranjem. Na vsiljivce reagirajo z grožnja-

mi in napadom. Radi se potepajo in v paritvenem obdobju izginejo za več dni.

Mačke običajno dosežejo spolno zrelost pri šestih mesecih starosti in so v paritvenem obdobju plodne od pet do šest dni. V času parjenja se veliko valjajo po tleh in privzdigujejo zadnji del telesa. Če se v tem obdobju ne sparijo z mačkonom, novo paritveno obdobje nastopi že po treh tednih.

Mačke, ki imajo prost izhod, privabljajo mačkone s svojim vonjem in bučnim oglašanjem, ki je zelo podobno joku majhnega otroka. Ko se mačkoni zbere-

jo v bližini mačke, jih ta v prvi fazi drži na varni razdalji s pihanjem in udarci s šapo. Nato se mačka umakne in med mačkoni se prične bitka zanjo z zastraševanjem in glasnim oglašanjem. Mačkoni se v tej fazi ocenjujejo. Če se nobeden od njih ne umakne in tako prizna, da je slabši, pride do spopada z veliko praskami in ugrizi. Zmagovalec spopada dobi pravico za parjenje.

Če se razmnoževanje mačje populacije ne kontrolira, se ta lahko drastično poveča, saj so samice odlične matere, ki imajo na leto lahko tri legla s petimi mladiči v vsakem leglu.

Bodimo odgovorni in poskrbimo za zdravje naših hišnih ljubljencev! Kastrirajmo in sterilizirajmo jih, saj bomo lahko na takšen način preprečili številna nezaželena legla mačjih mladičev. ●

U9Ž

MAJA RIBIČ JE PREMAGALA RAKA

V veliko čast nam je bilo, da smo se lahko pogovorili z mlado damo, ki se je pogumno spoprijela s težko diagnozo raka bezgavk in iz boja izšla kot absolutna zmagovalka. Maja Ribič nam je predstavila njeno pot do ozdravitve in nam izdala, kaj počne sedaj ter kako kot zdrava oseba gleda na življenje.

Prvo, kar mi je prišlo na misel ob besedi kemoterapija in rak, je bilo to, da mi bodo odpadli lasje.

Kdaj ste pričeli z zdravljenjem in kako je to izgledalo?

Z zdravljenjem sem pričela 21. maja 2020, ko sem začela prvi 15-dnevni cikel kemoterapij. Prvih pet dni sem bila v bolnici, kjer sem dobivala kemoterapijo v obliki tablet in infuzije. Po petih dneh sem šla domov in doma še 10 dni jemala kemoterapijo v tabletah. Novembra 2020 sem začela z obsevanjem. 11 dni sem hodila na onkološki inštitut, kjer so me dnevno obsevali.

S kakšnimi težavami ste se spopadali med zdravljenjem? Kako ste sprejeli izgubo las?

Po prvi kemoterapiji sem doživljala slabosti in bruhanje. Kasneje pa do tega ni več prišlo, saj smo vse lajšali z alternativno medicino. Med obsevanjem sem imela veliko slabosti in opečeno žrelo ter požiralnik, tako da nisem mogla uživati trde hrane. Izgubo las sem sprejela pozitivno, saj sem vedela, da se bo to zgodilo in sem se že prej pripravila.

Kako so se na vašo bolezen odzvali prijatelji in sošolci? Kdo vam je bil v največjo oporo? Kako sta se z boleznijo spoprijela vaša starša?

Nekateri »prijatelji« so kar izpuhteli, pravi pa so ostali in me spremljali ves čas ter mi bili v oporo. V največjo oporo mi

je bila družina, še posebej mama, ki je z mano hodila po bolnicah in me vozila na kemoterapije, obsevanja in preglede. Starša sta mi ves čas stala ob strani, me spodbujala, mi svetovala in omogočala čim lažje življenje.

Kaj vas je navdihovalo?

Navdihovalo me je to, da se bom pozdravila, želja po čim prejšnji vrnitvi med vrstnike in vrnitev nazaj v normalno življenje.

Kako je bilo s šolskimi obveznostmi v času vašega zdravljenja?

Šolo in ocene so mi profesorji in ravnatelj prilagodili. Imela sem manj ocen kot ostali – teste, ustna ocenjevanja, seminarske naloge in druge obveznosti sem morala še vedno opraviti, ampak s podaljšanimi roki oddaje in prilagojenimi datumi.

Kdaj ste zaključili z zdravljenjem in kako ste preživeli dan, ko ste dobili potrditev, da ste dobili bitko z rakom?

Zdravljenje sem zaključila 24. novembra 2020. V družini smo proslavili s šampanjcem in se skupaj veselili ozdravitve ter moje vrnitve v kolikor toliko normalno življenje.

V času zdravljenja ste spoznali tudi svoje soborce na Hemato-onkološkem oddelku Pediatrične klinike Univerzitetnega kliničnega centra Ljubljana.

S kakšnimi simptomi ste se srečali v začetku vaše bolezni? So bili znaki očitni ali je postavitve diagnoze trajala več časa?

Septembra 2019 sem postajala vse bolj utrujena, kar se je stopnjevalo. Januarja 2020 sem bila pri zdravnici. Krvna slika je bila b. p. zato je tudi ona vse to pripisovala najstništvu, vsakodnevni obremenitvi zaradi košarke in šole. 15. marca 2020, ko je bila karantena zaradi »korone«, so me začele srbeti dlani. Srbenje so vsi pripisovali uporabi razkužil. Nato so me pričela srbeti stopala in potem celo telo. 23. aprila se je pojavila vročina in v ambulantni so mi predpisali antibiotik, saj so predvidevali, da gre za angino, ker sem imela povišane levkocite. Po desetih dneh se stanje ni izboljšalo, zato so me napotili na infekcijsko kliniko v Ljubljano. Po prvih preiskavah so me poslali na hemato-onkološki oddelk pediatrične klinike, kjer so mi v treh dneh postavili diagnozo Hodgkinov limfom (rak bezgavk).

Na kaj ste najprej pomislili, ko ste slišali besedo rak? Kako ste se spopadli s to novico?

Sem ambasadorica v Inštitutu Zlata pentljica. Moje poslanstvo je ozaveščati mladostnike in starše otrok o raku pri otrocih, predvsem pa jih spodbuditi k temu, da ne obupajo že na začetku, da se povežejo z nami in si upajo vprašati.

Vaš trud v Inštitutu Zlata Pentljica je spoznal tudi predsednik Republike Slovenije Borut Pahor in vam podelil jabolko navdiha. Kaj vam pomeni ta nagrada?

Zlato jabolko navdiha mi pomeni potrditev za vse dosedanje delo, ki sem ga vložila v delovanje inštituta in potrditev, da smo na pravi poti ter da delamo prav.

Se vam je dojemanje življenja spremenilo, če primerjamo čas pred boleznijo in po bolezni? Kaj je vaš življenjski moto? Česa se veselite; kaj načrtujete v prihodnosti?

Dojemanje in sam pogled na življenje se mi je popolnoma spremenil, saj zdaj na prvo mesto postavljam zdravje in razumem, da stvari niso samoumevne ... Živim po motu: »Vse se zgodi z razlogom.« Veselim se prihodnjega študija razrednega pouka in vseh ciljev, ki sem si jih zastavila.

Kaj bi sporočili obolelim otrokom in njihovim staršem? Kaj je najpomembnejše pri soočanju in sprejemanju bolezni?

Naj ne obupajo na začetku, saj se vedno najde pot; da je treba vztrajati, verjeti in ostati čim bolj pozitiven skozi celotno izkušnjo. Dobro se je veliko pogovarjati z otrokom o bolezni in o tem, kako se počuti. ●

Kaj vam je pomenilo deljenje izkušenj z obolelimi sovrstniki, Junaki 3. nadstropja?

Lažje mi je bilo, ker sem videla, da nisem edina, ki to preživljam. Videla sem, da smo imeli vsi enake strahove pred operacijami, punkcijami, pregledi, tabletami, izgubo las, kemoterapijami, obsevanji. Imela sem nekoga, s katerim sem lahko delila izkušnje in se o težavah odkrito pogovorila.

Med vašim spopadanjem z boleznijo sta vam ob strani stala tudi velika humanitarca Ivo Čarman in Valerija Čarman, ustanovitelja Inštituta Zlata pentljica, ki združuje otroke z rakom in osvešča o bolezni. Kako ste se spoznali in kaj vam pomeni njuna podpora?

Zaradi »korone« se nisem mogla družiti z vrstniki, sem pa kljub temu zasledila, da bodo Junaki obiskali parlament. Zbirali so prijave in prijavila sem se tudi jaz. 16. septembra sem bila še v bolnišnici, ker sem imela kemoterapijo in takoj ko mi je infuzijska kemoterapija stekla, sem se odpravila pred parlament. Tam sem spoznala Valerijo in Ivo, ki sta me objela, kot da me poznata od vedno. Sprejela sta me v njuno malo družinico in mi takoj ponudila podporo. Danes si ne predstavljam, kaj bi bilo brez njiju.

Kako sodelujete z Inštitutom Zlata pentljica? Kakšno je vaše poslanstvo?

PRVI ZNAKI DEMENCE

Vsako pozabljanje še ni demenca! O demenci govorimo takrat, ko prvi znaki postanejo tako pogosti, da motijo posameznikovo vsakdanje življenje.

1. POSTOPNA IZGUBA SPOMINA, KI VPLIVA NA VSAKODNEVNO ŽIVLJENJE

Eden izmed najpogostejših znakov demence, še zlasti v začetku, je **pozabljanje nedavno pridobljenih informacij**. Oseba se na primer ne spomni, kaj je tisti dan jedla za zajtrk, dobro pa se spomni dogodkov iz mladosti. Drugi znaki bolezni so pozabljanje pomembnih datumov ali dogodkov (zmenki, rojstni dnevi in imena svojcev ...), težave z učenjem novih stvari, odvisnost od spominskih pripomočkov (npr. opomnikov v pisni ali elektronski obliki) ali odvisnost od družinskih članov pri opravilih, ki jih je človek prej počel samostojno.

V vsakdanjem življenju je običajno, da kdaj pozabimo kakšno ime ali dogovorjeni zmenek, vendar se jih za razliko od oseb z demenco pozneje tudi spomnimo.

2. TEŽAVE PRI GOVORU (ISKANJE PRAVIH BESED)

Oseba z demenco težko sledi pogovoru ali se vanj vključi. Lahko se zgodi, da sredi govorjenja umolkne in ne ve, kako naprej, se ponavlja ali se ji pri govoru zatika. Ima **težave z besednjakom in stvari narobe poimenuje** (hlačnici npr. reče »rokav za na nogo«), pogosto išče prave besede. Prav tako se pojavijo težave z branjem in črkovanjem.

Tudi zdravim osebam je včasih težko slediti pogovoru, predvsem kadar smo utrujeni, nezbrani ali pod stresom. Prav tako včasih težko najdemo ustrezne besede, vendar se teh pozneje običajno spomnimo.

3. OSEBNOSTNE IN VEDENJSKE SPREMEMBE

Razpoloženje in osebnost osebe z demenco se lahko spremenita. Pojavi se zmedenost, sumničavost, potrnost ali

prestrašenost. Oseba se lahko **hitro vznemiri** bodisi doma, v službi, kadar je s prijatelji bodisi v ne dovolj znanem okolju. Obenem lahko postane bolj ali manj agresivna, kot je bila, ali pa njeno vedenje postane neobičajno, bizarno ali ekscentrično. Pogosto se vede v nasprotju s pričakovanji in se neustrezno odziva na situacijo.

Tudi zdravi ljudje včasih določene stvari počnemo na zelo svojstven način. Prav tako nas sprememba rutine lahko vznemiri.

4. UPAD INTELEKTUALNIH FUNKCIJ, NEZMOŽNOST PRESOJE IN ORGANIZACIJE

Pri osebi z demenco se pokažejo pogoste **težave pri načrtovanju ali reševanju problemov**. Zaradi manjše zbranosti za določena opravila porabi več časa kot prej. Težko se odloča in pogosto sprejema neustrezne odločitve (se neprimerno obleče, kupuje po telefonu ali spletu, se pusti prepričati goljufivim prodajalcem). Pri ravnanju z denarjem in spremljanju mesečnih prejemkov in izdatkov postane manj spretna. Oseba z demenco lahko dvigne veliko količino denarja, denar izgublja ali ga zapravlja za stvari, ki jih ne potrebuje. Ima težave s plačevanjem računov, štetjem denarja in vodenjem bančnega računa. Takšna oseba se pogosto ne zaveda, da je ogrožena ali v nevarnosti.

Tudi zdrave osebe imajo občasno težave pri urejanju prejemkov in izdatkov, se neustrezno odločajo ali imajo težave z zbranostjo. Kljub temu pa so pri osebah z demenco te težave pogostejše in se postopno slabšajo.

5. TEŽAVE PRI VSAKODNEVNIH OPRAVILIH

Oseba z demenco ima pogoste težave pri vsakdanjih, rutinskih opravilih, na

primer pri **pripravi priljubljene jedi** (pozabi ustrezne sestavine, težko sledi receptom), pri vožnji v znan kraj (se izgubi), dela napake v službi (na primer pri računanju) ali igranju priljubljene igre (se ne spomni pravil). Sčasoma več ne obvlada gospodinjskih opravil, zato jih prične opuščati. Neprimerno lahko uporablja orodje, aparate in gospodinjske pripomočke, jih razstavlja ali jih pokvari. Pojavi se kopičenje stvari ali hrane.

Vsi občasno potrebujemo pomoč pri upravljanju mikrovalovne pečice ali pri snemanju televizijske oddaje. Tovrstne težave se pri osebah z demenco pojavijo nenadno in so pogostejše.

6. ISKANJE, IZGUBLJANJE IN PRESTAVLJANJE STVARI

Oseba z demenco **spravlja stvari na neobičajna mesta** (na primer nakit v škatlo za sladkor ali umazano skodelico v omaro za perilo), izgublja predmete in se ne spomni preteklih korakov. Tega tudi pozneje ni zmožna priklicati v spomin. Pogosto nekaj išče, preverja ali obtožuje druge, da mu krajejo.

Tudi zdravi ljudje včasih založimo ključ ali kak drug osebni predmet, ki ga pozneje najdemo oziroma se spomnimo, kam smo ga shranili. Oseba z demenco se tega ne spomni, takšne težave pa se sčasoma pojavljajo vse pogostejše.

7. TEŽAVE PRI KRAJEVNI IN ČASOVNI ORIENTACIJI

Oseba z demenco se pogosto ne spomni datuma, dneva v tednu, meseca, leta ali kateri letni čas je. **Ne zaveda, da čas teče**, zato težko razume nekaj, kar se ne dogaja tisti hip. Pozabi, kje je ali kako je tja prišla, zaradi česar se izgublja.

Običajno je, da včasih ne vemo, kateri dan v tednu je ali se kje izgubimo, a se, za razliko od osebe z demenco, tega pozneje spomnimo ali ustrezno orientiramo.

8. PONAVLJANJE ENIH IN ISTIH VPRAŠANJ

Oseba z demenco se pogosto vede, kot da je ujeta v neskončno zanko. Isto vprašanje ponovi **tudi po dvajsetkrat na**

dan. To ne pomeni, da nas namenoma presliši ali spravlja ob živce. Naših odgovorov se zaradi bolezenskega procesa preprosto ne spomni več.

Včasih se zaradi preobremenjenosti ali stresa težko zberemo in svoje vprašanje večkrat ponovimo. Oseba z demenco se tako vede, tudi če ni pod stresom. Z napredovanjem bolezni se to pojavlja vedno pogosteje.

9. SPREMEMBE ČUSTVOVANJA IN RAZPOLOŽENJA

Osebe z demenco so pogosto manj motivirane, zato postanejo pasivne, spijo več kot običajno, ne vedo, kaj bi počele in izgubijo zanimanje za stvari, ki so

jih prej rade počele. Zanje so značilna hitra, tudi zelo izrazita čustvena nihanja (npr. od žalosti do jeze ali veselja), včasih brez očitnega razloga. Izraženo čustvovanje je lahko v danem trenutku povsem neustrezno (veselje ob slabi novici), lahko pa čustev, ki bi jih običajno pričakovali, ne pokaže. Tako na videz ostane povsem brez čustvenega izraza. Nekdaj znani veseljaki ob posrečeni šali tako lahko le topo strmijo predse. Vedeti moramo, da so čustva pri osebi z demenco še vedno prisotna, spremeni se le njihovo izražanje.

Tudi zdravi ljudje lahko v neki situaciji reagiramo neustrezno, a to počnemo redkeje in se tega običajno zavedamo.

10. ZAPIRANJE VASE IN IZOGIBANJE DRUŽBI

Oseba z demenco **začne trajno opuščati delovne obveznosti, družabne aktivnosti, konjičke ali ukvarjanje s športom.** Ne spremlja več svoje najljubše ekipe in opusti priljubljeni konjiček. Pogosto trdi, da se ne počuti dobro in se zaradi sprememb, ki jih doživlja, izogiba družbi.

Tudi v vsakdanjem življenju se zaradi delovnih, družinskih in družabnih obveznosti lahko počutimo izčrpane, zato se nam ne ljubi ukvarjati s hobijem ali športom. ●

*Spominčica
Alzheimer Slovenija*

NARCIZEM

Narcizem je ekstremno ukvarjanje s samim seboj do stopnje, ko oseba ignorira potrebe vseh okoli sebe. Čeprav vsi lahko občasno kažemo znake narcističnega obnašanja, pravi narcis velikokrat zanemarljivo ostale in njihova čustva ter je okupiran s fantaziranjem o brezmejni uspešnosti, moči, odličnosti, lepoti ali idealni ljubezni.

Ljudje, ki kažejo znake narcizma, so velikokrat očarljivi in karizmatični. Velikokrat takoj ne pokažejo negativnih vzorcev obnašanja, kar še posebno velja za razmerja. Ljudje, ki kažejo narcistične vzorce so velikokrat obkroženi z ljudmi, ki krepijo njihov ego. Gojijo odnose, ki krepijo njihovo samozavest, čeprav so ti odnosi zgolj površne narave.

TIPI NARCISOV

Obstajata dva tipa narcističnega obnašanja, ki imata skupne specifične karakteristike, ampak izhajata iz različnih izkušenj v otroštvu. Ta dva tipa pa nadzirata človekovo obnašanje v partnerskem odnosu.

Grandiozen narcis

Grandiozen narcis je bil v otroštvu nadrejen vsem ostalim in tudi ko odraste, pričakuje od ostalih, da so mu podrejeni. Uživa v samohvali in je elitističen. Grandiozen narcis je agresiven, domi-

nanten, pretirava v svoji pomembnosti. Je izjemno samozavesten in neobčutljiv.

Ranjen narcis

Ranjen narcis je bil v otroštvu zanemarljiv ali zlorabljen. Je veliko bolj občutljiv. Narcistično obnašanje ga pomaga zaščititi pred občutkom manjvrednosti. Čeprav varira med občutki manjvrednosti in večvrednosti, je užaljen, če ga drugi ne obravnavajo kot nekaj posebnega.

ZNAKI NARCIZMA

Občutek grandioznosti

Narcis verjame, da je večvreden in si za služi poseben tretma. Verjame, da morajo ostali upoštevati njegove želje in da pravila zanj ne veljajo.

Spretnost manipulacije

Narcis je mojster manipulacije. V začetku vam bo želel v vsem ustreči, a sčasoma njegove potrebe vedno prevladajo. Ljudi drži na določeni razdalji, da obdrži kontrolo. Izrablja druge za dosego svojih ciljev.

Potreba po pretiranem občudovanju

Narcis stremi po hvali in občudovanju. Pri drugih išče potrditev in velikokrat pretirava o svojih dosežkih in talentih, da bi bil priznan in cenjen. Občutek lastne pomembnosti mu krepi ego.

Pomanjkanje empatije

Narcis ne želi ali ni zmožen gojiti empatije do potreb, želja in čustev ostalih. To mu otežuje prevzemanje odgovornosti za njegovo obnašanje.

Aroganca

Zaradi občutka večvrednosti je lahko aroganten, ošaben, nesramen, žaljiv ali nasilen, če ni obravnavan tako, kot si misli, da si zasluži.

SOOČANJE Z NARCIZMOM

Če je vaš partner narcis, ga lahko izzovete, da spremeni njegov pogled na vas in vajn odnos. Spremembe v njegovem pogledu na vas so možne in lahko mu pomagate pri blaženju učinkov narcističnega obnašanja.

Če ste se v opisu prepoznali, lahko začnete s spreminjanjem vaše samozvesti v sočustvovanje s samim seboj. Bodite prijazni do sebe, namesto da se primerjate z drugimi. Ko se boste prenehali vrednotiti in primerjati z ostalimi, se bo zmanjšala vaša potreba po hvali in prepoznavnosti. ●

NA TEKMOVANJU PRVIH POSREDOVALCEV MED NAJUSPEŠNEJŠIMI TUDI EKIPA IZ ILIRSKE BISTRICE

3. septembra 2022 je ob Planšarskem jezeru na Zgornjem Jezerskem potekalo peto srečanje prvih posredovalcev iz cele Slovenije, tekmovanja pa sta se udeležili tudi ekipi iz Ilirske Bistrice.

Prvi posredovalci smo izurjeni za nudenje prve pomoči do prihoda reševalcev. Naša vloga je še posebej pomembna za prebivalce oddaljenih krajev, ko o življenju in smrti odločajo minute. Prvi posredovalci, ki v občini Ilirska Bistrica delujemo že nekaj let, smo se tekmovanja udeležili prvič.

Tekmovanja se je udeležilo 21 ekip iz cele Slovenije, med njimi tudi dve iz Ilirske Bistrice, in sicer ekipa 1 v sestavi Petra Štavarja (PPo Knežak, Bač, Koritnice, Mašun), Urške Ljubič (PPo Knežak, Bač, Koritnice, Mašun) in Ane Tomažič (PPo Pregarje) ter ekipa 2 v sestavi Adrijane Mežnar (PPo Knežak, Bač, Koritnice, Mašun), Katarine Baša (PPo Vrbovo) in Kristine Mahne (PPo Vrbovo).

Da bi se izpopolnili in dodatno utrdili svoje znanje, smo merili svoje veščine na desetih deloviščih (scenarijih), s katerimi se lahko srečamo na intervencijah ali v svojem delovnem okolju.

Reševali smo:

- otroka (eden je padel s hišice na drevesu, drugi pa je doživel epileptični napad);

- prijateljici, ki sta doživeli prometno nesrečo, ena zaradi hudih poškodb tudi zastoj srca;
- sestri, ki sta se odpravili na zipline, pri čemer si je ena poškodovala glavo in ramo ter padla v nezavest (tudi sami smo za dostop do ponesrečenke morali uporabiti zipline in jo čim prej oskrbeti);
- motorista, ki se je poškodoval na tekmi motokrosa, pri padcu pa poškodoval še mimoidoča;
- žensko, ki je vzela prevelik odmerek mamil;
- kolesarki, ki sta trčili;
- bolnico s psihiatrično motnjo, ki je zabodla svojega moža, ob tem pa skrivala še eno orožje, ki smo ga morali poiskati in odstraniti;
- nezavestno osebo, med reševanjem katere je srčni zastoj doživel tudi vodja ekipe;
- dekle z alergijo, ki so jo popikale čebele, kar je sprožilo anafilaktično reakcijo, njeni prijateljci pa je med jedjo v dihala zašel tujek in
- opita fanta, ki sta med dekliščino padla s traktorske prikolice. Eden se je udaril in doživel srčni zastoj, drugi pa poškodbo hrbtenice in odprto rano na podlahti, njuni kolegi pa niso želeli prekiniti fantovščine. Ta scenarij je bil najbolj »zabaven« in da pa je vse skupaj delovalo čim bolj resnično, so poskrbeli odlični statisti, ki so predstavljali moteči dejavnik in nam še dodatno oteževali delo.

Ekipa Ilirska Bistrica 1 je v močni konkurenci ekip iz celotne Slovenije dosegla odlično tretje mesto, ekipa Ilirska Bistrica 2 pa je tekmovanje zaključila na osmem mestu.

Ta uspeh pa je tudi plod dela inštruktorjev Zdravstvenega doma Ilirska Bistrica, in sicer Tineta Bubniča, Tjaše Smrdel, Nike Baša, Jana Raceta in dr. Anje Štemberger pod vodstvom dr. Andreje Vinšek Grilj, ki so nas izurili in omogočili udeležbo na tekmovanju. Hvala vsem in vsakemu posebej.

Naj še omenimo, da so dr. Vinšek Grilj in reševalki Tina Bubnič ter Tjaša Smrdel na srečanju sodelovale tudi kot inštruktorice in ocenjevalke.

Upamo, da bo ta uspeh pritegnil še druge, da se pridružijo prvim posredovalcem, in da se naslednje leto srečanja udeležimo v še večjem številu. ●

*Ana Tomažič in
Katarina Baša*

PESTRA SEZONA V »KORONARNEM DRUŠTVU«

Kljub ne povsem prijaznim okoliščinam zaradi epidemije smo se konec marca zbrali na občnem zboru in ga zaključili z druženjem članstva. Zastavili smo si obetaven program in kar takoj začeli z delom. Program redne rehabilitacijske vadbe, ki poteka dvakrat tedensko, smo nadaljevali po ustaljenem ritmu, le februarja smo morali zaradi povečanega deleža okužb s koronavirusom na območju naše občine nekoliko prilagoditi posamezne termine. Tradicionalno pa se v prvem polletju posebej posvetimo pohodništvu, izletu in družabnim programom.

Prvi rekreacijski pohod z Dolnjega Zemonona na Malo Bukovico smo organizirali v soboto, 7. maja. Skoraj 70 se nas je zbralo pred okrepečevalnico Zemonska Vaga, kjer smo najprej potelovadili, nato pa se podali na pot proti Mali Bukovici. Sprehodili smo se skozi vas in se dobili pred vaško cerkvijo, kjer sta nas pričakali »naša« Ivanka Ljubič ter predstavnica vaške skupnosti. Predstavili sta nam pomembnejše značilnosti vasi, njenih prebivalcev in zgodovino ter posebnosti pravkar obnovljene cerkve sv. Roka. Ob povratku smo si ogledali še obnovljen vodohram ali bivši vaški studenec in kapelico. Zadovoljni, ker nas je oblačno in na videz neprijetno vreme kar lepo ubo-

galo, smo se vrnili na Zemonsko Vago, kjer je bil za udeležence pripravljen okusen topel obrok. Klepetanju in petju ni bilo videti konca.

Minili so trije tedni in že smo se v soboto, 28. maja, odpeljali na izlet po Gorenjski. Prijav je bilo sicer več kot za en avtobus, a smo se dodobra uskladili. V deževnem dopoldnevu smo si najprej ogledali Radovljico in njeno zanimivo staro mestno jedro. Vodička je imela toliko povedati o skoraj vsaki zgradbi na osrednjem trgu, da smo svojo radovednost potešili šele proti poldnevu. Naša naslednja postaja je bila Vrba na Gorenjskem, kjer smo si ogledali in z zanimanjem prisluhnili

živi predstavitvi rojstne hiše našega največjega pesnika in številnim zgodbam iz njegovega življenja. Sosednja cerkev sv. Marka nam je samo pomahala, saj nas je že čakalo kosilo v prijetni domači gostilni na poti v Žirovnico. Postali smo pred rojstno hišo Prešernovega prijatelja Matije Čopa in si jo dodobra ogledali odzunaj in odnotraj. Spoznali smo se z načinom življenja v tem delu Gorenjske zlasti v 19. stoletju in vsemi pomembnimi slovenskimi literati (Franc Saleški Finžgar, Janez Jalen in še nekateri).

Na srečo sta bila Gostilna p'r Jožovcu v Begunjah in Avsenikov muzej zaprta, zato nam je več časa ostalo za obisk božjepotne bazilike Marije Pomagaj na Brezjah. Navdušila nas je tudi razstava več kot 400 eksponatov različnih jasllic. V zgodnjih večernih urah smo se zadovoljni in nekoliko utrujeni vrnili v našo Bistrico.

In že je bil tu junij, v katerem običajno sklenemo spomladanski del naše telesne vadbe. Letos smo ta del sezone zaključili s skupnim rekreacijskim pohodom *Od Male Pristave do Nove Sušice* in srečanjem članstva v gostilni Morski konjiček. Za traso smo se odločili tudi zato, ker nam je senco večino poti v hudi junijski pripeki zagotavljal dobro ohranjen Napoleonov lipov drevored. Zbrali smo se na dvorišču graščine in posestva Ravne, ki leži v občini Pivka. Na zunaj smo si ogledali sicer zapuščeno, a pomembno in tudi kulturno zanimivo pristavo, ki je na srečo že pripravljena za obnovo in razvoj. Tu smo se ogreli, se razgibali in si preverili srčni utrip za daljši pohod v Novo Sušico. Pot nas je vodila med belimi ogradami travnikov in pašnikov, na katerih so nas radovedno pogledovale črede lipicancev, ki se prosto pasejo in dozorevajo v »ta prave« lipicance.

Sprehodili smo se skozi prijetno vasico Nova Sušica in si ogledali njene zani-

mivosti (stavbo partizanske šole, hostel itd.). Pred cerkvijo sv. Ane sta nas sprejela, pozdravila in pogostila predstavnika vaške skupnosti ga. Magdalena Bobek in g. Peter Lukanovič. Spletli smo nova poznanstva in se po isti poti vrnili ne le do Raven, ampak kar do gostilne Morski konjiček. Ga. Breda je s svojo ekipo poskrbela za okusen topel obrok, člani in članice društva pa smo skrbeli za prijetno vzdušje in uspešno druženje. Poleg skupnega društvenega druženja pa so zaključek sezone dodatno obeležile še skoraj vse vadbene skupine na skupinskih srečanjih. Najbolj pestro je bilo v jasenskem vaškem domu in okoli njega, kjer si je vadbena skupina *Jasen* privoščila še napitke, pice in poskočne *Kerglce* izpod *Ahca*.

V istem mesecu smo si ob podpori našega partnerja, zavarovalnice Vzajemna, v okviru njegovega projekta *Varuh zdravja* preverili še kostno gostoto. Prijazna ekipa nam je bila na voljo kar v novih prostorih zavarovalnice v Trnovem.

Julija in avgusta smo malo počivali, v septembru pa nadaljujemo s programom vadbe na vseh devetih lokacijah dvakrat tedensko in se pripravljamo na nove dogodke ob svetovnem dnevu srca – 29. septembra – čakajo pa nas tudi novo zdravstveno predavanje, teden v zdravilišču, plesna srečanja ... Zanimivo do konca leta. Ni čudno, da so se nam v tem času pridružili številni novi člani in članice. ●

DRUŠTVO INVALIDOV ILIRSKA BISTRICA: KAJ NAM JE USPELO ...

Končno. Po dveh sušnih letih, ko so zaradi epidemije koronavirusa praktično zamrla vsa množična druženja, nam je letos le uspelo, da smo se s članstvom srečali na zboru članov, pikniku in pohodih v naravo. Pa ne samo to! Izpeljali smo tudi druge številne aktivnosti.

V spomladanskem času smo se srečali na volilnem zboru članov. Po potrjevanju poročil za lansko leto in planu dela tekega leta, so bile na dnevnem redu tudi volitve. V organe društva je bilo izvoljenih nekaj mlajših članov.

V maju smo se pogumno podali na pohod. Na cilju v naravi smo se pod strokovnim vodstvom še razgibali in si izmerili krvni tlak. Prijetno druženje smo nadaljevali v bližnjem gostišču.

V poletnem času smo se srečali in sproščeno družili na pikniku, v naravi, ob reki Reki in v prijetni senci starodavnih dreves. Ob živi glasbi, okusni hrani in pijači smo se sprostili, razveselili in ob prijetnem klepetu obujali dragocene spomine na skupna srečanja ter zaplesali.

V juniju smo se podali na ogled kraških parkov in muzejev. Za začetek smo obiskali Trst, se sprehodili ob tamkajšnji obali in si s strokovnim vodenjem ogledali znane, zanimive znamenitosti. Na strmem nabrežju kraške planote nad Tržaškim zali-

vom nas je v naselju Križ pritegnil ribiški muzej, ki prikazuje zgodovino in tradicijo ribištva slovenskih prebivalcev ob obali med Trstom in izlivom reke Timav, ki so se tam naselili pred več kot tisoč leti. Popoldanski čas pa je bil rezerviran za Lipico, oazo na Krasu, in sprehod v Dolino Marije Lurške, ki je pravo malo svetišče na prostem. Pa še postanek v vasi Lokev za ogled vojaškega muzeja, ki se nahaja v obrambnem stolpu iz leta 1487 in hrani vojaško zgodovino ter kulturno dediščino slovenske novejšje zgodovine s poudarkom na Primorski.

Za naše dobro in zdravo počutje smo v tem času na zunanjem prostoru kar petkrat prisluhnili izkušeni medicinski sestri s področja zdravja – o holesterolu, prehrani, gibanju, opozorilnih znakih demence, revmatičnih obolenjih in zdravljenju, nevroloških bolečinah in kardioloških težavah.

Ko se poletna vročina počasi umika milejšim dnevom, ki napovedujejo nov letni čas, smo povabili člane na rekreacijski pohod *Gibanje in telovadba za zdravje*. Sončen dan smo izkoristili za gibanje, telovadbo, merjenje krvnega tlaka in kisika v krvi ter druženje v naravi.

V času koronavirusa je povezanost med društvi invalidov potekala v športnem slogu. Izkazali so se naši športniki in športnice. Strelci so tekmovali na območnem strelskem tekmovanju v Idriji in naš strelec Slavko Mahne se je uvrstil na državno prvenstvo ter tam dosegel prvo mesto med ekipami ZDIS.

Balinarji in balinarke so na balinarski turnir, ki ga vsako leto v juniju prirejamo v počastitev našega občinskega praznika

in dneva državnosti, povabili člane iz društev invalidov Piran, Izola, Koper, Sežana, Pivka, Postojna, Logatec, Cerknica in Vrhnika. Prav tako so se udeležili prijateljskih balinarskih turnirjev, ki so jih organizirala omenjena društva. Društveni prostor so obogatili s številnimi pokali. Za zaključek balinarske sezone pa so tekmovali v igri bližanja k balinu. Med balinarkami je bila »naj bližalka« Jožica Kovačič, med balinarji pa Marjan Strle.

Še veliko smo postorili – obiskali naše nemočne invalide in poskrbeli za obdaritev, v delavnici ročnih del pripravili izdelke, ki bodo na ogled v mestni knjižnici v počastitev mednarodnega dneva invalidov in solidno uredili društvene prostore po vdoru meteorne vode s fekalijami. Pri sanaciji prostorov se je zelo angažirala in vložila veliko prostovoljnih ur naša podpredsednica Irena Bubnič.

Nadzorna skupina ZDIS pa je v juniju opravila redni nadzor v društvu v zvezi s stanjem in podatki o porabi sredstev ZDIS/FIHO.

V tem času, ki je še vedno zaznamovan z negotovostjo zaradi koronavirusa, bodimo previdni še naprej in upoštevajmo strokovna navodila. Ostanimo zdravi. Srečno! ●

*Jožica Žibert,
predsednica DI Ilirska Bistrica*

Društvo Invalidov Ilirske Bistrice
4.6.2022

BISTRIŠKI UPOKOJENCI

Na prvi seji upravnega odbora DU Ilirska Bistrica, ki jo je v sredini junija sklicala in tudi vodila na novo izvoljena predsednica Karmen Šepec, so člani v skladu s sklepom zbora članov in poslovnih določil imenovali delovna telesa – komisije za področje kulture, športa, humanitarnih dejavnosti, izletništva in srečanj ter gospodarskih in finančnih zadev društva. Komisije bodo pripravile programe, ki bodo osnova društvenega delovanja.

Seveda pa so bili dejavni tudi po izvedenem zboru članov v marcu letos, in sicer so sodelovali na *Dnevih medgeneracijskega sožitja*, ki so pod okriljem ZDUS potekali 23. in 24. maja. Tam so posamezna društva pokrajin prejela priznanja in zahvale za udeleženo aktivno in zdravo staranje v svojem okolju za obdobje od 2019 do 2021. Med njimi je bilo tudi naše društvo. Poročali pa smo že, da so se pevci mešanega pevskega zbora udeležili 53. revije *Primorska poje* v maju v Jasenu, vrhunec pa dosegli športniki z osvojenim drugim mestom na 17. Športnih igrah društev upokojencev južnoprimorske pokrajine v Postojni.

Sklenili so, da je treba nadaljevati z zastavljenim delom, ga obogatiti, k sodelovanju pritegniti nove člane, z zanimivimi programi popestriti izlete in srečanja, pridobiti nove pevce in narediti vse, da društvo napreduje. ●

F. G.

DRUŠTVO UPOKOJENCEV ILIRSKA BISTRICA VABI V SVOJE VRSTE

Društvo upokojencev Ilirska Bistrica deluje že 72 let. V pravilih društva je zapisano: »Društvo upokojencev Ilirska Bistrica je prostovoljna, nepridobitna, samostojna, stanovsko-interesna, humanitarna in dobrodelna organizacija, v katero se z namenom medsebojne pomoči in uresničevanja skupnih interesov združujejo upokojenci in druge starejše osebe.«

Društvo je v zadnjih letih dejavno predvsem na naslednjih področjih:

KULTURA:

- Že 27 let deluje v okviru društva Mešani pevski zbor Avgust Šuligoj. Zbor vodi zborovodkinja Anamarija Suriha. Udeležuje se revije pevskega zbora Primorska poje, občinskih revij in nastopa na drugih prireditvah – na zboru članov društva, srečanjih upokojenskih pevskega zbora, festivalu za 3. življenjsko obdobje, koncertih pevskega zbora DU južne Primorske, na prireditvah v Domu starejših občanov ...

Zbor prijazno vabi v svoje vrste nove člane! Vaje bodo potekale vsak torek ob 18. uri v društveni sejni sobi.

- Društvo je vrsto let izdajalo glasilo *Jesenski listi*. Zadnja, jubilejna številka, je bila izdana 2018. Na društvu želimo oživiti tudi to dejavnost in v letu 2023 izdati 26. številko, zato pozivamo vse, ki imate voljo in interes, da se vključite kot avtorji prispevkov (vodja Franc Gombač).
- V zimskem času načrtujemo izvedbo *delavnice polstenja (filcanje)*, o čemer vas bomo obvestili naknadno (mentorica Snežana Dekleva).

ŠPORT IN REKREACIJA:

Zelo dejavni so *balinarji*, tako moška kot ženska ekipa. Treninji potekajo:

Ženska ekipa balinark na področnem tekmovanju ZDUJP v Postojni 2022

- za moške ob ponedeljkih in sredo ob 17. uri na balinišču Balinarskega kluba Ilirska Bistrica (vodja Slavko Dolgan),
- za ženske ob četrtek ob 16. uri na balinišču ob Domu upokojencev Ilirska Bistrica (vodja Elza Pirih).

Ekipa se udeležuje društvenih in meddruštvenih tekmovanj, enkrat letno pa tekmovanje Zveze društev upokojencev južne Primorske in v primeru prvega mesta tudi državnega tekmovanja.

V društvenih prostorih potekajo tudi treningi *pikada*, in sicer:

- za moške ob torkih ob 15. uri v dvorani Doma upokojencev (vodja Jože Rolih),
- za ženske ob torkih ob 16. uri v dvorani Doma upokojencev (vodja Jožica Grlj).

Organizirali bomo društveno tekmovanje v pikadu za ženske in moške ter se udeležili meddruštvenega tekmovanja.

- Vadba šaha bo potekala vsak petek od 17. do 19. ure v dvorani Doma upokojencev (vodja Branko Skrt).
- Treningi *streljanja z zračno puško* že potekajo vsak četrtek ob 17. uri na strelišču v Ulici IV. armije pod Gimnazijo (vodja Jurij Štemberger).
- *Rekreacija za tretje življenjsko obdobje* pod vodstvom fizioterapev-

tke bo pričela predvidoma v oktobru (takoj po sprostitev vadbeneh prostorov v Domu na Vidmu). O datumu vas bomo obvestili naknadno.

Vsi zainteresirani se lahko priključite treningom in vadbi. Veseli bomo novih članov!

IZLETI IN SREČANJA:

Do konca koledarskega leta načrtujemo še:

- *Enodnevni izlet na Notranjsko* (Cerkniško jezero, grad Snežnik, Bloško jezero ...) 15. ali 22. oktobra 2022. Razpis je v teku.
- *Martinovanje na Krasu* 11. ali 12. novembra 2022. Razpis bo v začetku oktobra.
- *Prednovoletno srečanje*

PROSTOVOLJSTVO IN HUMANITARNA DEJAVNOST:

- Nadaljevali bomo z izvajanjem projekta *Starejši za starejše* – za boljšo in višjo kakovost življenja doma (koordinatorka Dora Kalčič).

K dejavnosti vabimo prostovoljce!

- Članom društva, starejšim od 80 let, bomo pošiljali rojstnodnevne voščilnice.
- Ob smrti člana društva svojci prejmejo žalni šopek ali se na njihovo željo pogrebne svečanosti udeleži naš praporščak.
- Ob koncu leta člane društva, starejše od 80 let, skromno obdarimo in jim izročimo novoletne čestitke, ki jih izdelajo naše prostovoljke.
- Člane društva, ki praznujejo 90 let, vodstvo obišče in jih skromno obdari.

Za vse informacije, prijave, pobude in pripombe smo vam na voljo na sedežu društva v Domu upokojencev vsako sredo in petek med 9. in 12. uro, v istih terminih na tel. številki društva **05 7145 598** ali na mobilni številki predsednice društva Karmen Šepec 041 268 359. Pišete nam lahko na e-mail: **du.ilirbi@gmail.com**.

Vabimo vse upokojence in druge starejše osebe, da si med naštetimi dejavnostmi poiščete svoje interesno področje in se nam pridružite oz. postanete naši člani! Veseli vas bomo! ●

Karmen Šepec,
predsednica DU Ilirska Bistrica

Septembrski piknik na Črnih njivah

ROŽE IN KRAJINE ZVEZDANE SABOTIČ NA BISTRIŠKEM

V Pavlovčevi galeriji v Ilirski Bistrici so v mesecu juliju obiskovalcem na ogled postavili razstavo z naslovom »Iskanje izraza« ljubiteljske slikarke Zvezdane Sabotič iz Ljubljane.

Zvezdana je po izobrazbi kemijski tehnik, v letih službovanja pa se je posvetila filmski in video montaži. Celo delovno dobo je gledala gibljivo sliko in dobila občutek za globino ter čustva, ki ti jih slike povedo glede na to, kako jih sestaviš. Po upokojitvi se je lotila mozaika in potrebno je bilo veliko potrpežljivosti, da je sestavila celoto. Po smrti moža je začela slikati v DCA (dnevni center aktivnosti za starejše) pod mentorstvom Milana Šubica. Kot pri filmu ali mozaiku je potrebno imeti idejo, narediti načrt in se lotiti motiva po svojih najboljših močeh. Motiv posvojiš ali pa ne, glede na to te slika zadovolji ali pa ne. Rada slika pokrajino in rože – take velike, ki pridejo k tebi in te nagovorijo. Udeležuje se raznih Ex temporov in je članica Društva likovnikov Ljubljana ter se prek njih udeležuje raznih delavnic in skupinskih razstav. Poleti je bila v Planinskem domu na Krimu na ogled ena njenih samostojnih

razstav, en mesec pa so bile njene slike na ogled v uredništvu revije Vzajemnost.

Na tej njeni tretji obsežni samostojni razstavi je na ogled 29 del, ki so nastala v zadnjih dveh letih. Prevladujejo motivi cvetja in za tem še krajinski motivi. Kot sama pravi, pri ustvarjanju vedno nekaj išče. Išče svetlobo, pravo barvo, skladnost. Tukaj misli na kompozicijo, išče svoj izraz, s katerim bi povedala, kaj ji je lepo, kaj ima rada, iz česar izvira tudi naslov razstave.

Svečanega odprtja razstave, ki ga je povezovala novinarka Irena Pirman, se je udeležilo veliko njenih sorodnikov in prijateljev iz sredine, kjer živi, ustvarja in preživlja svoj prosti čas. O njenem umetniškem ustvarjanju in razstavi je spregovoril slikar Milan Šubic, z recitali svojih pesmi pa sta dogodek popestrila pesnika Drago Cenčič in Jožica Šubic. ●

Petar Nikolić

V PAVLOVČEVI GALERIJ MATEJKA BELLE IN LOKESH SONI

V Pavlovčevi galeriji v Ilirski Bistrici je svoja dela na ogled postavila kraška akademska kiparka Matejka Belle v sodelovanju z radžastanskim slikarjem Lokeshem Sonijem.

Matejka je študirala kiparstvo na Akademiji za likovno umetnost in oblikovanje v Ljubljani. Po daljših študijskih potovanjih po Indiji, Avstraliji in Afriki se je vrnila nazaj na Koprivo na Krasu, kjer sedaj živi in dela kot samostojna ustvarjalka in ima tam tudi svojo galerijo. Imela je že 48 samostojnih razstav, sodelovala na več kot 250 skupinskih razstavah, ustvarjala pa je tudi na številnih kiparskih simpozijih doma in v tujini. Starodavne kulture eksotičnih dežel

na kraško ustvarjalko močno vplivajo. Ustvarjalka v svoje kiparske izdelke vnaša tudi različne zgodbe in odnose med ljudmi. Pri srcu ji je preprostost.

Indijski slikar Lokesh Soni je študiral slikarstvo na Likovni akademiji Lalit Kala Santhan v Agri. Je samostojni umetnik s svojo galerijo v Udaipurju – Rajasthan. Poleg številnih razstav po Indiji je razstavljal tudi v Franciji, Angliji, Srbiji, Belgiji, pri nas v Rogaški Slatini, Izoli in Cerknici.

Hodil po zemlji sem vaši je naslov razstave in lahko bi rekli, da se je rodil ob pogledu na tlakovano pot iz sedmih tlakovcev, v katere je ustvarjalka vdolbla odtise stopal do take popolnosti, da se zdi, kot da so ti nastali v pogrezanju

stopal popotnika na nekakšni nikoli dokončani poti. Matejka izbira med kamninami s Krasa. Iz Koprive so med drugim pripeljani stari obdelani leseni tramovi, ki služijo kot svojevrstne klopi. Na dve je posedla kamniti skulpturi, na tretji pa je prikazala odsotnost nekoga,

ki je tam stoletja sedel, z zlato obarvano vdolbino.

Z indijskim slikarjem Lokeshem Sonijem Matejka rada sodeluje in tokrat sta moči združila v razstavi, ki je kot celota obarvana z njegovimi duhovitimi portreti. Na svečanem odprtju, ki ga je

vodil kustos galerije Rajko Kranjec, je o ustvarjalni poti obeh avtorjev in ogleda vredni razstavi spregovorila likovna kritičarka in umetnostna zgodovinarica Polona Škodič. ●

Petar Nikolić

UTRINKI LIKOVNE KOLONIJE

Zadnjo nedeljo v mesecu septembru so v Pavlovčevi galeriji v Ilirski Bistrici odprli novo likovno razstavo z naslovom »Utrinki z Dolnjega Zemona«. Gre za dela šestnajstih slikarjev, ki so ustvarjali na tridnevni likovni koloniji »Slikarska muza Bistrice«, ki je potekala konec tedna na območju vasi Dolnji Zemon v ilirskobistriški občini.

Ta likovna kolonija je zaživela pred dvajsetimi leti, ko se je na povabilo slikarke Zdenke Vinšek, nekoč bistričanke, petnajst njenih prijateljev slikarjev prvič zbralo v gostišču Potok in tam tri dni ustvarjalo. Ob pomoči kulturnega delavca Dimitrija Bonana, lastnice gostišča Potok Eme Deželak in ob želji slikarjev po ustvarjanju v tem koncu Slovenije je kolonija počasi postala tradicionalna.

Šest let je sredstva za bivanje udeležencev prispevalo več podjetij in zasebnikov, dvakrat tudi Likovno društvo

Franceta Pavlovca. Na kolonijah nastala likovna dela so do leta 2006 po zaključenih razstavah v gostišču Potok dobili v trajno last sponzorji, od leta 2007 pa z njimi razpolagajo sami avtorji. Gostišče Potok od leta 2007 naprej omogoča slikarjem bivanje pod ugodnimi pogoji, potem pa udeleženci z organizatorko skrbijo za neprekinjene razstave. Letos je razstavo, ki bo na ogled do konca oktobra, sponzoriralo podjetje Irbis iz Ilirske Bistrice.

Kolonij se vedno udeležuje tudi nekaj članov Likovnega društva Franceta Pavlovca, ki sodelujejo pri odkrivanju kulturnih, naravnih in arhitekturnih znamenitosti krajev v občini Ilirska Bistrica. Vsako leto udeleženci kolonij doživljajo izjemno dobrodoščilo s strani domačinov, kulturnih društev in glasbenih skupin. Tokrat so domačini umetnikom omogočili slikanje v njihovem kulturnem domu, za popestritev programa pri samem odprtju razstave, ki je bila organizirana takoj po zaključku likovne kolonije, pa je poskrbela glasbena skupina *Lojze Bajc in prijatelji*.

Na tem dogodku je zbrane obiskovalce poleg kustosa galerije Rajka Kranjca nagovorila organizatorka kolonije Zdenka Vinšek, ki se je na koncu krajevni skupnosti Dolnji Zemon za gostoljubje oddolžila s svojo umetniško sliko s podobno pesnice Makse Samsa. ●

Petar Nikolić

ZDENKA VINŠEK OČARALA Z AKVARELI

V septembru so v Pavlovčevi galeriji v Ilirski Bistrici na ogled postavili razstavo z naslovom »Akvareli pripovedujejo« sli-
karke Zdenke Vinšek z Iga pri Ljubljani.

Zdenka Vinšek, rojena Faganel, je od svojega petega leta živela v Ilirski Bistrici, kamor se še danes rada vrača. Po končani srednji vzgojiteljski šoli se je zaposlila v vrtcu Mladi rod v Ljubljani, kjer je delala do upokojitve, in sicer 24 let kot pomočnica ravnateljice. Ob uvedbi Visoke strokovne šole se je vpisala na Pedagoško akademijo in diplomirala. Ustvarila si je družino in postala ponosna mama hčerke in sina. Življenje je nanese, da se je leta 1999 iz Ljubljane preselila na Ig.

Vinškova je bila predana pedagoškemu poslanstvu in sanjara, da se bo posvetila slikarstvu ob upokojitvi. Želja po slikanju je bila sicer delno izpolnjena, ko je risala za otroke, oblikovala didaktične pripomočke, dekoracije, lutke, ilustracije in za razna darila naslikala kakšno sliko.

Po prvi samostojni razstavi akvarelov konec leta 1996 se je vpisala v *Društvo likovnikov Ljubljana* in od takrat je svoj prosti čas namenila izpopolnjevanju li-

kovnih znanj na raznih tečajih in delavnicah pri več akademskih slikarjih, veliko izkušenj pa je pridobila tudi na raznih slikarskih kolonijah. Vodenje otroškega pevskega zbora v vrtcu je opustila leta 2002 zaradi obsežnosti dela. Občasno napiše kakšno osebno izpovedno pesem, že nekaj let pa piše tudi članke za *Mostiščar*, in sicer o *Govekarjevih večerih* in aktivnostih likovne skupine.

Od leta 2001 je članica *Društva Fran Govekar*, kjer od oktobra 2012 na tedenskih srečanjih likovne skupine deli svoja znanja o tehniki akvarelov in sodeluje tudi v literarni skupini. Je pa tudi aktivna članica in gonilna sila *Likovnega društva Franceta Pavlovca* v Ilirski Bistrici ter članica likovne skupine *Leon Koporc kulturno-umetniškega društva UKC Ljubljana*.

Udeležuje se ex temporov, likovnih delavnic, humanitarnih in drugih likovnih kolonij ter društvenih razstav.

V Ilirski Bistrici od leta 2002 skoraj vsako leto organizira dobro poznano likovno kolonijo *Slikarska muza Bistrice*, ki se je vsako leto udeleži večje število slikarjev iz vse Slovenije.

Slikarka slika pretežno v akvarelu in riše. Motivi so realistični, najpogostejše arhitekturno-krajinski, tihožitni in figuralno žanrski.

Pred leti je ilustrirala zbirko pesmi literarne skupine *Društva Fran Govekar Lovim utrinke svetlobe*, zbirko pesmi Alenke Jeraj z naslovom *Na poti do sebe* in knjigo Tine Matoh *Simon in popotovanje v svet državnih simbolov*.

Zdenka Vinšek je za svoja dela prejela več priznanj, certifikatov in nagrad, in sicer v letu 2009 je prejela najvišje priznanje ZLDS – Zlato paleto za risbo Škromati, v letu 2012 prvo nagrado JSKD Koper na ex temporu *Sladka Istra* za akvarel *Inspiracija v oljki 1*, v letu 2017 prvo nagrado na ex temporu *Žetale* za akvarel *Haložan* in v letu 2022 zlato priznanje JSKD Slovenije na natečaju *Videz tipnega* za akvarel *V osami 2021*.

Obsežno Zdenkino razstavo akvarelov, ki so nastali v njenem večletnem ustvarjalnem obdobju, so svečano odprli 10. septembra. Avtorica je ob tej priliki lepemu številu prisotnih v nagovoru spregovorila o razstavi sami in recitala nekaj svojih prelepih pesmi. Dogodek je bil tudi glasbeno obarvan. Ob spremljavi glasbenika Dimitrija Grlja na harmoniki sta obiskovalcem prepevali Jožica Bubnič in Marjana Stančič. ●

Petar Nikolić

BISTRIŠKA UMETNICA ANDREJA KRANJEC USTVARJALA NA ČEŠKEM

Vizualna umetnica in režiserka Andreja Kranjec iz Ilirske Bistrice je tudi letos v mesecu juliju ustvarjala na mednarodni likovni koloniji Hraniceum na Češkem v mestu Hranice.

Letos so na koloniji sodelovali umetnice in umetniki iz Češke, Slovaške, Poljske in Slovenije. Cel teden so ustvarjali in izmenjavali ideje, na koncu kolonije pa so izbrana dela razstavili na razstavi v mestni hiši Hranice.

Andreja se je predstavila z dvema deloma v tehniki akril na platnu na večjem formatu. Poimenovala ju je *Slap radosti in prepuščanja št. 1* in *št. 2*. Obe deli zaznamujejo močne barve, ki se poetično prelivajo ena v drugo ter gledalcu pričarajo pobeg v globine igrive realnosti. Kranjeva se od nekdaj rada ukvarja z živahnimi barvami, velik format pa daje barvam poseben prostor za dihanje in tako tudi gledalcu pričara posebno izkušnjo preplavljanja emocij iz dela samega. ●

Petar Nikolić

BISTRČ

Megla prelena ves Bistrč še skriva,
Svetloba močnejša oblubo razkriva,
da sončen za meglo je dan že zbujen,
počasi na jutranjo kavo zdaj grem.

Pot po Sibiriji tihi se vije,
korak moj ob vodi v Sušec zavije;
v zeleni svežini si misli zbistrim,
globoko zadiham, zares se sprostim.

S Placa glasov več po zraku se širi,
spomin mi prijeten srce tu vznemiri;
po kruhu dišalo je leta nazaj,
v Malnih vse tiho ponoči je zdaj.

Kje vroče so štruce in kje Sladki bar,
prijatelji stari, brezskrbnosti žar ... ?
Iz časov preteklih me danes zbudi,
ulica, cesta, vse že hiti.

Kjer vztrajno noči glasba čas krade,
v svoje opojne jo vabi vonjave,
tam, mimo kluba, v park še zavijem,
z vodo in potkami v eno se zlijem.

Bistrška voda in bistrški zrak,
bistrška megla in bistrški park,
godba in fuzbal in bistrški klub ... ,
nekje vedno najdeš življenja poljub!

Alenka Brožič

JEZIKOVNI NASVETI 1

NAJPOGOSTEJŠE NAPAKE V SLOVENSKEM JEZIKU

Katere so najbolj pogoste in najbolj boleče napake pri rabi našega jezika? Katere vas najbolj zmotijo in ali jih delate tudi sami?

RABA VEJIC

Ena najpogostejših napak je prav **odsotnost vejic**. Osnovno pravilo se glasi: »Pred ki, ko, ker, da, če vejica skače.« Že z upoštevanjem tega pravila bi se znebili največjih napak.

Preizkusite tudi orodje za postavljanje vejic: Vejice 1.0., ki je 94-odstotno uspešno. Prekopirajte svoje besedilo, program pa bo odvečne vejice označil z modro, manjkajoče pa s sivo.

KAKO UPORABLJAMO PREDLOGE S/Z IN K/H

Tudi tukaj imamo pogosto težavo, a so pravila manj obsežna.

Predlog **s** pišemo pred besedami, ki se začnejo na črke t, s, h, š, k, f, c, p in č. Da si jih zapomnite, si lahko pomagata s stavkom: Ta suhi škafec pušča. Predlog **z** pišemo pred vsemi ostalimi črkami.

Predlog **h** pišemo pred črkama **g** in **k**. Predlog **k** pišemo pred vsemi ostalimi črkami.

DVOJINA – LE ZAKAJ NE?

Slovenščina je eden redkih jezikov, ki pozna dvojino. To posebnost si delimo s staro grščino in lužiško srbščino.

Največ težav pri uporabi dvojine je za srednji in ženski spol.

Napačno: dva kolesa, dva kosila ...

Pravilno: dve kolesi, dve kosili ...

Napačno: dve knjige, dve solate ...

Pravilno: dve knjigi, dve solati ...

Pri moških samostalniki se je težje zmotiti: dva stola (le redki bi rekli dva stoli).

MEŠANICA VIKANJA IN TIKANJA

Napaka, ki jo pogosto slišim, je **polovično vikanje**. Odločiti se moramo, ali bomo osebo vikali ali tikali in se nato držati pravil.

Napaka je posebej opazna, kadar nago-varjamo osebe ženskega spola:

Napačno: Ali boste prišla? Pravilno je: Ali boste prišli? ne glede na to, ali nago-varjamo moškega ali žensko.

RODILNIK IN TOŽILNIK

Prevečkrat zasledim tudi **neuporabo rodilnika**. Pri glagolih s predmetom v tožilniku moramo ob zanikanju uporabiti rodilnik.

Napačno: Nisem jedel solato.

Pravilno: Nisem jedel solate.

Napačno: Majo nisem videla že sto let.

Pravilno: Maje nisem videla že sto let.

KDAJ UPORABITI NAMENILNIK IN KDAJ NEDOLOČNIK?

Namenilnik prepoznamo po tem, da se konča na **-t** ali **-č** in se uporablja ob glagolih premikanja:

Odhitel se je žogat na igrišče. / Grem napisat rešitev na tablo.

Nedoločnik pa se konča na **-ti** ali **-či** in stoji za vsemi ostalimi glagoli, ki izražajo željo, nujnost, dovoljenje: *Jutri moraš opraviti izpit. / Želim si postati zdravnik.*

JEZIKOVNI NASVETI 2

VPIS V/NA ŠTUDIJSKI PROGRAM, ŠTUDENT V/NA PROGRAMU

Ker se bliža novo študijsko leto, v tokratni jezikovni svetovalnici odgovarjam na zanimivo vprašanje študentke.

Vprašanje: zanima me, ali obstaja pravilo ali vsaj priporočena raba pri navajanju vključenosti študentov v oz. na študijske programe.

Primer 1: Program je odprt za študente drugih primerljivih univerzitetnih programov, zato se lahko v program vključijo študenti, ki so se usposabljali na drugih univerzitetnih programih.

Zdelo bi se logično, da če se študentje vpišejo v program, se tudi usposabljajo v programu, ne na programu.

Rektorat naše univerze daje prednost rabi predloga **v**, saj so v navodila zapisali tako, kot prikazuje naslednji primer.

Primer 2: V prvostopenjski univerzitetni študijski program XY se lahko vpiše, kdor je opravil poklicno maturo v programu AB.

Odgovor: Izbiro predloga v vaših primerih določajo vezljivostne in družljivostne lastnosti glagolov in iz njih tvorjenih samostalnikov.

V zvezi s samostalnikom (študijski) program omenjate vključiti, vpisati (se) in vpis.

Vezljivostni slovar slovenskih glagolov pri vseh navedenih glagolih navaja oba predloga, tako **v** kot **na**:

vključiti -im dovršni glagol, glagol ravnanja s premikanjem

1. v posplošenem pomenu KDO/KAJ vzeti KOGA/KAJ kot sestavni del v/na/pod/med KAJ/KAM

V podjetje so vključili več novih obratov.

2. KDO/KAJ vzeti KOGA/KAJ kot člana v KAJ/KAM

Fanta so vključili v športno društvo.

vpisati in vpisati vpisem dovršni glagol, glagol ravnanja

KDO/KAJ umestiti KOGA/KAJ v/na KAJ/KAM

vpisati se in vpisati se vpisem se dovršni glagol, glagol ravnanja

KDO/KAJ umestiti se v/na KAJ/KAM

Pri tvorbi glagolnika (tj. iz glagola tvorjenega samostalnika) se vezljivostne in družljivostne lastnosti najpogosteje ohranjajo. Tako je tudi pri samostalniku **vpis**, za katerega v SSKJ2 najdemo zgle-da za rabo obeh predlogov:

vpis -a m (i) glagolnik od vpisati: vpis podatkov; vpis v matično knjigo, seznam/vpis na visoko šolo; izpolniti po-goje za vpis v višji letnik

Podatke iz slovarjev potrjuje tudi gradivo v korpusu Gigafida, ki pa kaže na večjo pogostnost rabe predloga **v** pri vseh obravnavanih besedah.

Vsekakor sta obe možnosti rabe pravilni, kako se odločate sami oziroma kot ustanova, pa je prepuščeno vam.

Še naprej mi pišite na trojc3@gmail.com.

Lep jesenski pozdrav! ●

Tamara Rojc, prof. slovenščine

OPASILO V PODGRADU

Skoraj 380 let kraljuje na gričku pod Starim gradom cerkvica sv. Jakoba, zaveznika Podgrada – vasi, ki je nastala pod gradom že v 13. stoletju. Njena zgodovina je pestra, polna lepih trenutkov in preizkušenj. Ena od teh preizkušenj je bila, ko je vas in okolico pestila težka bolezen in so se vaščani obvezali, da bodo v zahvalo za božjo rešitev zgradili cerkvico, ki bo posvečena svetniku Jakobu.

Cerkvica je služila svojemu namenu vse do leta 1910, ko je bila zgrajena in svojemu namenu dana cerkev sv. Cirila in Metoda. Od takrat dalje pa je ostal običaj, da se za opasilo oz. shod v tej cerkvici daruje maša. Tudi letos je bilo tako. Organizacijski odbor je poprijel za delo, očistili so okolico cerkve, povabili vaščane k obredu in poznejšemu srečanju. Obredno sveto mašo je daroval vaški župnik Andrej Vončina, ki mu je

kot vsako leto zvesto pomagal strežnik Dorjano Stanič. Za sproščeno in dobro

pogostitev na domačem dvorišču pa je poskrbel Vlado Franjkovič.

Zadovoljni domačini pravijo, da se mora tradicija nadaljevati. ●

Dorjano S.

Kamišibaj

— zgodbe med sliko in besedo

GRAD PREM | sobota, 29. 10. 2022

- ▶ 16.00 | predstava za OTROKE
- ▶ 17.00 | predstava za ODRASLE
- ▶ 17.00 | **USTVARJALNE DELAVNICE** za otroke

OBVEZNE prijave zaradi omejenega števila mest za predstavo za otroke in ustvarjalne delavnice na:

051 674 352

mateja.kakez@pokrajinski.muzej.koper.si

Vljudno vabljeni!

PREDSTAVITEV KNJIGE DANICE PARDO »NE BOM TE VEČ ISKALA, MLADOST«

rico knjige Danico Pardo, so recitali in iz knjige brali Silva Šajn, Boris Krnel in Tatjana Pardo.

Dvorana na premskem gradu je bila skoraj premajhna za veliko število poslušalcev, ki so se udeležili prireditve ter z dolgim in hvaležnim aplavzom nagradili avtorico knjige. Številne zahvale posameznikov in skupin poslušalcev so dokaz priljubljenosti avtorice in njenega literarnega dela. Sledilo je še prije-

tno druženje v sosednjem prostoru. Knjiga *Ne bom te več iskala, mladost* je sestavljena iz dveh delov proznih pripovedi, ki obdajata osrednji pesniški del. »V povestih srca in pesmih duše razkriva svojo veliko dobrovoljnost in svoj neomajni optimizem – dragoceni, nepogrešljivi lastnosti, ki človeku pomagata krepiti in vzdrževati življenjsko moč, telesno in duševno zdravje, naj se še tako nagnetejo skrbi, ki rahljajo človekovo ravnovesje« (iz spremne besede prof. Lidije Mlakar).

Danica Pardo je tudi članica ŽPZ Prem vse od njegovih začetkov. Če je kdaj ni med nami, vemo, da je stiska prevelika, da bi prišla in jo pogrešamo. Manjka njen glas in hudomušni optimizem. Rade pojemo njene pesmi. Na našem repertoarju so pogosto in med njimi ena najljubših: ●

Danica Kirn

Na premskem gradu se je odvijala pevsko-literarna prireditev. Nastopili so pevski zbori ŽPZ Prem, DPZ Mavrica in MePZ upokoјencev Burja. Izvajali so predvsem uglasbene pesmi Danice Pardo in na koncu zapeli še pesem *Kaj je ljubezen*. Skupaj s publiko je za konec, na željo Danice Pardo, zazvenela še *Lipa*. Pevke in pevce je vodila njihova skupna zborovodkinja Jelka Bajec Mikuletič.

Med predstavitvijo, ki jo je povezovala Anja Hoffman in vodila razgovor z avto-

SONCE NE ZNA BRATI

*Saj ne vem, če sonce zlato moje pesmi že pozna.
Ko sem danes ga vprašala, reklo je, da brat'ne zna.
Saj me sliši, ko za hišo pesmi vetru, rožam dam,
če še sonce je nad mano, pojem srčno, kakor znam.*

Naj poslušaj, naj me sliši!

Kaj zato, če brat' ne zna.

*Sama sem v tej stari hiši,
sin in oče sta odšla.*

Saj me sliši, ko za hišo pesmi vetru, rožam dam.

Če še sonce je nad mano, pojem srčno, kakor znam.

OBISK SODELUJOČIH DRŽAV V PROJEKTU ERASMUS+ V FRANCJI

Četrto mobilnost v sklopu projekta »Education to Action: Web of Life« sta skozi svoje doživljanje opisali učenki sedmega razreda, ki sta bili na izmenjavi.

V nedeljo 10. 4. 2022, zgodaj zjutraj smo se vsi člani Erasmus+ Podgrad zbrali in se odpravili na letališče v Benetke. Let iz Benetk v Bordeaux je hitro minil, prav tako pot iz Bordeauxa v Montsegur, kjer smo se pred šolo srečali z udeleženci iz

drugih držav, ki so v tem projektu. Ko smo se spoznali, so nas francoske družine z veseljem vzele k sebi domov in nam predstavile mesto Montsegur.

V ponedeljek smo se odpravili na njihovo šolo, kjer smo predstavili svoje drža-

ve, imeli festival hrane in poučno uro na šolskem vrtu. Po končanem pouku pa smo se učenci iz Francije, Slovenije in Češke odpravili v restavracijo, da bi se še malo spoznali.

V torek so nas učenci in učitelji iz Francije odpeljali v center Montsegurja, kjer smo si ogledali cerkev, eno najboljših pekarn Montsegurja in kmetijo. Po ogledu smo pomalicali vegansko in vegetarijansko malico, potem pa smo se odpravili proti šoli. Po končanem izletu smo se odpravili nazaj k družinam.

V sredo dopoldne smo se razdelili v skupine in delali predstavitve. Popoldne smo si šli ogledat mesto Bordeaux. V četrtek smo si ogledali, kako s konji obdelujejo vinograde. Popoldne smo odšli v šolo, kjer nam je zaigral šolski orkester. Tako smo se poslovili in odšli k družinam. V petek zgodaj zjutraj smo se odpeljali izpred šole na letališče v Bordeaux. S tem se je končal naš prečudovit teden v Franciji. ●

*Uma Ceglar in Sara Poropat
OŠ Rudolfa Ukoviča Podgrad*

KNJIGOBEOŽNICA PRED GIMNAZIJO ILIRSKA BISTRICA

Dijaki, ki obiskujejo srednjo šolo v našem mestu, si lahko izposojajo obsežno knjižno gradivo v mestni knjižnici Makse Samsa. Kljub temu je med nami vzniknila želja, da bi imeli majhen nabor knjig v neposredni bližini šole. Sledili smo trendu postavitve knjigobežnice v mirnem naravnem kotičku, kjer si mimoidoči lahko sam izbere knjigo, jo prelista, prebere, odnese domov in nato prinese nazaj.

Idejo o knjigobežnici smo začeli uresničevati že med projektom *Noč knjige*, ko so člani Literarnega društva Ilirska Bistrica, osnovnošolci in dijaki prebirali odlomke iz literarnih del, naše dijakinje pa so sočasno poslikale zunanost knjigobežnice.

Pri izboru materiala za našo novo pridobitev nas je vodila zavest o smiselnosti ponovne uporabe, zato smo se odločili, da bomo odsluženo elektro omarico poslikali s fantazij-

skimi motivi, ji dodali lesene police in jo napolnili s knjigami.

Naš prvi donator je bil gospod Ivko Spe-tič Magajna. Izročil nam je velik sveženj knjig iz svojega bogatega knjižnega opusa.

Vabljeni tudi vi, da prinesete knjige, ki ste jih že prebrali in jih želite deliti. Upamo, da boste prebili kakšno prijetno urico ob branju knjig iz naše knjigobežnice. ●

Teja Logar Morano

»ERASMUS+« PROJEKTI NA OSNOVNI ŠOLI RUDOLFA UKOVIČA PODGRAD VČERAJ, DANES IN JUTRI

V preteklih letih se je Osnovna šola Rudolfa Ukoviča Podgrad najprej s koordinatorico Alenko Volk, potem pa s Tamaro Urbančič že nekajkrat prijavila na razpis »Erasmus+« in uspešno prejadrala številne izmenjave učiteljev, ki so s seminarjev prinesli obilico novega znanja, osebnih izkušenj in pedagoške motivacije.

Tik pred izbruhom pandemije koronavirusa se je šola prijavila na *Erasmus+ projekt K2* in dejavno vključila tudi učence zadnjega triletja. Izvedba projekta *Education to Action: Web of Life*, v katerem je sodelovalo pet šol iz Slovenije, Francije, Romunije in s Češke, se je časovno malo zamaknila, ampak se je kljub temu projekt uspešno zaključil. Učenci so se ukvarjali z okoljskimi problemi, spoznavali druge jezike in kulture ter navezovali stike in nadgrajevali znanje angleškega jezika. Začetni obisk Romunije je bil onemogočen, zato pa smo ga izvedli po spletnih platformah. Sledila je pot na Češko, kjer smo se srečali udeleženci iz Slovenije, Romunije in, seveda, s Češke. Učenki, Nika Brentin in Žana Marija Kinkela, ter učenca, Rok Vodopivec in Martin Urh, so našli začasni dom pri dveh prijaznih čeških

družinah. Izkušnja je bila gotovo nepozabna. Z njimi smo se na trajnostno pot z vlakom podale učiteljice Tjaša Poklar, Tatjana Jagodnik in Kristina Jenko Čekada. Na žalost pa je prihod Čehov, Francozov in Romunov v Slovenijo padel v vodo zaradi pandemije, a smo ga izredno uspešno pripravili in izvedli po spletu. Naslednja postaja je bila Francija, kamor so odšli trije sedmošolci, Uma Ceglar, Sara Poropat in Filip Kablar, ter osmošolec Jure Maglica v spremstvu dveh učiteljic, Irene Kresevič in Tamare Urbančič. Udeleženci projekta so se še zadnjič srečali v Skopju, v Severni Makedoniji. Tja je odpotovalo pet deklet, Mihaela Ranova in Lana Mijatović iz devetega razreda ter Anja Burlovič, Ajda Mavrič in Tina Rutar iz osmega razreda. Spremljala sta jih koordinatorica projekta Tjaša Poklar in učitelj Jakob Marn.

Zavzeto delo in druženje se je zaključilo z zadovoljnimi nasmehi vseh udeleženi učencev in učiteljev, ki so se poslovili z upanjem na ponovno sodelovanje ali vsaj snidenje.

Bogata bera mednarodnih izmenjav nas je navdušila, tako da smo se v tem koledarskem letu prijavili na razpis *Erasmus+ K122*, saj se učitelji močno zanimamo za terensko delo, poučevanje v naravi in učilnico na prostem, ki je zaenkrat še nimamo. Prihaja čas, ko je zelo pomembno, da otroke vzgajamo v sožitju z naravo, v samooskrbi in spoštovanju naravnih virov. Učiteljica in koordinatorica projektov *Erasmus+* na šoli, Tjaša Poklar, je napisala prijavo, ki je bila tudi izbrana in potrjena, kar pomeni, da smo že aktivno vključeni v mobilnosti. Konec julija sva svetovalna delavka, Dolores Štemberger, in učiteljica angleščine, Kristina Jenko Čekada, odleteli v Francijo, kjer sva se v mestu Nica na Azurni obali udeležili strukturiranega seminarja *Competencies and awareness in a multicultural classroom* (Kompetence in zavedanje v multikulturnem razredu) v organizaciji Europassa Teachers' Academy. Prisotni so bili učitelji iz Italije, Avstrije in Nemčije. Na enotedenskem tečaju smo spoznali razliko med multikulturnostjo (večkulturnostjo) in interkulturnostjo (medkulturnostjo), izvedli, kaj to pomeni v družbi ter razredu, preizkušali različne tehnike doživljanja, poučevanja in zavedanja različnosti učencev, ki segajo precej globlje kot običajno percipiramo

v vsakdanjem življenju, saj se izogibajo rasni in narodni pripadnosti, jeziku, verskim obredom in videzu. Sprejemanje drugačnosti posega tudi v naravo, saj sprejema njene naravne cikle in darove. Med različnimi tehnikami smo izvedli npr. tehniko kroženja zgodb, ki je mar-

sikomu odprla zapornice, ki jih navadno skrbno varujemo pred zunanjim svetom. Ugotavljali smo, kakšne razlike nas ločujejo in hkrati bogatijo našo izkušnjo sveta, odnosov v njem in postavljajo pred nas izzive, ki jim občasno predvsem kot učitelji skorajda nismo kos. Ti izzivi presegajo našo, evropsko kulturo in posegajo tudi v temine naših duš.

Izjemno intenziven teden na vroči Azurni obali skupaj s popoldanskimi izleti v druga mesta, odkrivanjem posebnega čara starodobne in hkrati moderne Nice, uživanjem v francoski kulturi in hrani je dodal nepredstavljivo izkušnjo na torto najinega delovnega dopusta in naju opolnomočil pri najinem delu.

Konec avgusta je na izbrani strukturirani seminar na Ciper odpotoval tudi naš

sodelavec, učitelj Jožef Knafelc. Z veseljem pričakujemo njegovo poročilo o tamkajšnjem izobraževanju.

Trenutno so bile izvedene tri mobilnosti učiteljev od desetih. Druge bodo sledile v naslednjih šolskih počitnicah, saj projekt traja 18 mesecev. V letu 2023 bodo z učitelji na eno od skandinavskih šol odpotovali tudi izbrani učenci in preživeli teden dni na terenu.

Erasmus+ omogoča tako učiteljem kot učencem raznovrstne izkušnje, izboljšanje komuniciranja v tujem jeziku, spoznavanje kolegov in vrstnikov, drugih kultur in olajša morebitni strah pred potovanji. Veselimo se že prihodnjih mobilnosti. ●

*Kristina Jenko Čekada,
OŠ Rudolfa Ukoviča Podgrad*

DUBLIN

Erasmus+

CMEPIUS
Center RS za mobilnost
in evropske programe
izobraževanja in
usposabljanja

Erasmus plus je dragocena priložnost za spoznavanje različnih evropskih kultur in učenja novih veščin. Na osnovni šoli Toneta Tomšiča Knežak smo ponosni, da nam je uspelo izpeljati projekt izobraževanja za pedagoške delavce. V zadnjem tednu junija sem se udeležila enotedenskega tečaja *Integrating creativity and innovation into the classroom* v irski prestolnici Dublin. Cel projekt je sofinanciran od programa *Erasmus plus*. V skupini so bili učitelji iz Italije, Španije, Slovenije, Slovaške in Češke.

Dandanes je računalniška pismenost ključna na vseh področjih šolskega življenja. V tem tednu smo spoznali raznolike aplikacije za uporabo pri pouku in doma.

KULTURA

Irska kultura je globoko zaznamovana z večletnim verskim trenjem med protestanti in katoličani. Ko so Irci še bili del Velike Britanije, so bili katoličani zaznamovani kot drugorazredni državljani in več generacij je hudo trpelo zaradi teh trenj. Dandanes opazimo mirno sobivanje pripadnikov različnih ver in kultur v upanju, da bo tako še naprej. Katedrala sv. Patrika

je protestantska. Z velikim zanimanjem smo se udeležili obreda in opazovali razlike in podobnosti z obredi, ki jih poznamo doma.

VREME

Vreme na Irskem je res muhasto! Vsak dan doživiš vse štiri letne čase. In tukaj skoraj ni izjeme. Tudi naj-

bolj sončen dan ne mine s kakšno kapljico dežja in vsaj nekaj vetra. Za primerjavo bi lahko rekli, da je irsko poletje podobno naši pomladi. Posledično je cel otok obdan z veliko zelenja.

DAN 1 – PONEDELJEK

Prihod v Europass Teacher Academy in uvod v tečaj.

Dublin castle

Po kratkem uvodu so se predstavili udeleženci tečaja, in sicer bilo nas je trinajst iz različnih držav: Italija, Španija, Poljska, Češka in Slovenija.

Izvedeli smo veliko o različnih tradicijah in znamenitostih ter drug drugemu. Sama sem predstavila našega medvedka Šapka. Raziskovali smo spletna orodja za popestritev pouka različnih predmetov – med nami je bilo kar nekaj učiteljev matematike in naravoslovja, nekateri pa poučujejo angleščino, razredni pouk ali so specialni pedagogi.

DAN 2 – TOREK

Irsko vreme je začelo kazati svoje zobe in začelo je deževati. Dopoldan smo imeli intenzivno delo z aplikacijami, popoldan pa je bil na vrsti voden ogled Dublina s številnimi kipi, ki razlagajo bogato irsko zgodovino.

DAN 3 – SREDA

Pripravili smo naloge za delo na terenu in odšli v muzej EPIC (The Irish emigration museum). Opravljeno nalogo smo naložili v aplikacijo Flip Grip in pripravili predstavitev najzanimivejših prizorov iz muzeja. Zanimivo je, da ima kar nekaj slavnih osebnosti irske korenine (med njimi tudi ameriški predsedniki Kennedy, Obama in Reagan).

V parku Phoenix, ki je največji ograjen park v Evropi, smo kolesarili do travnika, kjer živijo damjaki in pridno pomagajo kositi travo na športnih igriščih.

DAN 4 – ČETRTEK

Odkrivali smo celo vrsto uporabnih aplikacij za razvoj raznolikih veščin pri pouku. Po zaključnih nalogah smo se z nekate-

rimi Erasmus partnerji iz Španije podali na pot Dart z vlakom, ki poveže širšo okolico Dublina. Naš cilj je bila končna postaja na rtu Howth, ki je pokrit z grmovjem. Pešpot nas je vodila od marine po poti ob robu klifov in končno do južnega dela rta, ki nas je nagradil s čudovitim pogledom na svetilnik, v ozadju pa se je videla marina v Dublinu.

DAN 5 – PETEK

Ugotovili smo, da je zabavneje, če namesto, da obešamo listke na tablo, to storimo virtualno v aplikaciji Padlet.

V skupinskem delu smo opazovali, da nas človeška interakcija kljub vsej tehnologiji še najbolj obogati in je nenadomestljiva za zdrave človeške odnose.

DAN 6 – SOBOTA

Dan za zaključni izlet. Zgodaj zjutraj smo se odpeljali na zahodno obalo. Po skoraj štirih urah vožnje smo prispeli do znamenitih Moherskih klifov in občudovali lepote narave. Na poti nazaj smo obiskali slikovito vasico Galway.

Po uspešno zaključenem tečaju smo se vrnili domov, vsak v svojo domovino, s polno vrečo znanja, lepo skupino novih prijateljev, s katerimi upamo, da bomo še sodelovali v prihodnjih projektih. ●

Luci

»TAČJA OLIMPIJADA«

Le zakaj je bilo ponedeljkovo popoldne v vrtcu tako veselo in živahno? Ker so nas obiskali prav posebni prijatelji. Otrokom iz skupine Ovč-ke, njihovim staršem in vzgojiteljicam so se pridružili terapevtski pari iz društva »Tačke pomagačke« za terapevtsko delo s pomočjo psov.

Slovensko društvo za terapijo s pomočjo psov *Tačke pomagačke* združuje člane, ki s svojimi psi obiskujejo različne ustanove. Društvo, ki je bilo ustanovljeno leta 2007, je humanitarno, nepridobitno združenje fizičnih oseb in deluje v javnem interesu. Psi so zvesti in nenadomestljivi družabniki. Spodbudno vplivajo tudi na popolne neznance, kar potrjujejo številne znanstvene raziskave. Vse več strokovnega osebja v bolnišnicah, zavodih, domovih za starejše, šolah in vrtcih priznava, da lahko psi odločilno pripomorejo k napredku posameznikov. Ker so psi spretni motivatorji, so dobrodošli pri delu z otroki s posebnimi potrebami, posamezniki po poškodbah, onkološkimi bolniki, oslabelemi in pacienti z nevrološkimi ter degenerativnimi obolenji. Psi razveseljujejo in opogumljajo, uspešno premostijo zadrege ob človeški zadržanosti in odločilno pripomorejo k sproščenemu delovnemu vzdušju. Posameznike ali skupino spodbujajo k aktivnemu sodelovanju, zato so odlični sopotniki tudi

mladim in otrokom v vrtcih in šolah z rednim programom.

V slovenskem prostoru je povpraševanje po obiskih terapevtskih parov društva *Tačke pomagačke* vse večje. Obiskujejo zelo različne ustanove, med drugim Univerzitetni rehabilitacijski inštitut Soča, Mladinsko klimatsko zdravilišče Rakitna, številne domove starejših občanov, zavode (z varovanci s psihofizičnimi težavami), knjižnice, vrtce, osnovne in srednje šole itd. Delo v teh ustanovah poteka v sodelovanju z različnimi strokovnjaki, in sicer delovnimi terapevti, fizioterapevti, psihologi, specialnimi pedagogi, logopedi, vzgojitelji, pedagogi idr.

Vsi njihovi psi so ustreznega značaja, šolani, veterinarsko pregledani in za svoje delo posebej usposobljeni. V društvu deluje 67 aktivnih terapevtskih parov (pes in njegov vodnik – oba z opravljenim internim društvenim izobraževanjem in usposabljanjem), od tega jih ima 39 licenco R.E.A.D.®. Člani društva

Tačke pomagačke izvajajo naslednje programe:

- terapija s pomočjo psov (Animal Assisted Therapy – AAT),
- dejavnost s pomočjo psov (Animal Assisted Activity – AAA),
- izobraževanje s pomočjo psov (Animal Assisted Education – AAE),
- program R.E.A.D.® (Reading Education Assistance Dogs),
- družabništvo,
- osveščanje otrok in mladostnikov v vrtcih, šolah in na različnih prireditvah.

Vrtec Jožefe Maslo Ilirska Bistrica že četrto leto obiskuje terapevtski par iz društva *Tačke pomagačke*. Psička Fancy in njena vodnica Jerica Penko sta otroke prvič obiskali pri starosti 2–3 leta in jih obiskovali vse do sedaj, ko so stari 5–6 let. Štiriletno druženje je prineslo ogromno lepih in nepozabnih trenutkov. Skupaj smo izvedli veliko dejavnosti – se lovili, prepevali, ustvarjali, plesali, iskali zaklad ... vedno pa smo otrokom omogočili individualen stik s psom. Otroke smo postopno navajali na delo s psom in jih učili, kako se pravilno vesti ob psu. Ob rednih obiskih psa so otroci postali sproščeni, vidno samozavestnejši in samostojnejši. Očitno je bilo, da prisotnost terapevtskega psa resnično vpliva na razvoj otrok. V letošnjem šolskem letu nas je terapevtski par iz društva *Tačke pomagačke* obiskoval dvakrat mesečno in izvedli smo 13 srečanj. Igrali smo se veliko gibalnih iger, priredili smo

igro *Gnilo jajce*, ki smo jo poimenovali *Tačje gnilo jajce*, se igrali z balonom, se prelevili v čisto prave slikarje in Fancy spretno naslikali, obiskali veterinarsko ambulanto Vetris ...

Vsa družjenja smo sklenili 9. maja s *Tačjo olimpijado*. V popoldanskem času smo organizirali prireditev in jo predstavili tudi staršem. *Tačje olimpijade* se je udeležilo pet terapevtskih parov iz obalno-kraške regije društva *Tačke pomagačke* in 20 družin. Po otvoritvi olimpijade in postavljanju pravil je vsaka družina s pomočjo zemljevida obiskala pet postaj in s terapevtskimi pari izvajala zabavne naloge.

Na prvi postaji, ki se je imenovala, *Kost-kokop* sta jih čakala kraški ovčar Primus in njegova vodnica Damijana. Otroci so v peskovniku s pomočjo lopatk iskali kosti in jih s ščipalko pripenjali na Primusa. Na drugi postaji sta jih čakali največja psička, kratkodlaka bernardinka Lora, in njena vodnica Barbara. Otroci so Lori pomagali pospraviti raztreseno torbo. Iskali so pripomočke za igro in nego psa. S stetoskopom so poslušali utrip Lorinega srca, peljali so jo na sprehod in pobirali pasje kakce, ki so bili na srečo iz plastelina. Na tretji postaji je

otroke razveseljevala škotska ovčarka Šana, skupaj s svojo vodnico Nino. Na tej postaji je bilo še posebej živahno, saj so se družine igrale z velikim padalom. Na padalo so vrgli žogico in jo s pomočjo valovanja izstrelili, psička Šana pa jo je vedno ulovila in prinesla nazaj v igro. Skupaj s Šano so se otroci in njihovi starši skrili pod padalo in tako čisto sami preživeli trenutek s psičko. Na najbolj čarobni postaji sta otroke pričakala valižanski ovčar Pixi in njegova vodnica Urška. Otroci so se prelevili v čarodeje in Pixiju skrili priboljšek pod enega od treh lončkov. Pixi se je lončkom približal in tako odkril pravega. Za vsak naj-

den priboljšek si je otrok prislužil košček sestavljanke in tako so s skupnimi močmi sestavili celoto. Na zadnji postaji sta otroke pričakali avstralska ovčarka Fancy in njena vodnica Jerica. Otroci so komaj čakali, da se bodo družili s Fancy, saj so z njo spletli neprecenljivo vez. Na tej postaji so se vsi prisotni prijeli za roke in sestavili tunel. Otrok je prijel psičko za povodec in jo peljal skozi tunel, na koncu pa ji je dal še priboljšek.

Ob zaključku olimpijade so si otroci prislužili tačjo medaljo, psički pa sladek priboljšek, za kar se najlepše zahvaljujemo veterinarski ambulanti Vetris. ●

Anija Skrt, dipl. vzg.

»IZ NITK PRETEKLOSTI PLETEMO PRIHODNOST«

16. junija je v Osnovni šoli Podgora Kuteževu potekala prireditev ob izdaji knjige z naslovom »Iz nitk preteklosti pletemo prihodnost«. V njej so urednice Magdalena Logar, Andreja Rolih, Marija Štemberger in Brigita Boštjančič Baša predstavile življenje v Kočaniji. Knjiga je preplet starih običajev, navad, zapisov in zgodb domačinov, pesmi, iger, pregovorov, modrosti ... Z namenom ohranjanja ljudskih pesmi, ki so jih peli v Kočaniji, so v publikacijo vključene notacije manj znanih melodij, ki jih je pripravila Sara Česnik.

Prireditev ob predstavitvi knjige je povezovala učenka Lana Vrh, pogovor z urednicami pa je vodil Primož Rojc. Urednice so poudarile, da je knjiga vez med mladim in starejšim rododom, dediščina preteklosti in dota za prihodnost. Kulturno dediščino in narečje je treba ohranjati, saj nas zaznamujeta in določata našo identiteto.

Program je bil pester in glasbeno obarvan. Rdeča nit je bila vizita (nabor). Nastopili so šolski pevski zbor, učenci 3. in 4. razreda, ki so zaigrali na glavniške in orglice, člani gledališkega krožka, Orffov instrumentarij in folklorna skupina ter kočanske pevke in pevci. Za konec smo ob glasbeni spremljavi zapeli kočansko himno.

Veseli smo, da domačini in učenci ohranjajo spomin na stare dni in so ponosni na svojo preteklost ter svoje prednike. Želimo, da bi ob branju knjige začutili utrip prejšnjih časov, ki neusmiljeno bežijo, a hkrati ostajajo z nami in nam rišejo pot v prihodnost. ●

*Brigita Boštjančič Baša
in Andreja Rolih*

30. OBLETNICA OŠ ANTONA ŽNIDERŠIČA

Osnovna šola Antona Žnideršiča je v minulem šolskem letu praznovala 30. obletnico delovanja šole kot samostojnega zavoda. Pripravili smo literarni in likovni natečaj, decembra pa z izbranimi likovnimi deli izdali čebelji koledar. Izdano je tudi jubilejno glasilo šole *Satje*, v katerem so med drugim objavljena nagrajena likovna in literarna dela, zbrani dosežki šole ter pregled šolskih kronik minulega desetletja. Priredili smo kronološko razstavo o delovanju šole, filmsko projekcijo s predstavitev različnih šolskih dejavnosti in slavnostno zaključno prireditev. Razstava o preteklih 30 letih gostuje tudi v Knjižnici Makse Samsa v Ilirski Bistrici, predstavljena pa je bila tudi nova slikanica *Povodni mož* z ilustracijami Nine Stanić.

Na zaključni prireditvi so se z različnimi dejavnostmi predstavili učenci šole. Slavnost so igrivo začeli učenci oddelkov s prilagojenim programom, ki so se jim na odru pridružili povezovalci. Nadaljevali so četrtšolci z literarnim poustvarjanjem Šola odpira vrata. Nato so nastopili najmlajši – pevski zbor prvošolcev je zapel otroški pesmi, vsi učenci prve triade pa so se prelevili v čebelice in zaplesali na istoimensko skladbo Čukov. V nadaljevanju so se predstavili petošolci na Orffovih inštrumentih. Sedmošolke so občinstvo nasmejale s skečem *Toyota*, šestošolca pa sta nastopila v dramskem prizoru Šola v prihodnosti. Slišali smo več recitacij, polno dvorano pa so navdušile tudi plesalke v latino ritmih. Pred koncem je sledila podelitev

nagrad najboljšim učencem in svečana predaja kvačkanega logotipa šole, ki ga je šoli podarila učiteljica športa Barbara Jenko, sicer uspešna kvačkarica. Zbrane so nagovorili župan Občine Ilirska Bistrica Emil Rojc, nekdanja dolgoletna ravnateljica Karmen Šepec in sedanja ravnateljica Ines Piljić. Večer je veličastno zaključil pevski zbor učencev od 2. do 9. razreda, ki so se jim pridružile tudi učiteljice, spremljali pa so jih nekdanji učenci šole, danes uspešni glasbeniki. Prireditev sta na svojevrsten način obeležili tudi likovno nadarjeni devetošolki, ki sta med nastopi risali dogajanje na odru. Nastala je čudovita serija risb, ki so edinstven spomin na praznovanje obletnice, risbe pa so na ogled v Knjižnici Makse Samsa.

Ob občinskem prazniku 4. junija je Osnovna šola Antona Žnideršiča Ilirska Bistrica prejela spominsko plaketo za 30-letno uspešno in ustvarjalno delo na področju vzgoje in izobraževanja. ●

OŠ Antona Žnideršiča

SREČA JE, KO SE DELO DOBRO OPRAVI

Šolsko leto 2021/2022 je že tretje zapovrstjo, ki je bilo zaradi epidemioloških razmer prepolno različnih izzivov. Hvaležni smo, da smo se lahko letos več kot lani srečevali v šoli, v živo. Saj je lepo biti doma, a lepo je tudi med sošolci in prijatelji – pa čeprav v šoli, kjer se je treba za znanje in uspeh bolj ali manj truditi. Vsi vemo, da je počitek slajši, če je delo opravljeno, kot je treba. Podobno pravi tudi Tone Pavček, ki je v eni od svojih pesmi zapisal verz: »Sreča je, ko se delo dobro opravi.«

Naša osmošolka **Leila Smolinsky** se z zgoraj zapisanim verjetno strinja. V tem šolskem letu je namreč poleg lepega spričevala domov prinesla tudi dve pomembni priznanji z državnih tekmovanj.

Potem ko je na šolskem tekmovanju učencev in dijakov iz znanja slovenščine za Cankarjevo priznanje osvojila bronasto, je na regijskem oz. področnem prejela še srebrno Cankarjevo priznanje in si pozneje na državni ravni tekmovanja s pisanjem razlagalnega spisa o knjigi Janje Vidmar *Elvis Škorc, genialni štor*, prislužila tudi najvišje, **zlati Cankarjevo priznanje**. Njena mentorica je bila Dragica Štemberger Maljavac. Regijsko in državno tekmovanje sta potekali na daljavo, zato je bila tekmovalna napetost obremenjena tudi s skrbjo, kako bo

s povezavami, oddajo naloge ipd. K sreči je šlo vse kot po maslu.

Leila je prejela tudi bronasto priznanje na šolskem tekmovanju iz znanja angleščine in se še na tem področju uvrstila na državno tekmovanje, ki je potekalo spletno. Pri tem se je ta vsestransko nadarjena učenka pod mentorstvom učiteljice Mojce Podboj soočila še z enim izzivom, saj je bila v času tekmovanja v šoli v naravi v Kranjski Gori. A tudi na državnem tekmovanju je bila izvrstna – osvojila je **srebrno priznanje iz angleščine**. Poleg odličnega rezultata je pokazala, da se zna dobro odrezati celo v nepredvidljivih situacijah.

Za svoje dosežke je prejela čestitke in posebno pohvalo učiteljskega zbora OŠ Dragotina Ketteja. ●

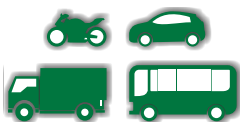

M. Podboj
in D. Štemberger Maljavac

ZA VAŠE VOZILO POSKRIBIMO NA ENEM MESTU

URNIK: PON, TOR, ČET, PET: 07:00–15:00 SRE: 07:00–17:00, SOB: 08:00–12:00

► **TEHNIČNI PREGLEDI VOZIL**

► **PREGLEDI GASILNIKOV**

► **KONTROLA TAHOGRAFA
IN OMEJEVALNIKA**

► **PRENOS TER OBDELAVA
PODATKOV IZ DIGITALNIH
TAHOGRAFOV IN
VOZNIKOVH KARTIC**

► **REGISTRACIJA VOZILA**

► **SPREMEMBA LASTNIŠTVA**

► **ODJAVA VOZILA IZ PROMETA**

► **REGISTRske TABLICE**

► **PLAČILO LETNE DAJATVE
ZA UPORABO CEST**

► **SKLENITEV AVTOMOBILSKIH
ZAVAROVANJ**

modra številka
080 80 19

TIB STORITVE d.o.o., Šercerjeva 17, 6250 Ilirska Bistrica

info@tib-storitve.si www.tib-storitve.si

»NOČ KNJIGE« PO DVELETNEM PREMORU

Po dveh letih premora zaradi epidemije covida-19 se je spet odvijala prireditev »Noč knjige«, ki jo je organiziralo »Literarno društvo Ilirska Bistrica« v sodelovanju z bistriško gimnazijo. Ljubitelji knjig smo drug drugemu pripovedovali o svojih najljubših knjigah in brali odlomke iz njih.

Najbolj zanimiv je bil gost gospod Ismet Bekrić, bosanski pesnik, ki se je med vojno v Bosni preselil v Ilirsko Bistrico. Prebral nam je nekaj svojih pesmi za mladino.

Poleg osnovnošolcev so bile na prireditvi tudi tri gimnazijke, ki so poslikavale knjigobeznico za gimnazijo (knjigobeznica = omarica, s katere si lahko knjigo vzame vsak mimoidoči). Nanjo so narisale knjižne police in knjige, na katere

smo lahko napisali naslove svojih najljubših knjig.

Večer je bil pravljčen in je v družbi naših najljubših knjig zelo hitro minil. Na prireditvi smo bili osnovnošolci, srednješolci in člani literarnega društva. Zbralo se nas je 18. Na koncu smo tudi poklepetali ob pici.

Prireditev z druženjem nam je bila zelo všeč in upamo, da se bo lahko vsakole-

tno izvajala. Želimo si, da bi se prihodnje leto naše število še povečalo in bi vsi uživali v naslednji Noči knjige. ●

Zala Mavrič in Zarja Rojc, 7. a

OTROCI IZ VRTCA ANTONINA SPOZNALI DELO GASILCEV IN REŠEVALCEV

V Vrtcu Antonina smo se z otroki pogovarjali o največjem slovenskem požaru na Krasu. Ker so pri gašenju požara pomagali tudi gasilci iz naše občine, smo se odločili, da se jim zahvalimo za njihov trud in požrtvovalnost.

Narisali smo jim risbice in jim povedali, da smo nanje zelo ponosni, ker so tako pogumni, dobri, hitri, močni, odlični, prijazni, neutrudni in pridni. V sredo, 27. 7. 2022, smo risbice odnesli na Gasilsko postajo Ilirska Bistrica, kjer so nas zelo lepo sprejeli. Gasilec Marko Kresevič nam je razkazal gasilski tovornjak in nas z njim malo popeljal naokrog. Gasilec Jaka Fidel pa nam je razdelil prav posebne gasilske bombone.

Ker so pri takšnih in drugačnih nesrečah poleg gasilcev pomembni tudi reševalci, smo se v petek, 29. 7. 2022, odpravili še na obisk na Reševalno postajo Ilirska Bistrica. Na dvorišču zdravstvenega doma sta nas prijazno sprejela starša naših otrok, reševalka Tjaša Smrdel, reševalec Alen Poropat in reše-

valec Jan Race. Razkazali so nam reševalno vozilo in nas z njim popeljali po dvorišču zdravstvenega doma. Postregli so nam s sokom in bomboni. Za spomin so nam podarili pobarvanko. V zahvalo za gostoljubnost smo jim podarili slike z morskimi motivi, ki bodo razstavljene v njihovi urgentni ambulanti.

Gasilci in reševalci, ponosni smo na vas in hvaležni smo vam, da skrbite za nas! ●

Nataša Vrh

SPREJEM DIJAKOV IN DIJAKINJ 1. LETNIKOV GIMNAZIJE ILIRSKA BISTRICA

Šolska vrata Gimnazije Ilirska Bistrica so se na široko odprla z začetkom septembra, a je dijaška skupnost v petek, 16. septembra 2022, dijake 1. letnikov še uradno sprejela medse. Gimnazijci in tehniki računalništva, ki so se med srednješolskimi klopki znašli prvič, so suvereno opravili s preizkušnjami in dobili vstopnico v srednješolski svet.

Uradni sprejem se je 6. šolsko uro odvijal v jedilnici šole. Uvodoma sta novopečenim dijakom dobrodošlico izrekla prof. Sonja Škrlić Počkaj, vodja Gimnazije Ilirska Bistrica, in prof. Klavdij Logar, vodja programa tehnik računalništva. Vajeti so nato v roke vzeli Maja Volk, Lea Vodopivec, Jernej Smerdel in Martin Kreševič, dijaki 4. letnikov, ki so nove obraze vodili po poti nalog, izzivov in preizkušenj.

Ker bodo mladi *fazani* kot sošolci in sošolke skozi čas morali med seboj sodelovati, so se najprej preizkusili v ubranem petju. Če so še v prvi pesmi trdili, da *v šolo ne grejo* in bodo raje imeli počitnice, so se že v drugi sprijaznili z dejstvom, da *je treba delat*, če želijo uresničiti svoje načrte. Pokazati so morali tudi, da znajo hitro ujeti pravi ritem, saj se je DJ v času

njihovega plesnega nastopa kar štirikrat odločil, da bo pesem zamenjal. S slu-

šalkami na ušesih so se skušali uspešno sporazumeti v parih, pri kratkem kvizu pa so morali pokazati dovolj strokovnega znanja o šoli, ki so jo izbrali. Stroga Komisija za presojo ustreznosti kandidatov je bila mnjenja, da je prostora za učenje in napredek pri mladih še veliko, a si oba oddelka zaslužita priložnost, da postaneta del srednješolske zgodbe bistriških dijakov. Ko je mladim uspelo najti še *ključ šole*, s katerim bodo v bodoče zagnano odpirali zakladnice znanja, so s svečano zaobljubo tudi uradno postali dijaki in dijakinje Gimnazije Ilirska Bistrica.

Srečno, uspešno in prijetnih doživetij polno šolsko leto! ●

Dijaki in dijakinje
Gimnazije Ilirska Bistrica

ZAKAJ JE SPANJE POMEMBNO?

Urejeno spanje (vsak dan ob približno istem času s ponavljajočim se številom ur kakovostnega spanja) je osnovna človekova potreba. Za kakovostno spanje potrebuješ zadostno dolžino neprekinjenega in dovolj globokega spanja.

Urejeno spanje je povezano z boljšo kakovostjo življenja v vseh starostnih obdobjih.

KORISTI UREJENEGA SPANJA:

BOLJŠE RAZPOLOŽENJE

Reden in dober spanec izboljšuje tvoje razpoloženje in počutje.

Šolarji potrebujete od 9 do 11 ur spanja, mladostniki pa od 8 do 10 ur spanja.

2

BOLJŠA TELESNA PRIPRAVLJENOST

Urejeno spanje prispeva k temu, da se zjutraj zbudiš naspan, kar izboljša tvojo odzivnost, zbranost in natančnost.

BOLJŠA UČNA SPOSOBNOST

Zadostno spanje krepi tvojo pozornost, spomin in ustvarjalnost.

4

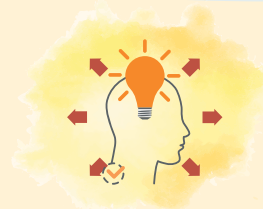

BOLJŠE ZDRAVJE

Dobro spanje pozitivno vpliva na tvoje zdravje, odpornost, izgled in ohranjanje zdrave telesne teže.

BOLJŠE ODLOČITVE

Urejeno spanje povečuje verjetnost sprejemanja dobrih odločitev, primerne vedenja in izogibanja tveganim situacijam.

**KDAJ
IN KJE
POISKATI
POMOČ?**

Kadar imaš občutek, da ti spanje predstavlja težavo (čezmerna dnevna zaspanost, izčrpanost, ...) se obrni na osebnega zdravnika.

Potrošniški kredit.

Uresničite želje tu in zdaj.

**Prednosti pri najemu potrošniškega
kredita Primorske hranilnice:**

- Ugodne obrestne mere
- Hitra odobritev
- Brez stroškov odobritve
- Brez stroškov vodenja
- Doba odplačevanja do 7 let

Bančništvo. Tukaj. Zdaj.

www.phv.si

**Primorska
hranilnica**

V SLOVO ANICI FRANK

V 93. letu starosti nas je zapustila naša dolgoletna članica ZB Ilirska Bistrica Anica Frank.

Anica Frank, rojena Vičič, se je rodila 15. aprila 1929 v Čeljah pri Ilirski Bistrici. Med vojno je bila partizanska kurirka. Ker je njena rojstna hiša stala bolj na samem, je bil tam štab, kjer sta skupaj z mamo kuhali, prali, šivali in opravljali različna dela za partizane. Anica je prenašala tudi razna sporočila in nosila hrano partizanom, ko so se zadrževali v bližini. Sodelovala je tudi z bratoma Lojzetom in Karlom Maslom, Brkinsko četo in Istrskim odredom. V vojni je izgubila dva starejša brata, ki sta umrla nekje v Beli krajini.

Anica je bila članica ZB od same ustanovitve zveze leta 1948, kjer je ves čas aktivno delovala in se zavzemala za vrednote narodnoosvobodilnega boja. Bila je tudi vojna veteranka in dobitnica zlate plakete Zveze borcev Slovenije.

Spoštovana tovarišica Anica,

naj ti bo lahka slovenska zemlja, za katero si se borila z vsem srcem!

*Stanislav Zver,
predsednik ZB Ilirska Bistrica*

*Srce je omagalo,
tvoj dih je zastal,
a nate spomin
bo vedno ostal.*

V SPOMIN

MAJDI TOMAŽIČ

iz Dobropolj
(13. 9. 1946 – 14. 9. 2021)

Mineva leto dni, odkar nas je prezgodaj, nenadno in nepričakovano zapustila naša najdražja žena, mama, stara mama in prababica Majda Tomažič.

Rada si imela ljudi okrog sebe, jih razveseljevala in spoštovala, sovrastva in zlobe nisi poznala. Toda ni besed več tvojih in več stiska tvojih rok, ostal je vedno lep spomin na te.

**Žalujoči: mož Anton, hčere Tatjana, Suzana
in Mirjana z družinami, vnuki in pravnuki**

*V srcu bolečina,
v domu praznina,
na grobu tišina.*

ZAHVALA

Nenadoma in boleče nas je zapustila naša draga mama, nona, pranona in prapranona

ANA FRANK

rojena v Čeljah
(15. 4. 1929 – 27. 7. 2022)

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem za tople besede tolažbe, izrečena sožalja, darovano cvetje in sveče. Hvala gospodu Antonu Ličanu za pogrebni obred, Vladu Čeligoju za čustven govor in Pevskemu kvartetu Vlada Korošca za ganljivo odpete pesmi ter pogrebni službi JP Komunala Ilirska Bistrica. Hvala vsem, ki ste Ano pospremili na njeni zadnji poti.

**Žalujoči: hči Miranda z možem Živoradom, vnuki,
pravnuki, prapranukinja Uma in ostali sorodniki**

ZAHVALA

V 79. letu starosti nas je zapustil dragi mož, oče in stari ate

JANEZ LUDVIK

z Bača
(1943 – 2022)

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem za izrečeno sožalje, darovano cvetje in sveče. Hvala pevcem iz Košane. Hvala vsem, ki ste ga pospremili na zadnjo pot in ga boste imeli v lepem spominu.

**Žalujoči: žena Slava, sin Igor,
hči Irena z družino in brat Stane**

*Na koncu niso leta življenja,
ki štejejo, ampak dejstvo,
koliko življenja je bilo v teh letih.*

(Abraham Lincon)

ZAHVALA

MARKO BAŠA

(4. 8. 1981 – 26. 7. 2022)

Dragi Marko! Življenje si zajemal z veliko žlico, izkoristil si prav vsak trenutek in živel vsak dan, kakor da je zadnji. Živel si na polno, brez ustavljanja, brez tehtnega premisleka in skrbi, kaj bo jutri in kaj ti bo prinesla prihodnost. Živel si za danes – za tu in sedaj, brez mirovanja in ustavljanja. Vedno si imel čas za svojo družino in prijatelje. Vedno si bil tu za prijatelje, pripravljen svetovati in pomagati. Tako hitro kot si živel, si tudi odšel. Tisti terek se nam je svet ustavil. Nismo mogli verjeti, da te več ni. Ampak nisi odšel, ker si z nami v naših mislih in spominih in tam boš živel še naprej. Hvala vsem, ki ste pripomogli k organizaciji njegovega slovesa in ste ga v tako velikem številu pospremili k večnemu počitku.

Žalujoči: družina in prijatelji

NAGRADNA KRIŽANKA BISTRIŠKIH ODMEVOV

						NAŠ PESNIK, PISATELJ, DRAMATIK, IGRALEC IN PREVAJALEC Z VZDEVKOM ROZA (ROJ. 1955)	ŠVEDSKA IN NORVEŠKA KRALJICA, NAPOLEON. ZAROČENKA	ROK URBANC	PREBIVALKA IRSKE	INDIJSKI ŠAHOVSKI VELEMOJSTER (VIŠVANATAN)	ŠPORTNI MOTOR ZNAMKE KAWASAKI	IGRALEC, DEJAVNIK
						BRAZILSKA IGRALKA IN MODEL LIMA						
						HUDOURNIK						
						DAVID SILVA		PROPAD, STEČAJ ROJ. KRAJ RUDOLFA MAISTRA				
						MOČNO BIKOVO OGLAŠANJE, RIK						
						DOLGO OBDOBJE, VEK			DARILO, POKLON			
						PASJA HIŠICA			PRAVO, JUS			
										TOMMY LEE	IGRALNICA, CASINO	VOJAŠKI ODPOSLANEC S TAJNO NALOGO
AVTOR: MATJAŽ HLADNIK	PRITISK	PREPROST PLUG	UMBERTO SABA			ERIK VALENCIČ	ADAM OPEL			MUSLIMANSKA VERA		
			OLIVER STONE				IZRASTEK V GOBCU KITA			NAŠ SKLADatelj (BLAŽ)		
SKLADBA ZA TRI GLASOVE ALI TRI GLASBILA							HRVAŠKI PEVEC (IVAN)				TATINSKA PTICA	ZOLTAN ILIN
												TITANIZEM
JADRANSKI OTOK JUŽNO OD KORČULE							MICKEY ROONEY			STISK EKSPLOZIV ZA RUDNIKE IN KAMNOLOME		
							ATEK, OČKA					
ANNIE LENNOX			VLADO MIHELJAK			PLAČILO ZA STANOVANJE						
			KAREL ČAPEK			NORMALNA VIŠINA ALI STOPNJA						
MOČNO MAMILO IZ LISTOV KOKE							IZDELOVALEC RISANK PAPIR ZA BRUŠENJE					
POMOČ: ČOKA DESIREE EMISARIUS	KRAMP S SEKALOM	ČRNINA, ČRNOTA IZUMITELJ TELEGRAFA (SAMUEL)						SVINJA ZNAK ZA ZNIŽANJE TONA ZA POL TONA				MOČEN TROPSKI VIHAR
												SPAČENA PRIKAZEN
PETER MANKOČ			TRAK ZA PRENOS VRTENJA ENOTA ZA MOČ (W)					PLANOTA NAD VIPAVO KAMNIT ZOB NA OBZIDJU				
ZVEZNA DRŽAVA ZDA (DES MOINES)						FROTIRNA MAJICA					ORODJE ŽANJIC	
						HRAŠT S HRAPAVO SKORJO					ESTONEC (KRAJŠE)	
KOVANEC V STARI AVSTRILI							BRITVICA					
							GUSTAV IPAVEC					
KONICA, BODICA				UGLAJEN MOŠKI					SESTRIN MOŽ ALI ŽENIN BRAT			
OMREŽJE, INTERNET				ŽGANJE					UTEŽNA MERA, 1.000 KG			

Geslo nagradne križanke pošljite na naslov: **Bistriški odmevi, Bazoviška cesta 14, 6250 Ilirska Bistrica** s pripisom »Nagradna križanka«, najkasneje do **30. oktobra 2022** ali na elektronski naslov: odmevi@ilirska-bistrica.si

Anja Samsa poklanja 3 nagrade:

1. nagrada: igralne kartice za štetje do 20 | 2. nagrada: kartice za učenje abecede | 3. nagrada: kartice mejnikov za fotografiranje najmlajših

Geslo prejšnje križanke: »Unikatni nakit Tadeja Pecman Penko«. Izžrebali smo tri nagrajence:

1. **visече uhane** prejme **NEVICA ISKRA**, Šerčerjeva 13, 6250 Ilirska Bistrica,
2. **polvisече uhane** prejme **NADJA RUSJAN**, Pod Stražico 17, 6250 Ilirska Bistrica,
3. **uhane na »muhico«** prejme **MARIJA BARBIŠ**, Maistrova 6, 6250 Ilirska Bistrica.